

**1995 YILINDAN İTİBAREN ORTAOKUL MÜZİK DERS
KİTAPLARINDA GELENEKSEL TÜRK MÜZİK TÜRLERİNİN YER
ALMA DURUMUNUN ARAŞTIRILMASI**

Mustafa Kendüzler

YÜKSEK LİSANS TEZİ

GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

GAZİ ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

ARALIK, 2019

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU

Bu tezin tüm hakları saklıdır. Kaynak göstermek koşuluyla tezin teslim tarihinden itibaren 12 (on iki) ay sonra tezden fotokopi çekilebilir.

YAZARIN

Adı : Mustafa
Soyadı : KENDÜZLER
Bölümü : Müzik Öğretmenliği
İmza :
Teslim tarihi :/12/2019

TEZİN

Türkçe Adı : 1995 Yılından İtibaren Ortaokul Müzik Ders Kitaplarında
Geleneksel Türk Müzik Türlerinin Yer Alma Durumunun
Araştırılması

İngilizce Adı : A Study on Investigating Participation of Traditional Turkish
Music Types among Secondary School Music Course Books
Starting from 1995

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

Yazar Adı Soyadı : Mustafa KENDÜZLER

İmza :

JÜRİ ONAY SAYFASI

Mustafa KENDÜZLER tarafından hazırlanan “1995 Yılından İtibaren Ortaokul Müzik Ders Kitaplarında Geleneksel Türk Müzik Türlerinin Yer Alma Durumunun Araştırılması” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği/oy çokluğu ile Gazi Üniversitesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Prof. Dr. Salih AKKAŞ
(Müzik Eğitimi Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi)

Başkan:
Doç. Dr. Barış KARAELMA
(Müzik Eğitimi Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi)

Üye:
Dr. Öğretim Üyesi Sadettin Volkan KAPAR
(Türk Müziği Devlet Konservatuarı, Yıldırım Beyazıt Üniversitesi)

Tez Savunma Tarihi: 11/12/2019

Bu tezin Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans tezi olması için şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Prof. Dr. Selma YEL
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

.....

*Bu çalışmayı;
Yaşamış olduğumuz tüm zorluklara rağmen yılmadan çalışmaya devam eden
arkadaşlarıma ithaf ediyorum.*

TEŞEKKÜR

Bu araştırmaya başlamadan önce danışmanlık yapmayı kabul eden, bu zorlu süreçte sabrını esirgemeyen, düşünce ve önerileriyle beni yönlendiren tez danışmanım Sayın Prof. Dr. Salih AKKAŞ'a,

Bu zorlu süreçte, kıymetli zamanlarını bana ayırarak yardımını ve desteğini hiç esirgemeyen, araştırma yapmayı sevdiren, bilgi ve tecrübesinden faydalandığım ve hakkını ödeyemeyeceğim, Sayın Erbil ÖKTEM'e,

Bilimsel araştırma ile ilgili düşünce ve yönlendirmeleriyle tezimde katkısı bulunan değerli hocalarım Sayın Atilla Çağdaş DEĞER'e, Sayın Burak Metehan ÖZTÜRK'e, Sayın İsmail Hakkı Burdurlu'ya,

Tezin Word programında düzenlenme sürecindeki yardımlarından dolayı Sayın Öğr. Gör. Mehmet FİLİZFİDANOĞLU'na,

Milli Eğitim Bakanlığı Ferit Ragıp Tuncor Arşiv ve Dokümantasyon Kütüphanesi'ndeki araştırma ve müzik ders kitaplarına ulaşma sürecindeki yardımlarından dolayı Sayın Şeref BİLGİN'e,

Beni yetiştiren, üzerimde emekleri olan başta annem Zemzem Kendüzler ve babam Muammer Kendüzler olmak üzere tüm öğretmenlerime, maddi ve manevi desteklerinden dolayı amcam Sayın Oğuzhan Kendüzler'e,

Tezime yardımlarıyla katkıda bulunan, düşüncelerini ve fikirlerini paylaşan, bu süreçte bana destek olan dostum Sayın Ekrem Resul Yaman'a, dostum Sayın Hasan Hüseyin Kamacı'ya, dostum Sayın Hasan Toyran'a, dostum Sayın Ömer Başak'a, dostum Sayın Şuayip Yılmaz'a,

Tezimin başlangıcından sonuna kadar beni asla yalnız bırakmayan, yeri geldiğinde kendi çalışmalarından kısarak kıymetli zamanlarını bana ayıran, bu zorlu süreçte kendi kütüphanemi kurmama yardım eden ve bana çalışma ortamı yaratarak araştırmama her

anlamda katkısı bulunan, araştırmanın tamamlanabilmesinde beni yreklendiren, sabrını, çalışkanlığını örnek aldığım meslektaşım, Sayın Yarin NEL’e sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

**1995 YILINDAN İTİBAREN ORTAOKUL MÜZİK DERS
KİTAPLARINDA GELENEKSEL TÜRK MÜZİK TÜRLERİNİN YER
ALMA DURUMUNUN ARAŞTIRILMASI
(Yüksek Lisans Tezi)**

**Mustafa Kendüzler
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
Aralık 2019**

ÖZ

Bu araştırmanın en temel amacı, 1995 yılından itibaren Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu tarafından okutulmasına izin verilmiş, ulaşılabilen ortaokul (5, 6, 7 ve 8. sınıf) müzik ders kitaplarında, geleneksel Türk müzik türlerinin yer alma durumunun araştırılması ve ulaşılan sonuçların gelecek yıllarda yazılacak olan müzik ders kitaplarında, ne oranda geleneksel müzik türlerimize yer verilmesi gerektiğine yönelik yol gösterici bir kaynak olmasıdır. Bu amaç doğrultusunda, araştırmanın evrenini oluşturan 1995-2018 yılları arası Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu (TTK) tarafından ortaokullarda okutulmasına izin verilmiş (5, 6, 7 ve 8. sınıf) müzik ders kitaplarına ulaşılmıştır. Bu yıllar arasında ulaşılabilen toplam 50 adet ortaokul müzik ders kitabı araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır. Bu araştırmada genel olarak mevcut durumun tanımlanmasına yönelik betimsel tarama yöntemi, ortaokullarda okutulmasına izin verilmiş ulaşılabilen (5, 6, 7 ve 8. sınıf) müzik ders kitaplarının analizinde ise nitel veri toplama yöntemlerinden doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Analiz sonucunda, ortaokullarda okutulmasına izin verilmiş ulaşılabilen (5, 6, 7 ve 8. sınıf) müzik ders kitaplarında toplam 2003 adet sözlü müzik türünün yer aldığı, bunlardan 473 tanesinin geleneksel Türk halk müziği, 132 tanesinin ise geleneksel Türk sanat müziği olduğu tespit edilmiştir. Elde edilen sayısal verilerin çözümünde frekans (f) ve yüzde (p) hesaplama gibi istatistiksel hesaplamalardan; bu hesaplamalarda ise Microsoft Office Excel programından yararlanılmıştır. İstatistiksel çözümlemeler neticesinde elde edilen bulgu ve oranlar, önce öğretim programı değişikliğinin yapıldığı yıllar arasına göre belirlenmiş olan üç başlık altında her sınıf için ayrı ayrı oluşturulan tablolarda sunulmuştur. Sonrasında ise 1995-2018 yılları arasında elde edilen tüm bulgu ve oranlar, her sınıf için ayrı ayrı tablolarda sunulmuştur. Elde edilen

bulgulara göre, 1995-2018 yılları arası ulaşılabilen ortaokul müzik ders kitaplarında geleneksel Türk halk müziği eserlerinin yer alma oranının % 23,61 ve geleneksel Türk sanat müziği eserlerinin yer alma oranının ise % 6,59 olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler : Müzik, müzik ders kitabı, geleneksel Türk müzik türleri, geleneksel Türk halk müziği, geleneksel Türk sanat müziği, müzik eğitimi
Sayfa Adedi : 96
Danışman : Prof. Dr. Salih AKKAŞ

**A STUDY ON INVESTIGATING PARTICIPATION OF
TRADITIONAL TURKISH MUSIC TYPES AMONG SECONDARY
SCHOOL MUSIC COURSE BOOKS STARTING FROM 1995**

(Masters Thesis)

Mustafa Kendüzler

GAZI UNIVERSITY

GRADUATE SCHOOL OF EDUCATIONAL SCIENCES

December 2019

ABSTRACT

The main purpose of this study is searching partaking of traditional Turkish music types that have took place 5th, 6th, 7th and 8th grade music course books (that are accessible) among secondary schools with the educational permit of The Ministry of National Education: Board of Education and Discipline since 1995. Nevertheless; this study is aiming to be an indicative source for identifying the necessary ratio of traditional Turkish music types to take part in music course books be written in the forthcoming years. In accordance with this main objective; music course books that have official permit of The Ministry of National Education: Board of Education and Discipline for 5th, 6th, 7th, and 8th grades within secondary schools (whereas these books are forming the universe of investigation from year 1995 till 2018) have been accessed. 50 books that has been accessed during this investigation is also presenting the sample of this study. In this study; descriptive survey model has been used during identifying general current situation, and qualitative research (document review) method has been used during analysis of accessible books. As a result of this analysis; it has found out that 473 traditional Turkish folk vocal music type and 132 traditional Turkish vocal classical music type took place out of totally 2003 types in permitted secondary school music course books. During analysis of acquired numerical data, some statistical calculations such as frequency (f) and percentage (p) have been used with the help of Microsoft Excel software. Facts and ratios resulted after statistical analysis have been grouped under 3 main titles which have mainly classified according to the curriculum revision dates and showed in separate tables per each grade. Afterwards, any acquired fact and ratio between 1995 – 2018 have been presented in separate table for each grade. According to the facts acquired in this study; the ratio of traditional Turkish folk music pieces' ratio is % 23,61 and traditional Turkish classical

music pieces' ratio is % 6,59 among music course books which could be accessed between the years 1995 and 2018.

Key Words : Music, music course book, traditional Turkish music types, traditional
Turkish folk music, traditional Turkish classical music, music education
Page Number : 96
Supervisor : Prof. Dr. Salih AKKAŞ

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR.....	v
ÖZ	vi
ABSTRACT	viii
TABLolar LİSTESİ.....	xv
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xviii
BÖLÜM I	
GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu	4
1.2. Problem	7
1.3. Alt Problemler	7
1.4. Araştırmanın Amacı.....	8
1.5. Araştırmanın Önemi.....	8
1.6. Sayıtlar.....	8
1.7. Sınırlılıklar.....	9
1.8. Tanımlar.....	9
1.9. İlgili Araştırmalar ve Yayınlar	10
BÖLÜM II	
KURAMSAL ÇERÇEVE	13
2.1. Eğitim.....	13
2.2. Müzik Eğitimi.....	14
2.2.1. Genel Müzik Eğitimi	15
2.3. Okul Müzik Eğitimi; Tanımı, Önemi, İşlevi	16
2.4. Okul Müzik Eğitiminin Tarihçesi	19
2.5. Okul Müzik Eğitiminin Niteliği	21
2.5.1. Öğretim Araçları Etkeninin Okul Müzik Eğitimi Açısından Önemi	22
2.5.2. Öğretim Programı Etkeninin Okul Müzik Eğitimi Açısından Önemi	23

2.6. Okul Müzik Ders Kitaplarında Yer Alan Müzik Türleri	25
2.6.1. Geleneksel Müzik ve Geleneksel Türk Müzik Türleri	25
2.6.1.1. Geleneksel Türk Halk Müziği.....	26
2.6.1.2. Geleneksel Türk Sanat Müziği	28
2.6.2. Popüler Müzik: Türk Popüler Müziği	29
2.6.3. Klasik Batı Müziği	31
2.6.4. Uluslararası Popüler Müzikler	31

BÖLÜM III

YÖNTEM	33
3.1. Araştırmanın Modeli	33
3.2. Araştırmanın Deseni	34
3.3. Evren	34
3.4. Örneklem	34

3.4.1. 1995-2018 Yılları Arası Ulaşılabilen Ortaokul Müzik Ders Kitapları

Çalışma Grubu.....	35
3.4.1.1. 1995 Yılı Ulaşılabilen Ortaokul Müzik Ders Kitapları	35
3.4.1.2. 1996-1997 Yılı Ulaşılabilen Ortaokul Müzik Ders Kitapları.....	35
3.4.1.3. 1998-1999 Yılı Ulaşılabilen Ortaokul Müzik Ders Kitapları.....	35
3.4.1.4. 1999-2000 Yılı Ulaşılabilen Ortaokul Müzik Ders Kitapları.....	35
3.4.1.5. 2000-2001 Yılı Ulaşılabilen Ortaokul Müzik Ders Kitapları.....	36
3.4.1.6. 2001-2002 Yılı Ulaşılabilen Ortaokul Müzik Ders Kitapları.....	36
3.4.1.7. 2002-2003 Yılı Ulaşılabilen Ortaokul Müzik Ders Kitapları.....	36
3.4.1.8. 2006-2007 Yılı Ulaşılabilen Ortaokul Müzik Ders Kitapları.....	36
3.4.1.9. 2009 Yılı Ulaşılabilen Ortaokul Müzik Ders Kitapları	37
3.4.1.10. 2012 Yılı Ulaşılabilen Ortaokul Müzik Ders Kitapları	37
3.4.1.11. 2018 Yılı Ulaşılabilen Ortaokul Müzik Ders Kitapları	37

3.5. Veri Toplama Araçları ve Verilerin Toplanması.....	38
3.6. Verilerin İşlenip Çözümlemesi ve Yorumlanması	39

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM	41
-------------------------	----

4.1. 1995-2005 Yılları Arasında Ulaşılabilen Ortaokul (5, 6, 7 ve 8. Sınıf) Müzik Ders Kitapları ile İlgili Bulgular ve Yorum	41
--	----

4.1.1. 1995-2005 Yılları Arasında Ulaşılabilen Ortaokul 5. Sınıf Müzik Ders Kitaplarında Sözlü Geleneksel Türk Halk ve Türk Sanat Müziği Eserlerinin Yer Alma Durumu ile İlgili Bulgular ve Yorum	42
4.1.2. 1995-2005 Yılları Arasında Ulaşılabilen Ortaokul 6. Sınıf Müzik Ders Kitaplarında Sözlü Geleneksel Türk Halk ve Türk Sanat Müziği Eserlerinin Yer Alma Durumu ile İlgili Bulgular ve Yorum	42
4.1.3. 1995-2005 Yılları Arasında Ulaşılabilen Ortaokul 7. Sınıf Müzik Ders Kitaplarında Sözlü Geleneksel Türk Halk ve Türk Sanat Müziği Eserlerinin Yer Alma Durumu ile İlgili Bulgular ve Yorum	43
4.1.4. 1995-2005 Yılları Arasında Ulaşılabilen Ortaokul 8. Sınıf Müzik Ders Kitaplarında Sözlü Geleneksel Türk Halk ve Türk Sanat Müziği Eserlerinin Yer Alma Durumu ile İlgili Bulgular ve Yorum	44
4.1.5. 1995-2005 Yılları Arasında Ulaşılabilen Ortaokul 5, 6, 7 ve 8. Sınıf Müzik Ders Kitaplarının Tümünde Sözlü Geleneksel Türk Halk ve Türk Sanat Müziği Eserlerinin Yer Alma Durumu ile İlgili Bulgular ve Yorum.....	45
4.2. 2006-2017 Yılları Arasında Ulaşılabilen Ortaokul (5, 6, 7 ve 8. Sınıf) Müzik Ders Kitapları ile İlgili Bulgular ve Yorum	47
4.2.1. 2006-2017 Yılları Arasında Ulaşılabilen Ortaokul 5. Sınıf Müzik Ders Kitaplarında Sözlü Geleneksel Türk Halk ve Türk Sanat Müziği Eserlerinin Yer Alma Durumu ile İlgili Bulgular ve Yorum	47
4.2.2. 2006-2017 Yılları Arasında Ulaşılabilen Ortaokul 6. Sınıf Müzik Ders Kitaplarında Sözlü Geleneksel Türk Halk ve Türk Sanat Müziği Eserlerinin Yer Alma Durumu ile İlgili Bulgular ve Yorum	48
4.2.3. 2006-2017 Yılları Arasında Ulaşılabilen Ortaokul 7. Sınıf Müzik Ders Kitaplarında Sözlü Geleneksel Türk Halk ve Türk Sanat Müziği Eserlerinin Yer Alma Durumu ile İlgili Bulgular ve Yorum	48
4.2.4. 2006-2017 Yılları Arasında Ulaşılabilen Ortaokul 8. Sınıf Müzik Ders Kitaplarında Sözlü Geleneksel Türk Halk ve Türk Sanat Müziği Eserlerinin Yer Alma Durumu ile İlgili Bulgular ve Yorum	49
4.2.5. 2006-2017 Yılları Arasında Ulaşılabilen Ortaokul 5, 6, 7 ve 8. Sınıf Müzik Ders Kitaplarının Tümünde Sözlü Geleneksel Türk Halk ve Türk Sanat Müziği Eserlerinin Yer Alma Durumu ile İlgili Bulgular ve Yorum.....	50

4.3. 2018 Yılı Ulaşılabilen Ortaokul (5, 6, 7 ve 8. Sınıf) Müzik Ders Kitapları ile İlgili Bulgular ve Yorum	52
4.3.1. 2018 Yılı Ulaşılabilen Ortaokul 5. Sınıf Müzik Ders Kitaplarında Sözlü Geleneksel Türk Halk ve Türk Sanat Müziği Eserlerinin Yer Alma Durumu ile İlgili Bulgular ve Yorum.....	52
4.3.2. 2018 Yılı Ulaşılabilen Ortaokul 6. Sınıf Müzik Ders Kitaplarında Sözlü Geleneksel Türk Halk ve Türk Sanat Müziği Eserlerinin Yer Alma Durumu ile İlgili Bulgular ve Yorum.....	53
4.3.3. 2018 Yılı Ulaşılabilen Ortaokul 7. Sınıf Müzik Ders Kitaplarında Sözlü Geleneksel Türk Halk ve Türk Sanat Müziği Eserlerinin Yer Alma Durumu ile İlgili Bulgular ve Yorum.....	53
4.3.4. 2018 Yılı Ulaşılabilen Ortaokul 8. Sınıf Müzik Ders Kitaplarında Sözlü Geleneksel Türk Halk ve Türk Sanat Müziği Eserlerinin Yer Alma Durumu ile İlgili Bulgular ve Yorum	54
4.3.5. 2018 Yılı Ulaşılabilen Ortaokul 5, 6, 7 ve 8. Sınıf Müzik Ders Kitaplarının Tümünde Sözlü Geleneksel Türk Halk ve Türk Sanat Müziği Eserlerinin Yer Alma Durumu ile İlgili Bulgular ve Yorum	55
4.4. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum	56
4.5. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum.....	57
4.6. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum.....	58
4.7. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum	59
4.8. Araştırmanın Problemine İlişkin Ortaokul Müzik Ders Kitaplarının Tümünde Yer Alan Bulgular ve Yorum	60
BÖLÜM V	
SONUÇ VE ÖNERİLER	63
5.1. Sonuçlar	63
5.1.1. Birinci Alt probleme ilişkin Sonuçlar	63
5.1.2. İkinci Alt probleme ilişkin Sonuçlar	64
5.1.3. Üçüncü Alt probleme ilişkin Sonuçlar	64
5.1.4. Dördüncü Alt probleme ilişkin Sonuçlar	65
5.1.5. Araştırma Probleminin Tümüne İlişkin Sonuçlar	65
5.2. Öneriler	66
KAYNAKLAR	69

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. 1995-1996 Eğitim Öğretim Yılı, Hüsnü Yıldız-Meltem Çam İlköğretim Okulları İçin Müzik Ders Kitabı 7	39
Tablo 2. 1995-2005 Arası Ulaşılabilen Ortaokul 5. Sınıf Müzik Ders Kitaplarında Yer Alan Sözlü Geleneksel Türk Halk ve Türk Sanat Müziği Türlerine Ait Bulgu ve Oranlar.....	42
Tablo 3. 1995-2005 Arası Ulaşılabilen Ortaokul 6. Sınıf Müzik Ders Kitaplarında Yer Alan Sözlü Geleneksel Türk Halk ve Türk Sanat Müziği Türlerine Ait Bulgu ve Oranlar.....	43
Tablo 4. 1995-2005 Arası Ulaşılabilen Ortaokul 7. Sınıf Müzik Ders Kitaplarında Yer Alan Sözlü Geleneksel Türk Halk ve Türk Sanat Müziği Türlerine Ait Bulgu ve Oranlar.....	43
Tablo 5. 1995-2005 Arası Ulaşılabilen Ortaokul 8. Sınıf Müzik Ders Kitaplarında Yer Alan Sözlü Geleneksel Türk Halk ve Türk Sanat Müziği Türlerine Ait Bulgu ve Oranlar.....	44
Tablo 6. 1995-2005 Arası Ulaşılabilen Ortaokul 5, 6, 7 ve 8. Sınıf Müzik Ders Kitaplarının Tümünde Yer Alan Sözlü Geleneksel Türk Halk ve Türk Sanat Müziği Türlerine Ait Bulgu ve Oranlar	45
Tablo 7. 2006-2017 Arası Ulaşılabilen Ortaokul 5. Sınıf Müzik Ders Kitaplarında Yer Alan Sözlü Geleneksel Türk Halk ve Türk Sanat Müziği Türlerine Ait Bulgu ve Oranlar.....	47
Tablo 8. 2006-2017 Arası Ulaşılabilen Ortaokul 6. Sınıf Müzik Ders Kitaplarında Yer Alan Sözlü Geleneksel Türk Halk ve Türk Sanat Müziği Türlerine Ait Bulgu ve Oranlar.....	48
Tablo 9. 2006-2017 Arası Ulaşılabilen Ortaokul 7. Sınıf Müzik Ders Kitaplarında Yer Alan Sözlü Geleneksel Türk Halk ve Türk Sanat Müziği Türlerine Ait Bulgu ve Oranlar.....	49

Tablo 10. 2006-2017 Arası Ulaşılabilen Ortaokul 8. Sınıf Müzik Ders Kitaplarında Yer Alan Sözlü Geleneksel Türk Halk ve Türk Sanat Müziği Türlerine Ait Bulgu ve Oranlar.....	49
Tablo 11. 2006-2017 Arası Ulaşılabilen Ortaokul 5, 6, 7 ve 8. Sınıf Müzik Ders Kitaplarının Tümünde Yer Alan Sözlü Geleneksel Türk Halk ve Türk Sanat Müziği Türlerine Ait Bulgu ve Oranlar.....	50
Tablo 12. 2018 Ulaşılabilen Ortaokul 5. Sınıf Müzik Ders Kitaplarında Yer Alan Sözlü Geleneksel Türk Halk ve Türk Sanat Müziği Türlerine Ait Bulgu ve Oranlar	52
Tablo 13. 2018 Yılı Ulaşılabilen Ortaokul 6. Sınıf Müzik Ders Kitaplarında Yer Alan Sözlü Geleneksel Türk Halk ve Türk Sanat Müziği Türlerine Ait Bulgu ve Oranlar.....	53
Tablo 14. 2018 Yılı Ulaşılabilen Ortaokul 7. Sınıf Müzik Ders Kitaplarında Yer Alan Sözlü Geleneksel Türk Halk ve Türk Sanat Müziği Türlerine Ait Bulgu ve Oranlar.....	54
Tablo 15. 2018 Yılı Ulaşılabilen Ortaokul 8. Sınıf Müzik Ders Kitaplarında Yer Alan Sözlü Geleneksel Türk Halk ve Türk Sanat Müziği Türlerine Ait Bulgu ve Oranlar.....	54
Tablo 16. 2018 Yılı Ulaşılabilen Ortaokul 5., 6. 7. ve 8. Sınıf Müzik Ders Kitaplarının Tümünde Yer Alan Sözlü Geleneksel Türk Halk ve Türk Sanat Müziği Türlerine Ait Bulgu ve Oranlar.....	55
Tablo 17. 1995-2018 Yılları Arasında Ulaşılabilen Ortaokul 5. Sınıf Müzik Ders Kitaplarının Tümünde Yer Alan Sözlü Geleneksel Türk Halk ve Türk Sanat Müziği Türlerine Ait Bulgu ve Oranlar.....	57
Tablo 18. 1995-2018 Yılları Arasında Ulaşılabilen Ortaokul 6. Sınıf Müzik Ders Kitaplarının Tümünde Yer Alan Sözlü Geleneksel Türk Halk ve Türk Sanat Müziği Türlerine Ait Bulgu ve Oranlar.....	58
Tablo 19. 1995-2018 Yılları Arasında Ulaşılabilen Ortaokul 7. Sınıf Müzik Ders Kitaplarının Tümünde Yer Alan Sözlü Geleneksel Türk Halk ve Türk Sanat Müziği Türlerine Ait Bulgu ve Oranlar.....	58
Tablo 20. 1995-2018 Yılları Arasında Ulaşılabilen Ortaokul 8. Sınıf Müzik Ders Kitaplarının Tümünde Yer Alan Sözlü Geleneksel Türk Halk ve Türk Sanat Müziği Türlerine Ait Bulgu ve Oranlar.....	59

Tablo 21. 1995-2018 Yılları Arası Ulaşılabilen Ortaokul 5, 6, 7 ve 8. Sınıf Müzik Ders	
Kitaplarının Tümünde Yer Alan Sözlü Geleneksel Türk Halk ve Türk Sanat	
Müziği Türlerine Ait Bulgu ve Oranlar	60

ŞEKİLLER LİSTESİ

- Şekil 1.* 1995-2005 arası ulaşılabilen ortaokul 5, 6, 7 ve 8. sınıf müzik ders kitaplarının tümünde yer alan sözlü geleneksel Türk halk ve Türk sanat müziği türlerine ait bulgu ve oranların grafik gösterimi 46
- Şekil 2.* 2006-2017 arası ulaşılabilen ortaokul 5, 6, 7 ve 8. sınıf müzik ders kitaplarının tümünde yer alan sözlü geleneksel Türk halk ve Türk sanat müziği türlerine ait bulgu ve oranların grafik gösterimi 51
- Şekil 3.* 2018 yılı ulaşılabilen ortaokul 5, 6, 7 ve 8. sınıf müzik ders kitaplarının tümünde yer alan sözlü geleneksel Türk halk ve Türk sanat müziği türlerine ait bulgu ve oranların grafik gösterimi 56
- Şekil 4.* 1995-2018 yılları arasında ulaşılabilen ortaokul 5, 6, 7 ve 8. sınıf müzik ders kitaplarının tümünde yer alan sözlü geleneksel Türk halk ve Türk sanat müziği türlerine ait bulgu ve oranların grafik gösterimi 61

BÖLÜM I

GİRİŞ

Müzik, kültür mirasının aktarımında önemli bir araçtır. Her toplumun geçmişinden gelen ve kendine has gelenek-göreneklerini, yaşayış biçimlerini, duygu ve düşüncelerini, yaşadıkları tarih ve coğrafya gibi çeşitli kültür öğelerini bünyesinde barındıran, her dizesinde, her notasında bu öğeleri yaşatan müzikleri vardır. Bu müzikler, var olduğu topraklarda yaşayan toplumların, kültürel değerlerini kuşaktan kuşağa taşırlar. Bu nedenle, bu çağda yaşayan genç müzik eğitimcileri olarak, bizlere düşen en önemli görevlerden birisi de geçmişimizden gelen ve topraklarımızda yaşayan bu mirası daha çok yaşanılır kılmak ve onu daha da zenginleştirip, gelecek nesillere taşımaktır.

Ülkemizde varlığını sürdüren ve insanların gündelik müziksel yaşamlarında yer alan çeşitli müzik türleri vardır. Uçan’a göre “Temel Türk müziği, geleneksel Türk halk müziği, geleneksel Türk sanat müziği, modern/çağdaş Türk sanat müziği, popüler Türk müziği (çağdaş Türk halk kitle/yığın müziği) ve öncü Türk müziği ile uluslararası (sanat, popüler) müzikler ülkemizde yaşayan/yaşanan başlıca müzik türlerini oluşturmaktadır” (Uçan, 2018, s. 138).

Eski Yunan tarihinden bu yana, büyük düşünürler müziğin eğitsel rolü ve önemine değinen birçok söz söylemiş ve müziğe bir eğitim aracı olarak önemle yer vermişlerdir. Aşağıda müziğin eğitsel rolü ve önemini belirten görüşlere yer verilmektedir.

Eflâtun yaklaşık olarak 2400 yıl önce yazdığı Devlet’ini, “Doğruluk” üzerine oturtmuştu... Yurttaşın iyiyi-doğruyu, güzeli sever olarak yetiştirilmesini öğütüyordu. Yetiştirmeyi, ten ve tin eğitimi olmak üzere birbiriyle bağıntılı iki alanda düşünüyor, bunlardan birinin eksikliğini “topallık” olarak adlandırıyordu. Ten eğitimi “jimnastik” sözcüğüyle, tin eğitimi de “müzik” sözcüğüyle simgeleştiriyor ve tüm eğitimin temeline müziği koyuyor, “bence eğitim müzikle başlamalıdır” diyordu...

Çin’li büyük bilgin Konfüçyüs de, “Büyük Bilgi” sinde, devlet düzenini bir takım kurallara ve törenlere bağlamış, bunları da müzik temeli üzerine oturtmuştu. “Müzik dimağdan (zihin) çıkar. Dimağın çalışması dış etkilerle olur. Dış etkilerin sonu yoktur. Dimağ kederle harekete geldiği zaman müzik kederlidir; sevinçle harekete geldiği zaman neşeli... Bir toplumun müziği bozuldu mu o toplumda pek çok şey de bozulmuş demektir... (Sun, 1969, s. 14-15).

Aristo (MÖ 384-322) “Politika” adlı yapıtında, özgür insanların eğitiminde “faydalı ya da zorunlu olduğu için değil, yüksek ve özgür insanlara yaraştığı için” müzik eğitime yer verilmesinin gerektiğini söylemiştir. Aristo'ya göre, müzik eğitimi bu eğitimin doğrudan yararı olmasından çok, “daha ileri konuları öğrenmenin aracı” olacağı için gereklidir (Aristoteles'ten aktaran Büyükyıldız, 2015, s. 35).

Sparta’da müzik, eğitimin başlıca vasıtası (aracı) telakki (kabul etme) edilir ve taganni (şarkı), müzik ve dansı ihtiva (içerme) ederdi...

...Martin Luther (1483-1546) müziğin büyük hamisi ve propagandacısı oldu. “Müzik dünyaya hükmeder” diyen Luther, şunları yazmış ve söylemiştir: “..Eğer çocuklarım olsaydı, onların yalnız lisan (dil) ve tarih değil, taganni, müzik ve matematik de öğrenmelerini isterdim... Müziği kesin olarak okula sokmak lazımdır...

...Filantroplardan Jean Bernard Basedow (1723-1790), Salzmann (1744-1811) okulda ders programları arasında müzik dersine de yer vermişlerdir. Ignas Felbier (1724-1788), F. Eberhard von Rochov (1734-1805) öğretim planlarına taganniyi de almışlardır. İlkokullara haftada bir ders taganniyi ilk defa Rochov koymuştur. İsviçreli pedagog Pestalozzi (1746-1827) de ses temrinlerine (egzersiz) önem vermiş, gözlerin ve kulakların ses cihazı gibi daimi temrinlerle gelişebileceğine inanmıştır (Yönetken, 1952, s. 2-3).

Yukarıda müziğin eğitsel rolü ve önemi ile ilgili söylenmiş sözlere bakıldığında, hemen hemen hepsinde “müziğin toplumsal ve eğitsel açıdan önemine” ilişkin düşüncelere yer verildiği görülmektedir. Kuşkusuz, müzik eğitiminin planlı bir şekilde, belirli bir amaca yönelik verilmesi, insanı fizyolojik ve psikolojik yönlerden etkileyerek davranışlarında iyiye doğru bir değişim ve gelişim oluşturmaktadır. Bu şekilde davranış değişikliği kazanan bir insan, her alanda köklü bir değişikliğe gidebilme gücünü kendinde bulabilmektedir. Bu açıdan bakıldığında, müzik eğitiminin birey-toplum ilişkisi çerçevesinde, toplumun tümünün eğitimsel gelişimine katkı sağladığı ve böylece yegâne hedefimiz olan muasır medeniyetler seviyesinin üstüne çıkabilmede etkili bir eğitim aracı olduğunu söyleyebiliriz.

Müziğin eğitsel rolü ve önemi üzerine söylenmiş olan sözlerin dışında, günümüzde müziğin eğitsel işlevi bilimsel olarak da kanıtlanmıştır. Müziğin eğitsel işlevinin farkına varan ve ona ciddi derecede önem veren toplumlar, eğitim-öğretim faaliyetlerinde müziğin eğitsel rolünden oldukça faydalanmaktadırlar. Bütünsel olarak küçükten büyüğe her bireyin eğitiminde ve özellikle de kendi geleceklerini temsil eden okullarında müziği, eğitimin olmazsa olmaz bir parçası olarak görmekte ve bu anlayışla müzik eğitime ağırlıklı olarak yer vermektedirler. Bu nedenle, müzik eğitiminin hem belli bir müzik kültürü edindirme hem de daha nitelikli bir eğitim seviyesine ulaşabilmek için, planlı ve bilinçli olarak, küçük yaşlardan itibaren çocuğun hayatında ve eğitiminde mutlaka yer alması gerektiğini söylemek yanlış olmaz. Bu da en güzel şekliyle okulda olmaktadır ki, çocuk okulda daha ilk günden itibaren düzenli bir eğitim-öğretim sürecine tabidir. Gelişmiş ülkelerde çocuklar müzik eğitime daha erken yaşlarda başlatılmaktadır. Kuşkusuz bunun en büyük sebebinin, her çocuğun müzisyen olarak yetiştirilmesi değil, “müziğin eğitsel rolü ve

öneminin kavranmasıdır” diyebiliriz. Diğer bir deyişle de müziğin, eğitimin çeşitli alanlarıyla ilişkili ve o alanların gelişiminde önemli bir araç olmasıdır.

Günümüzde müzik eğitiminin, eğitimin diğer alan ve dersleri ile arasındaki ilişkiyi araştıran çalışmalar hız kazanmıştır. Gelişmiş ülkelerde uygulamada olan ve bilindiği gibi de temel eğitimde, yoğun müzik eğitimi programlarından geçen öğrencilerin, matematik dersleri başta olmak üzere diğer alan derslerinde de müzik eğitimi almayan öğrencilere oranla daha başarılı oldukları görülmektedir. Nitekim Shaw, Graziano ve Peterson ve (1999)’ın yapmış oldukları araştırma bu görüşleri destekler niteliktedir. Müzik eğitiminin, orantısal akıl yürütme matematiksel yetenekleri de etkileyebileceğini savunan Shaw vd. (1999, s.139-152) yaptıkları çalışmada tek başına bilgisayarla oluşturulan mekânsal-zamansal eğitimi alan bir grup; piyano ile aynı mekânsal-zamansal eğitimi alan başka bir grup da dâhil olmak üzere çeşitli çocuk gruplarının (n = 136, 7 ila 9 yaş) orantısal akıl yürütme puanlarını karşılaştırmışlardır. Daha sonra çocukların orantılı muhakemesini test ettiklerinde her iki grup da kontrol grubundan daha yüksek puan almıştır. Fakat piyano eğitimi içeren grubun puanları, içermeyen gruba göre anlamlı olarak daha yüksek çıkmıştır. Bu çalışmada müziğin, eğitimin diğer alan yetenekleri üzerinde pozitif etkilere neden olduğu bilimsel olarak kanıtlanmıştır.

Müziğin, insanı fizyolojik ve psikolojik yönlerden etkileyerek davranışlarında değişiklik oluşturduğu; davranışlarında değişiklik oluşan insanın müzik dışındaki konularda da müziğin bu etkisinden aldığı pozitif güçle davranışlarını düzenlediği ve böylece diğer alanlarda eğitimsel açıdan daha başarılı olduğundan söz etmiştik. Bu açıdan, müzik ile eğitimin diğer alan ve dersleri arasında anlamlı bir bağ olduğu söylenilebilir. Bu noktada, okulda verilen müzik dersleri ile diğer dersler arasındaki pozitif ilişki üzerine değinmekte de fayda vardır. Yönetken müzik dersi ile diğer dersler arasında bağ kurabilmeyi şu şekilde açıklamıştır;

Okulda müzik dersiyle diğer dersler arasında, mesela dil, tarih, coğrafya, tabiat bilgisi, resim, beden eğitimi, ortalarda yabancı dil.. gibi dersler arasında münasebet kurulabilir. Tarih dersinde istiklal savaşından bahsedilirken, İstiklal Marşı’nın çalınıp söylenmesi, istiklal marşı esnasında çıkmış milli ezgilerin tekrarlanması... Tarih ve coğrafya derslerinde çeşitli milletlerden bahsederken bu milletlerin halk müziklerinden örnekler verilmesi... Moussorgsky’nin “Bir Sergiden Tablolar” ile resim, Ravel’in “Su Oyunları” ile hem resim hem hayat bilgisi... Bizet’in “Arlesienne”i ile Alphose Daudet (Edebiyat) arasında bağlar kurulur ve bu münasebetlerden faydalanılır (Yönetken, 1952, s. 77-78).

Buraya kadar konu ile ilgisi bulunan müziğin eğitsel rolü ve önemi üzerine gerek araştırma gerekse büyük düşünürlerin görüşlerine yer verilmiştir. Bu görüş ve düşünceler

doğrultusunda, buradan en anlamlı şu sonuca varılmaktadır; “müzik eğitimi olmadan, eğitimde dünyaca kabul görececek bir başarı seviyesini yakalamak, hayalden öte olamaz”.

Bu açıdan bakıldığında, her gencin (çocuğun) hakkı olan genel eğitim ve bu kapsamdaki müzik eğitiminde ülkemizin ihtiyaç duyduğu nitelik artışını sağlayabilmek için, öncelikle okul müzik eğitim-öğretiminde en büyük önemi geleneksel müzik türlerimize vermemiz ve bunu da müzik ders kitapları aracılığıyla gerçekleştirep, bu mirası daha çok yaşanılır kılmamız gerekmektedir.

1.1. Problem Durumu

Okul müzik eğitimi, her sınıf ve düzeye göre gerekli müziksel davranış değişikliklerini kazandırma amacı güden ve bu temel amaca yönelik olarak düzenlenmiş müzik ders kitabı ile yürütülmektedir. Bu açıdan bakıldığında, müzik ders kitapları ülkemizin okul müzik eğitiminde ihtiyaç duyduğu nitelik artışının sağlanmasında büyük rol oynamaktadır.

Kün’ün belirttiği üzere “müzik ders kitabı, müzik dersi programı göz önünde bulundurularak yazılan, müzikle ilgili teorik bilgilerin yanı sıra pratik yapmak amacıyla sözlü/sözsüz ezgilerin de bulunduğu kaynaktır” (Kün, 2015, s. 6). Akarsu’ya göre “öğretimde en çok kullanılan görsel araçtır. Ders kitabı ve içindeki resimler öğretmede en çok yararlanılan hazır araçlardandır... Müzik öğretiminde kullanılan ders kitapları, çocukların fiziksel gelişimlerinin yanında, duyuşsal ve devinişsel gelişimlerini de dikkate alarak hazırlanmaktadır” (Akarsu, 2007, s. 34).

Müzik ders kitapları geçmişten gelen müziksel birikimimizi insanımızın, toplumumuzun ve ülkemizin gereksinimlerine göre yeniden biçimlendirerek, uyarlayarak ya da bezeyerek yarına taşıyan bir uygarlık köprüsü durumundadır (Aydoğan, 2004). Bu bakış açısıyla bakıldığında, ülkemizin ihtiyaç duyduğu nitelikli okul müzik eğitimi, nitelikli müzik ders kitaplarına bağlıdır.

Uçan’a göre “genel müzik eğitiminde ve genel müzik eğitimcisi yetiştirmede, yaşayan/yaşanan ana müzik türlerini bir bütün olarak kapsamak, artık kaçınılmaz bir durumdur” (Uçan, 2018, s. 139). Bu bakış açısından yola çıkıldığında ise nitelikli olarak kabul görebilecek müzik ders kitaplarının, içerisinde yeterli düzeyde müzik türünün yer almasına bağlı olduğu söylenilebilir.

Ülkemizde yaşayan/yaşanan ve örgün eğitim kapsamında ortaokul müzik ders kitaplarının içerisinde yer alan başlıca müzik türlerini şu şekilde sıralamak mümkündür;

- Geleneksel Türk Halk Müziği
- Geleneksel Türk Sanat Müziği
- Türk Popüler Müziği
- Klasik Batı Müziği
- Uluslararası Popüler Müzikler

Bir toplumun geçmişinden gelen kültürel değerleri, o toplumun kültürel kimliğini oluşturmaktadır. Bu müzik içinde böyledir. Geçmişten gelen müziksel birikimleri, toplumların müzikal-kültürel kimliklerini oluşturmaktadır. Her toplumun kendine has ezgileri ve doğal olarak geleneksel müzik türleri vardır.

Genel müzik eğitimine temel alınan bütüncü anlayışa göre Türk müziğimiz, geleneksel ve çağdaş boyutlarıyla, yöresel, ulusal ve evrensel nitelikleriyle, “temel, halk, sanat (geleneksel ve çağdaş olmak üzere), yığın ve öncü” müzik türlerinden oluşmaktadır (Uçan, 2018, s. 138).

Bireyin (çocuğun) müzikal-kültürel kimliği, doğumundan itibaren aile-okul-toplum etrafında başlayarak oluşmaktadır. Her çocuk nasıl kendi anadilini öğrenmeye daha yatkın ise yine kendi müzikal dilini öğrenmeye de o denli yatkındır. Eğitim, kültürel değerlerin aktarımını sağlayan en etkin araçtır. Eğitimin planlı (amaçlı) verildiği yer ise okuldur. Dolayısıyla okul her türlü kültürel değerlerin aktarıldığı önemli bir eğitim kurumudur. Bu açıdan yola çıkıldığında okulda verilen müzik eğitiminin ana amacı çocuğa, toplumun müzikal-kültürel kimliğini oluşturan kendine has ezgilerini, geleneksel müziklerini doğru ve yeterli bir şekilde aktarmaktır. Bu sayede çocuğun öz müzikal-kültürel kimliğinin oluşması sağlanabilecektir. Bu nedenle, okul müzik eğitiminde kullanılan en temel kaynak niteliğindeki ders kitaplarında, önceliği toplumun müzikal-kültürel değerlerini içeren ezgilere, Türk müzik türlerine yer vermek hem okul müzik eğitiminin hem de toplumun müziksel geleceğinin niteliğini artıracaktır.

Uçan’a göre “çağdaş müzik eğitiminde bireyler ya da öğrenciler ilkin genellikle müziksel geleneğin son örüntüleri içinde biçimlenir. Bu nedenledir ki en gelişmiş toplumların genel müzik eğitiminde de geleneksel müzikler önemle yer alır” (Uçan, 2018, s. 386). Nitekim müziksel açıdan gelişmiş ülkelerin okul müzik eğitiminde kullandıkları ders kitapları incelendiğinde, ağırlıklı olarak kendi geleneksel müziklerine yer verdikleri görülmektedir.

Kopuz'un belirttiği üzere "Japonlar, kendi öz müziklerini, olduğu gibi titizlikle uygularken, batının tampere sistemini de ulusça kabullenmişlerdir" (Kopuz, 1988, s. 322). Paşaoğlu tarafından yapılan çalışmada, Bulgaristan Cumhuriyeti ilköğretim müzik ders kitaplarında yer alan öz halk türkülerinin oranı %52,13 diğer şarkıların oranı %47,87'dir. Macaristan Cumhuriyeti ilköğretim müzik ders kitaplarında yer alan öz halk türkülerinin oranı %53,45, diğer şarkıların oranı ise %46,55'tir (Paşaoğlu, 2005, s. 147-154).

Yukarıda, çalışmanın konusunu destekler nitelikte olan görüş ve araştırmalar doğrultusunda, müzik eğitimcilerimizin geleneksel müziklerin önemi ile ilgisi bulunan çeşitli görüşlerine yer vermenin faydalı olacağı düşünülmektedir. Bu görüş ve düşüncelerden bazıları şunlardır:

Çocuklar şarkı söyler; Amerika'da, Almanya'da, Çinde, kendi şarkılarını... Biz söyletmemişiz türkülerimizi. Müzik dersi koymuşuz, sokmamışız okullara halk türkülerini; "müzik"ten saymamışız. Milyonlarca çocuk var, genç var okullarda; ne söyler bunlar ne dinler, aktarma, öykünme, yoz müziklerden başka?... Açın müzik kitaplarını ansıyın size belletilenleri; sayıp bakın kaç aktarma, kaç öykünme... Kaç türkü var üç kişi bir olup söyleyebileceğiniz?... Niçin böyle? (Sun, 1984, s. 9).

Bu görüşleri destekleyen Güla ise şu şekilde söylemektedir; "örnek aldığımız herhangi bir batılı ulus ne yapıyor? Bizim gibi kendi müziklerini bir kenara itip hep başka toplumların müziklerini mi öğretiyor, alıyor, söylüyor çoğunlukla? Hep bir başka topluma, başka toplumlara mı özeniyor, öykünüyor?" (Güla, 1988, s. 596). Özbek'e göre "... Türk Halk Müziği'nin okullarda eğitim müziği olarak kullanılmaması sonucu, seçkin ve anlamlı yurt türkülerini bir ağızdan söyleyen bir gençlik yetiştirilememiştir" (Özbek, 1990, s. 194).

Eski (geleneksel) müziklerimize, özellikle çevreden derlenecek (tekerleme, sayışma, türkü vb.) müziklere eğitsel müzik öğretiminde yer verilmesi, öğrencinin çevresinde duyduğu müzikleri okulda da yaşatması, onun kendi müziklerine ve kendisine yabancılaşmasını önleyecek... Çevre müzikleri Türk okul müziğinin mayası olacak, çevre müzikleri ve Türk okul müziği Ulusal Müzik Dağarcığı'nı oluşturacaktır (Sun, 1969, s. 208).

Varol'a göre; "milli eğitim politikası olarak; ilk ve orta tedrisatta (öğretim) önce öz kültürünü, musikisini öğretip sonra dünyanın diğer önemli ve değerli kültürlerinden olan Avrupa Musikisini ve varsa daha başkalarını da öğretmek ilkesini benimsemek... Vazgeçilmez ilkeler olmalıdır" (Varol, 1988, s. 33). Varol kendisine sorulan "Orta öğretimde, Türk musikisi eğitimi neden gereklidir?" sorusu üzerine şu şekilde cevap vermiştir; "Türk çocuğunun, Türk ses sistemine uygun ve hiç olmazsa ana hatlarıyla Bach'ın hayatını bildiği kadar, Dede'nin de hayatını bilecek, Haydn'ın hayatını, doğduğu yeri, yaşadığı ili ve verdiği eserleri bildiği kadar, İtri'nin de eserlerini bilecek, yaşadığı devri bilecek..." (Varol, 1988, s.37).

Halk müziğimizin yapı taşlarını, biçim ve tür özelliklerini, yerel biçim farklılıklarını ve zenginliklerini, çalgılarının çalım özelliklerini ve bu müziği kuşatan halk kültürünü çocuklarımıza, gençlerimize ve yetişkinlerimize yeterince tanıtmıyor, onlarda bu müzik daha sağlam bir beğeni yaratamıyorsa, suçu eğitim sistemimizde, daha doğrusu müzik eğitimi sistemimizin kuruluş ve uygulama biçiminde aramız gerekir (Okuy, 1988, s. 118).

Mesela, ilk ve orta öğretimde bugüne kadar müzik öğretim ve eğitimi ne durumdadır? Çocuklarımızı, milli kültür istikametinde, onların ruhi yapılarını dengeleyecek, vasıflarını geliştirecek ve karakterlerini müspet yönde (olumlu) sağlamlaştıracak müzik faaliyetine mi sokuyoruz, yoksa; bu porte, bu anahtar, bu dörtlük, bunlarda meşhurların biyografileri deyip işin içinden sıyrılıyor muyuz? (İçli, 1988, s. 221).

Özeren'e göre ise "Türk çocuklarının müzik bilincinin gelişebilmesi için sadece evrensel müzik eserlerinin öğretimi yetmez ki; Türk bestecilerinin, geleneksel ve çağcıl Türk bestelerinin de bu gibi kaynaklarda gereğince yer alması çok önemlidir" (Özeren, 2005, s. 111). Son olarak bu konu ile ilgili, Mustafa Kemal Atatürk'ün yakınmasına yer vermek yerinde ve anlamlı bulunacaktır.

Ne yazık ki, benim sözlerimi yanlış anladılar... Ben demek istedim ki bizim seve seve dinlediğimiz Türk bestelerini, onlara da (Avrupalı 'ya) dinletmek çaresi bulunsun, onların tekniği, onların ilmi ile, onların sazları... çaresi her ne ise... Türk'ün nağmelerini kaldırıp atalım da sadece garp milletlerininazardan musikisini alıp kendimize maledelim, yalnız onları dinleyelim demedim. Yanlış anladılar sözlerimi ortalığı öyle bir velveleye verdiler ki, ben de bir daha sözünü edemez oldum (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, t.y.)

Yukarıda yer alan görüşler doğrultusunda araştırmacı, ülkemizin okul müzik eğitiminde ihtiyaç duyduğu nitelik artışının sağlanabilmesi için müzik ders kitaplarında en büyük önemin nicelik bakımından geleneksel müzik türlerimize verilmesi gerektiğini ve bu konunun araştırılmasının elzem olduğunu düşünmektedir.

Bu saptamadan hareketle, araştırmanın problem cümlesi aşağıda sunulmuştur:

1.2. Problem

"Türkiye'de 1995 yılından itibaren Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu tarafından ders kitabı olarak okutulmasına izin verilmiş ortaokul (5, 6, 7 ve 8. sınıf) müzik ders kitaplarında geleneksel Türk müzik türlerinin yer alma durumu nasıldır?"

1.3. Alt Problemler

1. 1995 yılından itibaren okutulmasına izin verilmiş ortaokul 5. sınıf müzik ders kitaplarında geleneksel Türk müzik türlerinin yer alma durumu nasıldır?
2. 1995 yılından itibaren okutulmasına izin verilmiş ortaokul 6. sınıf müzik ders kitaplarında geleneksel Türk müzik türlerinin yer alma durumu nasıldır?

3. 1995 yılından itibaren okutulmasına izin verilmiş ortaokul 7. sınıf müzik ders kitaplarında geleneksel Türk müzik türlerinin yer alma durumu nasıldır?
4. 1995 yılından itibaren okutulmasına izin verilmiş ortaokul 8. sınıf müzik ders kitaplarında geleneksel Türk müzik türlerinin yer alma durumu nasıldır?

1.4. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın en temel amacı;

1. 1995 yılından itibaren Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu tarafından okutulmasına izin verilmiş ortaokul (5, 6, 7 ve 8. sınıf) müzik ders kitaplarında, geleneksel Türk müzik türlerinin yer alma durumunun araştırılması,
2. Ulaşılan sonuçların gelecek yıllarda yazılacak olan müzik ders kitaplarında ne oranda geleneksel müzik türlerimize yer verilmesine yönelik yol gösterici bir kaynak olmasıdır.

1.5. Araştırmanın Önemi

Bu çalışmanın;

1. 1995 yılından günümüze ortaokul müzik ders kitaplarında yer verilen geleneksel Türk halk ve Türk sanat müziği türlerinin ikisini de kapsayan öncü araştırmalardan biri olması,
2. Geleneksel Türk halk ve Türk sanat müziği türlerinin yer alma durumunu somut verilerle ortaya koyması,
3. Elde edilen veriler ile geleneksel Türk halk ve Türk sanat müziği türlerinin ortaokul müzik ders kitaplarında yer alma durumunun 1995 yılından itibaren göstermiş olduğu değişim ve gelişim hakkında karşılaştırmalı veri elde edilebilmesi,
4. Sonuçlarının, geleneksel müzik türlerimize ne oranda yer verilmesi gerektiği hakkında gelecekte yazılacak olan müzik ders kitaplarına veya bu konuyla ilgisi bulunan araştırmalara kaynak olması bakımından önemli olduğu düşünülmektedir.

1.6. Sayıtlar

1. Araştırma için seçilen yöntem ve veri toplama aracı araştırmanın amacına, konusuna ve problemin çözümüne uygun, geçerli ve güvenilirlerdir.

2. Araştırma için ulaşılan ders kitabı örneklemini evreni temsil etmektedir.
3. Araştırmada yazılı ve internet ortamındaki kaynaklardan elde edilen bilgiler, gerekli bilgiler olup, amaca, kaynağına uygun, geçerli ve güvenilir niteliktedir.

1.7. Sınırlılıklar

Bu araştırma;

1. Araştırmanın konusu ile ilgili yazılı ve internet ortamından elde edilen kaynaklarla,
2. Araştırmanın amacı gereğince, 2012 yılından önce ilkokula dâhil olan fakat 2012 yılında eğitim sisteminde yapılan kanun değişikli neticesinde 2012-2013 eğitim öğretim yılından itibaren ortaokula dâhil edilen 5. sınıf müzik ders kitaplarının, 1995 yılından itibaren ortaokul kademesine dâhil edilmesi ile,
3. Bu doğrultuda, 1995-2018 yılları arasında Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu tarafından okutulmasına izin verilmiş, ulaşılabilen ortaokul (5, 6, 7 ve 8. sınıf) müzik ders kitapları ile,
4. Ortaokul müzik ders kitaplarında sözlü geleneksel Türk halk ve Türk sanat müziğinin yer alma durumu ile sınırlıdır.

1.8. Tanımlar

Bu bölümünde, araştırmada kullanılan bazı terimlerin ne anlamda kullanıldığına ilişkin tanımlamalar yapılmıştır.

Geleneksel müzik: “Geleneğe ait, geleneğe dayanan-temellenen, gelenekle ilgili, geleneğe ilişkin veya geleneğe değgin müzik demektir” (Uçan, 2018, s. 382).

Geleneksel Türk Sanat Müziği: “Klasik Türk müziğini tarihi süreç içerisinde tek sesli olarak gelişen, yenilenen; kendine öz makam, usul ve tekniğe sahip, sözsüz ve sözlü Türk Sanat türüdür diye tanımlayabiliriz” (Şanlı, 2007, s. 8).

Geleneksel Türk Halk Müziği: “Halk müziği, halkın ortak duygu ve düşüncelerini yansıtan, halk içinde her zaman var olan halk sanatçıları tarafından yakılmış, yaratılmış-bestelenmiş, değişimler ve yoğrulmalarla dilden dile, telden tele, kulaktan kulağa yayılarak geçmişten günümüze ulaşmış geleneksel müziktir” (Büyükyıldız, 2015, s. 108).

Eğitim: “Bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme sürecidir” (Ertürk, 1998, s. 12).

Müzik Eğitimi: “Bireye kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak belirli müziksel davranışlar kazandırma, bireyin müziksel davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak belirli değişiklikler oluşturma, bireyin müziksel davranışlarını kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak değiştirme, dönüştürme, geliştirme ve yetkinleştirme süreci” (Uçan, 2018, s. 32-33).

Okul Müzik Eğitimi: “Okul öncesi eğitim kurumlarından yüksek okul sonuna değin her derecedeki okullarda eğitim-öğretim amacıyla yapılan müzik ders ve etkinliklerine okul müzik eğitimi denmektedir” (Çiçek, 2000, s. 5).

Müzik Ders Kitabı: “Müzik ders kitabı, müzik dersi programı göz önünde bulundurularak yazılan, müzikle ilgili teorik bilgilerin yanı sıra pratik yapmak amacıyla sözlü/sözsüz ezgilerin de bulunduğu kaynaktır” (Kün, 2015, s. 6).

1.9. İlgili Araştırmalar ve Yayınlar

Bu bölümde, yapılan literatür taraması sonucunda araştırma konusu ile bağlantılı olarak ülkemizde yapılmış olan araştırma ve yayınlara yer verilmiştir.

Araştırmanın konusu ile bağlantılı olan çalışmalardan birisi Kün (2015) tarafından hazırlanan “Cumhuriyetten Günümüze Müzik Ders Kitaplarında Yer Alan Halk Ezgilerinin İncelenmesi” adlı yüksek lisans tezidir. Kün (2015) bu çalışmasında, Cumhuriyetten günümüze müzik ders kitaplarında halk ezgilerine ne kadar yer ayrıldığını, halk ezgilerinin (ses, hız, dizi, yöre vd.) özelliklerini ve halk ezgilerinin kitabın yayınlandığı yıllarda yürürlükte olan müzik eğitim programının ihtiyaçlarını karşılamakta yeterli olup olmadığını araştırmıştır. Bu amaçlar doğrultusunda doküman incelemesi yapmış ve 55 adet müzik ders kitabını incelemiştir. Araştırma sonucunda, müzik ders kitaplarında halk ezgilerine ne kadar yer verildiği, halk ezgilerinin belirtilen özellikleri ve müzik ders kitaplarında yer alan halk ezgileri ile müzik programlarının örtüştüğü saptanmıştır. Araştırmacı müzik ders kitaplarında, yakından uzağa ilkesi doğrultusunda her yöreden en az bir halk ezgisi örneği verilerek Türk okul şarkısı, aktarma şarkı, Türk sanat müziği ve popüler müzik örneklerinin de eşit sayıda yer aldığı, evrensel boyutta bir repertuar geliştirilebileceğini belirtmiştir.

Araştırmanın konusuyla ilgili olan diğer bir çalışma ise Güler (2009) tarafından hazırlanan ve Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Müziği Ana Sanat Dalı’nda yüksek lisans tezi olarak kabul edilen “İlköğretim II. Kademe (6. 7. ve 8. Sınıflar) Müzik Dersi Kitaplarında Türk Müziği Okul Şarkılarına Ayrılan Yer” adlı çalışmadır. Bu çalışmada

Güler (2009), Milli Eğitim okullarının II. Kademe (6. 7. ve 8. sınıflar) müzik dersi ders kitaplarında Türk müziği ve Batı müziği oranlarını saptamış ve Türk müziği öğretim ve öğrenimine daha fazla yer verilmesinin çocuk gelişimi bakımından önemli olduğunu ve çocukların eğitim müziklerinin, yaşlarına ve gelişim özelliklerine bağlı olarak öncelikle kendi kültüründen izler taşıyan okul şarkılarıyla, yapılmasının gerekliliğini belirtmiştir. Araştırmada yöntem olarak kaynak tarama, görüşme ve öğretmen-öğrencilere yönelik anket uygulaması teknikleri kullanılmıştır. Bu çalışmada ayrıca çocuğa ilköğretim çağında öğretilebilecek Türk müziği makamlarında bestelenmiş okul şarkıları repertuarına yer verilmiştir. Sonuç olarak bu çalışmada Türk Milli Eğitim Bakanlığına bağlı İlköğretim okullarındaki müzik eğitiminin Türk müziği temelli yapılmasının gerekleri ve faydaları ortaya konulmuştur.

Özdek (2012) tarafından hazırlanan ve Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı Müzik Eğitimi Bilim Dalı'nda yüksek lisans tezi olarak kabul edilen “Ulusal Müzik Eğitiminde Halk Müziğinin Yeri: Türkiye-Azerbaycan Örneği” adlı çalışmasında, ulusal müzik eğitimi modeli anlayışının temel dinamikleri olan genel ve mesleki müzik eğitimi ile bu dinamiklerin işleyiş ve içeriklerindeki yeri ve önemiyle modeli temellendiren halk müziğinin ilişkisini tespit etmek ve bu doğrultuda Azerbaycan ve Türkiye'deki modellerin oluşum süreçlerini incelemiş ve karşılaştırmıştır. Araştırmada betimsel araştırma yöntemlerinden kaynak tarama, doküman inceleme-karşılaştırma ve kısmen de görüşme teknikleri kullanılmış ve nitel bir model içermektedir. Araştırma sonucunda, tüm dünyada ulusal müzik eğitimi modellerinin halk müziğini temel aldığı; halk müziği ve çalgılarına verilen değerin ve gösterilen önemin sistemi sağlıklı sonuçlara taşıyan diğer bir etken olduğu görülmüştür. Araştırmacı bu anlayışla yapmış olduğu karşılaştırmada, Azerbaycan ilköğretim müzik ders kitaplarında ülkemize göre halk müziği ezgileri ve halk müziği karakteristiklerini taşıyan okul şarkılarına daha fazla yer verildiğini saptamıştır.

Paşaoğlu (2005) tarafından hazırlanan “Müzikal-Kültürel Kimlik Oluşumunda Okul Müzik Eğitiminde Kullanılan Halk Türkülerinin Rolü: Türkiye, Bulgaristan, Macaristan örneği” adlı doktora tezinde, halk türkülerinin bireyin müzikal-kültürel kimliğinin oluşumu sürecinde üstlendikleri rol ve taşıdıkları öneme açıklık getirilmeye çalışılmıştır. Bu amaç doğrultusunda Türkiye, Bulgaristan ve Macaristan Eğitim Bakanlıklarınca onaylanmış ve 2003-2004 yılında İlköğretimde okutulmuş müzik ders kitaplarında halk müziklerinin yer alma durumu her ülke ve sınıf için ayrı ayrı tespit edilmiştir. Araştırmada kaynak tarama ve

tarihsel araştırma yöntemlerinden yararlanılmış ve nicel bulgular eklenerek yorumlanmıştır. Çalışmanın sonucunda, Türkiye ile Bulgaristan ve Türkiye ile Macaristan arasında anlamlı bir fark olduğu ancak Bulgaristan ile Macaristan arasında anlamlı bir farkın olmadığı tespit edilmiştir. Paşaoğlu (2005) tarafından yapılan bu çalışmada; “müzikal-kültürel kimliğin temel katmanını oluşturan geleneksel müzikal-kültürel değerlerin, genç nesillere okul müzik eğitimi aracılığı ile doğru ve yeterli biçimde aktarılmasının, kültürel kimlik bunalımı, müzikal yozlaşma ve yabancılaşma gibi sosyal dalgalanmaların önüne geçilebileceği sonucuna ulaşılmıştır”.

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Eğitim

Eğitim, insanoğlunun var oluşuyla başlayıp yüzyıllardır değişerek ve gelişerek devam eden bir süreçtir. İnsanların eğitime olan ihtiyacı anne karnındayken başlayıp, doğumundan ölümüne kadar sürmektedir. Her birey, doğumundan da gelen bazı genetik özelliklerinin yanında, aile ve yakın çevresinden gördükleriyle, içinde bulunduğu toplum koşullarına uyum sağlayarak, kendiliğinden, tamamen plansız ve denetimsiz bir süreçten geçerek kültürlenerek ve yaşamını sürdürmektedir.

Bilgi çağı olarak da adlandırdığımız bu yüzyılda bilgi, teknoloji ve iletişim alanında hızlı değişim ve gelişmeler yaşanmaktadır. Bireyler daima bu yeni durum ve gelişmelere uyum sağlayacak adımlar atmakta ve yeni çözümler üretmektedirler. Bu bakımdan çağdaş toplumlarda yaşayan bireyler, aile ve sosyal çevre ile sınırlı kalan, maksatsız ve kendi kendine bir kültürlenmenin yetersiz kaldığını savunmakta ve istendik (kasıtlı) bir davranış değişikliği sürecine daha çok önem vermektedirler.

Kültürleme sonucunda bireylerde davranış değişikliği meydana gelmektedir. Öyleyse eğitim “kültürlemenin maksatlıca meydana getirilen biçimidir” (Ertürk, 1998, s. 7). Senemoğlu (2011, s. 1)’na göre istendik kültürleme süreci olan eğitim, ailede, sinemada, sokakta, okulda, ders aralarında her an, her yerde bir plana bağlı olmaksızın yapılabilir. Eğitimin bu türüne “informal eğitim” adı verildiğini belirterek görüşlerine şu şekilde devam etmektedir:

Ancak, insanın yaşam süresi, bireyin tüm istendik davranışları tesadüfen, gelişigüzel yani, informal eğitim yoluyla kazanmasını sağlayacak kadar uzun değildir. Ayrıca, pek çok davranışın informal eğitim yoluyla kazanılmasını beklemek, gerek birey gerekse toplum için oldukça pahalı bir yoldur. Bu durumda, bazı istendik davranışların planlı olarak bireye kazandırılması gerekmektedir. Bünyesinde plan unsuru taşıyan eğitim ise, formal eğitim olarak adlandırılmaktadır. Formal eğitim, plan ya da kasıtlılık özelliğiyle informal eğitimden ayrılmaktadır (Senemoğlu, 2011, s. 1).

Bu bağlamda, “formal eğitim” amaçlıdır, önceden hazırlanmış bir program çerçevesinde planlı olarak yapılır ve öğretim yoluyla gerçekleştirilir (Erden, Fidan, 1998, s. 3). Kısaca istenilen davranışı geliştirme süreci olan eğitim kavramı üzerine çeşitli tanımlar yapılmış ve bu konuda farklı bakış açıları sunulmuştur. Bunlardan bazıları şöyle sıralanabilir:

- “İnsana en iyi olgunluğu vermektir” (Eflatun).
- “Kişinin davranış örüntülerini değiştirme sürecidir” (Tyler).
- “Fizik ve sosyal tabiatın insan üzerinde meydana getirdiği tesirlerdir” (Durkheim).
- “Kişinin yaşadığı toplum içinde değeri olan, yetenek, tutum ve diğer davranış biçimlerini geliştirdiği süreçlerin tümüdür” (Good'dan aktaran Fidan, Erden, 1988, s. 11-12).
- “İnsanları belli amaçlara göre yetiştirme sürecidir” (Fidan, Erden, 1988, s. 5)
- “Bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme sürecidir” (Ertürk, 1998, s. 12).
- “Bireyin her yönüyle bir bütün olarak kendisi ve toplumu için en uygun düzeyde geliştirilmesi sürecidir” (Yeşilyaprak, 2002, s. 2).
- “Genel anlamda bireyde davranış değiştirme sürecidir” (Demirel, 2012, s. 6).
- “İnsanın kişiliğini benimseme süreci” ve “insan sermayesine yapılan yatırım”dır (Senemoğlu, 1998, s. 7).

Sonuç olarak bireylerin ve toplumun geleceğe hazırlanması ve her açıdan kalkınmasında, bireylerin gelişmesinde ve kendini gerçekleştirebilecek yetkinlik seviyesine ulaşmasında en etkin süreç eğitimidir. Toplumlar, eğitim düzeyleri sayesinde geleceklerini tayin etmektedirler.

2.2. Müzik Eğitimi

Tarman’a göre “çağdaş eğitimin üç ana boyutu vardır ve bunlar bilim, teknik ve sanat eğitimidir (Tarman, 2002, s. 1). Kültürün devamını sağlayan eğitimin niteliğini yükseltecek en önemli faktör sanat eğitimidir. Sanat eğitiminin en önemli öğelerinden birisi de müzik eğitimidir. Öyleyse müzik eğitimine, bir toplumun eğitimsel temellerinin atılmasında vazgeçilemeyecek bir eğitim aracıdır demek yanlış olmayacaktır

Müzik eğitiminin çeşitli tanımları yapılmıştır. Uçan’ın belirttiği üzere yalın ve özlü anlamıyla müzik eğitimi; “bireye kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak belirli müziksel davranışlar kazandırma, bireyin müziksel davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla amaçlı

olarak belirli değişiklikler oluşturma, bireyin mziksl davranışlarını kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak değiştirme, dönüştürme, geliştirme ve yetkinleştirme süreci” (Uçan, 2018, s. 32-33).

Uan (2005)’a göre müzik eğitimi, “Genel Müzik Eğitimi, zenen (Amatör) Müzik Eğitimi, Mesleki (Profesyonel) Müzik Eğitimi” olmak üzere birbirinin devamı niteliğindeki üç ana tre ayrılmaktadır (Uçan, 2005, s. 31-32). Değer’in belirttiği üzere “müzik eğitiminde gelişmiş olarak nitelendirilebilecek ülkelerde bu üç tre dengeli bir önem verildiği ve türlerin birbirlerini besleyip geliştirmesinin hedeflendiği gözlemlenmektedir” (Değer, 2012, s. 3). Rus eğitimci V. A. Suchomlinsky ise müzik eğitimindeki bu üç türün dengeli ve bir bütün olarak ele alınması gerektiğini şu cümleyle anlatmıştır; “Müzik eğitimi, müzisyenin eğitimi değil, her şeyden önce insanlığın eğitimidir” (Suchomlinsky’den aktaran Kabalevsky, 1988, s.16). Bu bakış açısıyla bakıldığında, müzik eğitiminin, insanlığı eğitmedeki en önemli türünün genel müzik eğitimi olduğu ifade edilebilir.

2.2.1. Genel Müzik Eğitimi

Uçan’ın belirttiği üzere Genel Müzik Eğitimi; “iş-meslek, okul, bölüm, kol-dal ve program türü ne olursa olsun, ayırım gözetmeksizin, her düzeyde, her aşamada, her yaşta herkese yönelik olup, sağlıklı ve dengeli bir insanca yaşam için gerekli asgari-ortak genel müzik kültürünü kazandırmayı amaçlar” (Uçan, 2005, s.31-32). Genel müzik eğitimi, yetenek aranmaksızın toplumun tümüne yönelik olan eğitim amaçlı müzik derslerini içermektedir. Bu açıdan bakıldığında, müzik eğitimi için, genel eğitimin önemli bir basamağıdır denilebilir.

Genel müzik eğitimi örgün olmayan (informal), yarı örgün ve örgün (formal) olarak nitelendirilen üç farklı biçimde gerçekleşir. Örgün müzik eğitimi, düzenli, planlı-programlı ve yöntemli biçimde gerçekleşen müzik eğitimidir. Genellikle okullarda veya okul niteliği taşıyan yerlerde ya da okuldakine benzer ortamlarda yapılır (Uçan, 2018, s. 520-521).

Sun (1969)’un ise bu konudaki görüşleri şu şekildedir; “eğitim amacıyla yapılan müzik öğretimine eğitsel müzik ğretimi diyoruz. İlkokullarda, liselerde ve bunların dengi bütün okullarla ilk ğretmen okullarında yapılan müzik ğretimi bu konunun kapsamına girer” (Sun, 1969, s. 196). Uçan (2018) konuyla ilgili yukarıdaki görüşlerine şu şekilde devam etmektedir;

...ister genel, ister özenen, ister mesleki olsun, müzik eğitimi olabildiğince “rgn”, yani olabildiğince “düzenli, planlı ve yöntemli” biçimde gerçekleştirilmeye çalışılır. Örgün müzik

eğitiminin örgün olmayan müzik eğitiminden çok daha düzenli, planlı ve yöntemli; çok daha etkili, verimli ve yüksek nitelikli olması istenir. Bu nedenledir ki örgün müzik eğitimi herhangi bir yerde, rastgele ortamlarda, gelişigüzel etkinliklerle değil; belli yerlerde, belli ortamlarda, belli konularda, belli aşamalarda, belli kurumlarda belli nitelik ve nicelikteki eğitimcilerce oluşturulup yürütülen belli programlarla olanaklıdır (Uçan, 2018, s. 72-73).

Bu görüşlerden yola çıkıldığında, örgün genel müzik eğitimi planlı, programlı, yöntemli ve denetime tabi bir şekilde okul müzik eğitimi çerçevesinde verilmekte ve ülke genelindeki tüm okulları kapsamaktadır.

2.3. Okul Müzik Eğitimi; Tanımı, Önemi, İşlevi

Çiçek'in belirttiği üzere “okul öncesi eğitim kurumlarından yüksekokul sonuna değin her derecedeki okullarda eğitim-öğretim amacıyla yapılan müzik ders ve etkinliklerine okul müzik eğitimi denmektedir” (Çiçek, 2000, s. 5).

Örgün eğitimde müzik eğitimi ortamının müzik okullarındaki eğitimden temelde bazı farklılıklarının var olduğunu ve örgün eğitimde müziğin bir meslek olarak ele alınmadığını belirten Cemalcılar'a göre “bu demek değildir ki örgün eğitimde müzik dersi sembolik bir derstir. Aksine, çocuğun okuldan başlayarak tüm yaşamı boyunca ondan yararlanarak, bir takım müzik bilgi ve kültürünün kazandırılması bu süreçte sağlanmaktadır” (Cemalcılar, 1988, s. 63).

Okul müzik eğitiminin esas amacı her çocuğa, ülkenin doğusundan batısına, kuzeyinden güneyine standart bir müzik bilinci (temel şarkılar dağarcığını söyleyebilme vb.), müzik beğenisi kazandırmak; buradan hareketle toplumun müzik kültürünü geliştirmek; bu sayede toplumsal birliğimize, bütünlüğümüze katkı sağlamak şeklinde ifade edilebilir. Ayrıca okul müzik eğitimi kapsamında yer alan müziksel davranışların, çocuğa yaparak yaşatarak ilkesi esasında yani şarkı söyleyip, çalgı çaldırarak kazandırılması gerekmektedir.

Müziğin eğitsel rolünü kavrayan toplumlar okul eğitim-öğretim programlarında müziğin bu işlevinden oldukça faydalanmaktadırlar. Bütünsel olarak, küçükten büyüğe her bireyin eğitiminde ve özellikle de kendi geleceklerini temsil eden “okullarında” müziği eğitimin olmazsa olmaz bir parçası olarak görmekte ve müzik eğitimine diğer derslerle eşit oranda yer ayırmaktadırlar. Bunun en büyük nedeni kuşkusuz müziğin, eğitimin çeşitli alanlarıyla olan kuvvetli bağı ve o alanlar üzerindeki etkin gücünün keşfedilmiş olmasıdır. Nitekim Yıldız'ın görüşleri de bunu destekler niteliktedir;

Müzik, eğitimin değişik alanlarında ve düzeylerinde öğrenmeyi ve öğretmeyi kolaylaştıran ya da sağlamlaştıran bir araçtır. İlköğretim çağı çocuğunun yaşamındaki yeri ve önemi nedeniyle ki müzik; ilköğretimde sağlam bir eğitim temeli, anlamlı bir eğitim boyutu,

kullanışlı bir eğitim aracı, etkili bir eğitim yöntemi ve önemli bir eğitim alanıdır (Yıldız, 2002, s. 13-14).

Okul müzik eğitiminin bir toplumun geleceğinin biçimlendirilmesinde de önemi yadsınamayacak kadar büyüktür. Sun “Eğitsel Müzik Öğretimi” başlıklı yazısında okul müziğinin toplumsal ve kültürel önemine şu cümlelerle değinmiştir;

Toplumun hemen her kişisi okuldan geçer (geçmesi gerekir); demektir ki, toplumun geleceği (iyi ya da kötü olarak) okullarda hazırlanır. Müzik konusunda da bu böyledir: okuldan geçen her kişi müzik öğrenimi de alır ve toplumun müzik geleceği (iyi ya da kötü olarak) okullarda hazırlanır. Okul, toplumun ekonomik ve kültürel geleceğinin biçimlendirilmesinde, gereği gibi değerlendirilirse, en etkin araçtır.

... Bir toplum, ekonomi ve kültür alanlarında yarattığı, kendi yaşayışına ve insanlığın yaşayışına kattığı, çağına uygun değerlerle varlığını sürdürebilir. Kültür alanının bir dalı da müziktir; toplumun bu alanda da varlığını sürdürebilmesi, yarattığı ve yaşayışına kattığı çağına uygun müziklerle (sanat müziği, ordu müziği, eğlence müziği ve eğitsel müzik türlerindeki yapıtlarla) sağlanabilir. Müzik alanında bunlar gerçekleştiği ölçüde toplum müzik varlığını sürdürebiliyor, olmadığı ölçüde sürdüremiyor, denilebilir (Sun, 1969, s. 196).

Müzik eğitiminin toplumsal işlevi o toplumu oluşturan bireyler üzerinde başlamaktadır. Müzik eğitimi alan birey belirli müziksel davranışlar kazanmaktadır. Bunun en büyük nedeni müziğin hem fizyolojik hem de psikolojik olarak birey üzerinde olumlu bir etkiye sahip olmasıdır. Bu açıdan bakıldığında davranışlarının değiştiğini fark eden bir birey eğitimin diğer alanlara özgü davranışları kazanmada da yeterli gücü kendisinde bulabilmektedir. Bu durum okul çocukları için de böyledir. Bu nedenle okul müzik eğitimi, çağdaş eğitim seviyesini yakalama gayesi bulunan; buradan hareketle çağdaş medeniyetler seviyesine ulaşma çabası içinde olan; kısacası her anlamda kalkınma arzusu taşıyan toplumlar için vazgeçilemeyecek bir eğitim alanıdır. Cemalcılar’a göre “müzik örgün eğitiminde; salt kuramsal bilgi olarak verilmeyip, aile, çevre, okul ve giderek toplum içindeki toplumsal görevi gerçekleştiren niteliklerde verilmelidir” (Cemalcılar, 1988, s. 63). Sun ise bu konuya şu şekilde değinmektedir;

Müziğin toplumsal ve kültürel önemi ile etkileme işlevi de ancak eğitsel müzik öğretimiyle okulda yönlendirilebilir. Okulda edinilen değerler, iyi ve kötü yönleriyle, gitgide ailede ve toplumda da yaşanılır olmaya başlar. Bu müzik içinde doğrudur. Öğrenciye okulda kazandırılan müzikler, müzik anlayışı ve beğenisi, gitgide ailede ve toplumda da yerleşecek, bütün toplumun insanlarıncı yaşanılır olacaktır (Sun, 1969, s. 197).

Bu açıdan bakıldığında bir toplumun müzik kültürü, bilinci, beğenisi, yaratısı, vb. diğer bir deyişle de müziğin toplumsal işlevi okul sıralarında başlamaktadır.

Ülkemizde okul müzik eğitiminin önemi halen yeterince anlaşılamamakta ve mevcut okul eğitim-öğretim programları müziksel kazanım ihtiyacını karşılayamamaktadır. Buna karşın, gelişmiş ülkelerde genel müzik eğitiminin en uzun ve en önemli kısmı olan ilk ve orta öğretim kademelerindeki öğretim programları ciddi derecede “müzik eğitimi” düzenleme ve uygulamalarına yer vermektedirler. Gelişmiş ülkelerdeki okul öncesi müzik

eğitiminin geleneksel olarak kiliselerde başladığı söylenilebilir. Bir çocuk çok küçük yaşlarda kiliselerde birlikte şarkı söyleme ve müzik yapma etkinliklerine katılmaktadır. Bu şekilde daha küçük yaşta belli bir müzik kültürü edinmektedir. Ancak müzik konusunda bu denli başarılı seviyelere gelmelerinin sebebi sadece müziğe erken yaşta kilisede başlamaları değil aynı zamanda okul müzik eğitimine vermiş oldukları önemlidir. Küçük yaşlarda belli bir müzik kültürü edinmiş olan çocuk, okul eğitim-öğretim programı kapsamında daha verimli müzik eğitim-öğretim sürecinden geçmektedir. Böylece hem yeterli müzik bilgi ve becerisini hem de bir enstrüman çalmasını öğrenmektedir. Bu açıdan bakıldığında, gelişmiş ülkelerdeki müzik eğitim-öğretimi, öğrencinin müziksel kazanım ihtiyacını karşılama konusunda diğer ülkelere göre daha başarılıdır.

Okul müziğinin batıda müzik uygarlığının gelişmesi üzerinde çok olumlu etkiler yaptığını belirten Yönetken, Prens Leopold'ün 1887'de Manchester'de Londra Krallık Müzik Koleji'nin açılma projesi dolayısıyla yaptığı şu konuşmaya yer vermiştir; "...Yüz yıldan beri Almanya'da müziğin gösterdiği olağanüstü gelişme, özellikle bir taraftan 1745'de kurulan ilkokul müzik öğretimine, öte yandan, başlıca büyük merkezlerde bir biri ardı sıra açılan büyük müzik okulları ve konservatuvarlara borçludur" (Leopold'den aktaran Yönetken, 1949, s. 2).

Ayrıca gelişmiş ülkelerde devletin okul müzik eğitimine verdiği önemde dikkat çekicidir. Devletin okul müzik eğitimiyle ilgili her türlü araştırmayı, projeyi, çağdaş öğretim uygulama ve yaklaşımlarını önemle desteklediği görülmektedir.

Ülkemizde, okul öncesi küçük yaşta müzik eğitimi alan çocuk sayısının gelişmiş ülkelere göre çok daha az oranlarda olduğu söylenilebilir. Bunun nedeni öncelikle gelişmiş ülkelerde olduğu kadar okul öncesi müzik eğitim olanaklarının olmamasıdır. Bu açıdan bakıldığında, ülkemizde okulda verilen müzik eğitim-öğretim sürecinin önemi daha da artmaktadır. Çünkü ülkemiz gençliğinin büyük bir çoğunluğu için müzik eğitim-öğretim süreci okulda başlamaktadır. Ancak burada da sonraki bölümlerde daha açık bir şekilde dile getireceğimiz nitelik ve nicelik açısından eksikliklerimiz bulunduğunu söyleyebiliriz. Kuşkusuz hem okul öncesi hem de ilköğretim çağında müzik eğitiminin yeterli düzeyde verilememesi müziksel geleceğimiz için kayda değer bir eksikliklerdir.

Okul müzik eğitiminin önemi üzerinde duran Yönetken, yöntemli bir okul müzik eğitimine her ulustan daha fazla muhtaç olduğumuzu çünkü genç kuşaklara müzik eğitimi konusunda ne verebilirsek ancak okulda verebileceğimizi belirtmektedir (Yönetken, 1950, s.2). Ayrıca Yönetken'in bu sözleri yukarıdaki görüşleri açıkça destekler niteliktedir. En anlamlı bakış

açısıyla, toplumsal ve kültürel geleceğin biçimlendirilmesi ve çağdaş düzeyde ulusal müzik beğenisinin oluşmasında çocuk-aile-toplum bağıntısında önemli rol oynayan okul müzik eğitimi vazgeçilemeyecek bir eğitim aracıdır.

Buraya kadar okul müzik eğitiminin tanımına, bireysel, toplumsal ve kültürel açıdan önemine değindik. Bu noktada ise ülkemizde müziğin bir ders olarak okullarda yer almasının tarihsel sürecini incelemenin faydalı olacağı düşünülmektedir.

2.4. Okul Müzik Eğitiminin Tarihçesi

Ülkemizde müziğin ders olarak okullarda yer alması, Osmanlı'da Tanzimat'la başlayan modernleşme hareketleri sonrasına dayanmaktadır. Ancak en hızlı değişim ve gelişimi Cumhuriyet döneminde yaşamıştır. Cumhuriyet döneminde her alanda ulusal eğitime önem verilmiştir. Toplumların, dünyada ulusal kimlikleri sayesinde var olduğu gerçeği ve bununda müzik eğitimiyle olacağı yaklaşımıyla müzik eğitimine ayrı bir önem verilmiştir. Çalışmanın bu bölümünde müzik eğitiminde yaşanan gelişmelere ve müzik eğitiminin eğitim kurumlarında yer almasının tarihsel sürecine kısaca değinilecektir. Müziğin örgün eğitim kurumlarında ders olarak Osmanlı'dan itibaren verilmeye başlaması nedeniyle Cumhuriyet döneminden önceki gelişmelere de değinilmiştir.

Uçan'a göre "Enderun mektebi, programlarında müzik eğitime bilinçli, planlı, sürekli ve belirgin olarak yer verilen ilk Osmanlı örgün sivil eğitim kurumu olarak nitelendirilebilir. Yanı sıra dinsel olmayan müzik eğitimi uygulamalarının yer aldığı ilk Osmanlı örgün sivil eğitim kurumu olarak görülebilir" (Uçan, 2018, s. 49). Askeri müzik eğitiminin de örgün müzik eğitimi uygulamaları içinde ayrı bir tuttuğuna değinen Uçan, bu dönemde kurulan Mızıka-i Hümayundaki yeni müzik eğitimi anlayışının, buradan sivil eğitim kurumlarına yayıldığını belirtmektedir (Uçan, 2018, s. 49). Şentürk'ün belirttiği üzere ise;

Ülkemizde 1830'dan itibaren sivil eğitim alanında rüştiyeler, idadiler, sultaniler, darülmaarif gibi okulların devletin denetiminde açılması, eğitim hizmetlerinin yaygınlaştırılmasını sağlamış ve bu okullarda programlara uygun eğitim yapma zorunluluğu getirilmiştir. Anılan sivil okullarda "Gına" "Musiki ve Gına" ve "Musiki" adları altında müzik derslerinin yer aldığı görülmektedir (Ünal'dan aktaran Şentürk, 2001, s. 136).

Nitekim Uçan'ın da belirttiği üzere "1869 yılında önce kız ortaokulları ile kız öğretmen okulları programlarında, sonra bazı ilkokulların ders dışı etkinliklerinde, 1910'lu yıllarda da erkek öğretmen okulunun ve erkek ortaokullarının ders dağıtım çizelgelerinde Müzik dersine yer verilmiştir" (Uçan, 2018, s. 49). "1914 yılında liselere "Gına" adıyla konmuş, 1924 yılına değin çok zor yürütülebilmiştir" (Çiçek, 2000, s.8).

Oransay ve Kütahyalı'ya göre müzik eğitimi bakımından 1910'lu yıllarda gözlenen bir başka önemli gelişme, konservatuvar niteliğinde bir kuruluş olan Darüelhan'ın kurulmasıdır. Darüelhan 1917 yılında Maarif Nezaretine (Eğitim Bakanlığına) bağlı olarak kurulmuş ancak 1921'de çeşitli nedenlerle kapanmıştır (Oransay 1973, s. 246, Kütahyalı, 1981, s. 103).

Osmanlı'nın son dönemlerine doğru müzik eğitime yer veren okulların sayısının arttığı bilirse de bu okullarda müzik eğitimi verecek eğitimcilerin yokluğu nedeniyle müzik eğitiminde pek öteye geçilememiştir. Uçan'ın belirttiği üzere “kimi müzikçiler, müzikçi olduğu kabul edilenler veya sayılanlar ya da müzikten anlayanlar ya da anladığı sanılanlar okullara müzik öğretmeni olarak atanıyorlardı” (Uçan, 2005, s. 423-424). “Bu dönemde, Zati Arca, Musa Süreyya ve Leyla Saz gibi müzisyenlerce bazıları günümüze dek ulaşan eserler bestelenmiştir” (Çiçek, 2000, s.8). Bu açıdan bakıldığında Osmanlı'nın son dönemlerinde müzik eğitiminde yaşanan gelişmelerin, Cumhuriyet döneminde atılacak olan adımlara bir hazırlık niteliğinde olduğu söylenilebilir.

Cumhuriyet dönemine geçiş aşamasında eğitimin genelinde olduğu gibi müzik eğitimi alanında da bazı planlamalar yapılmıştır. Özalp ve Ataüenal'ın belirttiği üzere bu dönemde;

Çeşitli eğitim sorunlarını tartışmak ve gerekli kararları almak için 15 Temmuz- 15 Ağustos 1923'te Ankara'da toplanan *Birinci Heyet-i İlmiye*'nin (Birinci Bilim Kurulu'nun) gündeminde milli hars (kültür), milli müzik, ilkokul programlarındaki değişiklikler, kız ve erkek öğretmen okulları tüzük ve programları gibi müzik eğitimiyle doğrudan veya dolaylı ilgili konulara da yer verilmiştir. Kurul'un aldığı kararların büyük bir bölümü uygulamaya dönüştürülmüştür (Özalp ve Ataüenal, 1977, s. 3-34).

Cumhuriyetin ilan edilmesiyle birlikte Osmanlı'dan miras kalan müzik eğitiminde belirlenen bazı eksikliklere çözüm yolları bulunmuş ve köklü bir değişim-gelişim için gereken adımlar hızla atılmıştır. Şahin ve Duman'ın belirttiği üzere “Tevhid-i Tedrisat Yasası sonrasında planlanan yurtdışı eğitimi uygulaması 29 Ekim 1924'te, yani cumhuriyetin birinci kuruluş yıldönümünde açılan Maarif Vekâleti Avrupa Sınavıyla hayata geçirilmiştir” (Şarman'dan aktaran Şahin ve Duman, 2008, s. 262). Diğer yandan müzik öğretmeni ihtiyacını karşılamak için 1924 yılında Ankara'da Musiki Muallim Mektebi kurulmuştur.

Bu dönemde ilk yapılan iş bazı yetenekli gençlerin çağdaş müzik eğitimi almak için Avrupa'ya gönderilmeleri olmuştur. Bu eğitimi alarak yurda dönen bu müzisyenler “*Türk Beşleri*” olarak da bilinen Cemal Reşit Rey, Ulvi Cemal Erkin, Hasan Ferit Alnar, Ahmet Adnan Saygun, Necil Kazım Akses çağdaş müzik eğitiminin yaratılmasında öncü isimler olmuşlardır. Bu besteciler, Türk Müziği'nin yanında Batı Müziği düşüncesiyle Türk okul müziği dağarcığını da oluşturmuşlardır (Çiçek, 2000, s. 8).

Avrupa'dan yurda dönenler özellikle Musiki Muallim Mektebi'nde göreve başlayarak, genç Cumhuriyet'in yeni müzik eğitim yapısına katkıda bulunmuşlardır (Şahin ve Duman, 2008, s. 262). Şahin ve Duman, cumhuriyet döneminde örgün müzik eğitimini üç grupta incelemektedir. Bunlar; “1. İlk ve orta öğretim kurumlarında müzik eğitimi, 2. Müzik öğretmeni yetiştiren kurumlarda müzik eğitimi, 3. Sanatçı yetiştiren kurumlarda müzik eğitimi” (Şahin ve Duman, 2008, s. 263).

Müzik öğretmeni yetiştiren kurumlarla, sanatçı yetiştiren kurumlardaki müzik eğitimi-öğretimi mesleki (teknik) müzik eğitimini içermektedir. Cemalcılar'a göre;

Müzik eğitiminin kurumsal nitelikteki diğer bir bölümü ana, ilk, orta ve yükseköğrenim kurumlarındaki örgün genel müzik eğitimidir. Örgün eğitim, okul öncesi dönemden başlayıp, ilk, orta ve yükseköğretim sonuna kadar süren, (önceden belirlenmiş koşulları yaş düzeyi, eğitim süresi ve dallarını belirleyen) bir eğitim türüdür (Cemalcılar, 1988, s. 63).

2.5. Okul Müzik Eğitiminin Niteliği

Bu başlık altında, okul eğitim-öğretim programı kapsamındaki müzik eğitim-öğretiminin niteliği üzerinde durulmaktadır. Türk Dil Kurumu (TDK, t.y.)'na göre nitelik; “Bir şeyin iyi veya kötü olma özelliği, kalite”dir.

Müzik eğitimi kendi içinde çeşitli kollara ve her bir kolda çeşitli dallara ayrılır ve her bir çeşide bağlı olarak değişik biçimlerde adlandırılır (Uçan, 1987, s. 20-21).

Ancak kolu ve dalı, kapsamı ve içeriği, aracı ve gereci, yöntemi ve tekniği, ortamı ve düzeyi, aşaması ve süresi ne olursa olsun, müzik eğitimi, esas olarak genel, özengen (amatör) ve mesleki (profesyonel) olmak üzere üç amaca, kitleye ve işleve yönelik olarak düzenlenip gerçekleştirilir. Bu üç ana amaç, kitle ve işlevden daha çok hangisine yönelik ise ona göre biçimlenir, ona uygun bir nitelik ve nicelik taşır (Uçan, 2018, s. 33).

Bu açıdan bakıldığında bu çalışma amaç, kitle ve işlev bakımından genel müzik eğitime yöneliktir. Genel müzik eğitimi ise planlı ve programlı olarak en çok okulda verilmektedir. Oransay'ın belirttiği üzere “akılcı toplumlar mutluluklarını artırmak amacıyla müzik yaşamlarını, özellikle örgün ve yaygın eğitimdeki müziğin niteliğini gözden geçirmekte, bireyleri ve toplumu duygu, düşün, beğeni ve hatta beceride yüksek bir düzeye çıkaracak yolda düzenlemektedir” (Oransay, 1988, s. 19). Bu noktada öncelikle okul müzik eğitiminin niteliğini etkileyen faktörlerin belirtilmesi gerekmektedir. Okul müzik eğitimini etkileyen başlıca dört etken vardır. Bunlar;

- “Öğrenci,
- Öğretmen,
- Öğretim araçları (Çalgı, nota, kitap, plak vb. ile şarkı ve çalgı müziği yapıtları),

- Öğretim çizelgesi (Müfredat programı, belirli bir temel görüşe göre hazırlanan, öğretimin amacını, ilkelerini, uygulama yöntemlerini ve araçlarını belirleyen kuramsal gösterge.)” (Sun, 1969, s. 198).

Aşağıda, bu araştırmanın konusuyla ilgili oldukları için bu etkenler arasından sadece öğretim araçları ve öğretim çizelgesi konuları ile ilgili gerekli bilgilere yer verilmiştir.

2.5.1. Öğretim Araçları Etkeninin Okul Müzik Eğitimi Açısından Önemi

Akarsu’ya göre “eğitim aracı; öğrenme-öğretme etkinlikleri sırasında öğrencinin öğrenmesi ve öğretmenin etken bir öğretim sağlayabilmesi için bilgilerin kavratılmasında, üzerinde gözlem ve araştırma yapmada kullanılan her türlü öğretme ve öğrenme yardımcılara denmektedir” (Akarsu, 2007, s. 24).

Akarsu’ya göre öğretim araç-gereçleri şu başlıklar altında öğrenmeyi etkilemektedir; “1.Çoklu öğrenme ortamı sağlar 2.Öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarının karşılanmasına yardımcı olur 2. Dikkat çekerler” (Akarsu, 2007, s. 21-22). Bu açıdan yola çıkıldığında çocuğun (öğrencinin) öğrenme düzeyini etkileyen öğretim araçlarının, okul müzik eğitiminin niteliksel yönünün artırılmasında doğrudan ilgili olduklarını söylemek yanlış olmaz. Nitekim Kılıç’ın görüşleri de bunu destekler niteliktedir;

Genel müzik öğretiminde amaca yönelik müzik derslerini gerçekleştirmek veya müzik etkinliklerini uygulayabilmek için sınıf ortamının uygunluğu, derste kullanılacak olan araç-gereçlerin varlığı, yeterliliği ve işlevselliği önemli bir yer tutmaktadır. Genel müzik eğitimine ayrılan kaynaklar ile araç-gereçler müzik derslerinin niteliğini arttırmaktadır (Kılıç, 2009, s. 1).

Ülkemizde müzik eğitim-öğretimi, çoğu okulda olmasa da (bazı devlet okullarındaki alan yetersizliği vb. nedenlerden dolayı) kendine ayrılmış ayrı bir öğretim ortamında (sınıfta) gerçekleşmektedir. Müzik sınıfı dediğimiz bu öğretim ortamında, öğretmenin müzik dersinde kullanacağı gerekli tüm öğretim araçları yer almaktadır. Sun’a göre “kitap ve ulusal şarkı dağarcığından başka öğretim aracı olarak söz konusu edilmesi gereken bir şey de ve çalgı konusudur” (Sun, 1969, s. 203). Bu sayılanlar dışında Akarsu’nun belirttiği üzere “müzik derslerinde kullanılabilecek materyalleri şu başlıklar altında toplamamız mümkündür;

- “Tepegöz Projeksiyon Makinesi
- Slayt Projeksiyon Makinesi
- Opak Projeksiyon Makinesi
- Radyo

- Pıkap
- Kasetalar
- Müzik Seti
- Elektronik Org
- Dijital Piyano
- Synthesiser
- Sampler
- Televizyon
- Video
- Video Compact Disk
- CD-Rom
- Ders Kitabı
- Öğretmen Kitabı
- Ansiklopediler
- Sözlükler
- Yazı Tahtaları
- Resimler” (Akarsu, 2007, s. 25-35).

Okul müzik eğitiminin en temel amacının çocuğa yaparak-yaşayarak öğrenmeyi öğretmesi gerektiğinden söz etmiştik. Bu bağlamda, okul müzik eğitim-öğretiminde kullanılacak öğretim araçlarının hem öğrenci hem de öğretmen açısından yeterli sayı ve nitelikte olması gerekmektedir. Böylece her öğrenci müzikle iç-içe olabilecek ve müziği yaşayabilecektir. Bu bakış açısıyla bakıldığında, çocuğun ihtiyacı olan müzikal kazanımlar konusunda en büyük önemi “müzik ders kitaplarına” vermek gerekmektedir. Çünkü nitelikli müzik ders kitapları çocukta bu kazanımların edinilmesini sağlayarak ve önce çocuğun sonra okul müzik dersinin ve en nihayetinde toplumun müziksel niteliğini artırmaktadır.

2.5.2. Öğretim Programı Etkeninin Okul Müzik Eğitimi Açısından Önemi

Okul müzik eğitiminin niteliğini etkileyen en önemli faktörlerden biri de Müzik eğitim-öğretim programlarıdır. Sun’a göre “öğretim çizelgesi öğretimde temel görüşü, amaçları, ilkeleri, uygulama yöntemlerini, araçlarını ve bunlara uygun olarak dağarcığı belirleyen, bu nedenle eğitimi-öğretimi yönlendiren en önemli etkidir. Her dereceli okulda eğitim-öğretim, öğretim çizelgesine göre yürütölür” (Sun, 1969, s. 205). Bu müzik içinde böyledir.

...Çünkü program, örgün müzik eğitiminin en önemli öğelerinden biridir. Öyle ki programsız bir örgün müzik eğitimi olamaz, düşünülemez. Çünkü program, örgün müzik eğitiminin ana öğeleri olan öğrenciyi, müziksel içeriği (konuyu-konunun alanını), öğretmeni ve çevreyi/ortamı birbirleriyle buluşturur, uzlaştırır, bağdaştırır, birleştirir, kaynaştırır, bütünleştirir, etkileştirir, eşgüdümleştirir ve eğitimsel bir sisteme kavuşturur.

Müzik eğitim programı, öğrencilerde beklenen müziksel öğrenmeleri veya müziksel davranış değişikliklerini gerçekleştirmeye dönük tüm düzenleme ve etkinlikleri içine alır.

Müzik eğitim programının en ağırlıklı odağını genellikle müzik öğretim programı oluşturur... Çünkü örgün müzik eğitimi daha çok öğretme-öğrenme sürecinde yoğunlaşır. Bu da çoğun ancak öğretim programı ile sağlanır (Uçan, 2018, s. 73-74).

Bu açıdan bakıldığında müzik eğitim-öğretim programı, okul müzik eğitiminin niteliğinin artırılmasında tüm süreci yöneten ve yön veren en önemli öğedir.

Buraya kadar okul müzik eğitiminin niteliğini etkileyen faktörlerden öğretim araçları ve öğretim programı ile ilgili açıklamalar yapılmıştır. Bu noktada ise nitelikli olarak kabul görebilecek okul müzik eğitiminin nasıl olması gerektiğine değinmenin yararlı olacağı düşünülmektedir. Sun, okul müzik eğitiminin nasıl olması gerektiğini “Türkiye’nin Kültür-Müzik-Tiyatro Sorunları” adlı kitabının “Eğitsel Müzik Sorunumuz ve Temel Görüş” bölümünde şu şekilde tanımlamıştır:

Çağdaş bir anlayışla Türk Okul Müziği eserleri yaratılmalı ve eğitsel müzik öğretimine temel alınmalıdır. Türk okul müziği temel olmak üzere eski müziklerimizin ve evrensel değerdeki müziklerimizin seçkin örneklerine de eğitsel müzik öğretiminde önemleri oranında yer verilmelidir. Müzik dersleri, ana yöntem olarak müzik yapma (yaparak-yaşayarak) dersleri olarak düşünülmelidir. Müzik eserlerini seçiş yöntemi olarak Bölge’den Evren’e yöntemi esas alınmalı ve her öğrenciye, çevresinden duyduğu müziklerle yön verilmelidir. Müzik eserleri nota ile zorlayarak değil kulaktan öğrenme yöntemi ile öğretilmelidir. Okullarda imkân dâhilinde çalgı topluluklarına; ama öncelikli olarak korolar kurulmalıdır. Okul müzik eğitiminde en önemli öğelerden olan müzik öğretmenlerinin bilgi ve becerileri açılacak kütüphanelerle tazelenmeli ve ulusal şarkı dağarcığı bu kurslar aracılığıyla müzik öğretmenlerine kazandırılmalıdır. Müziğin bütün konularını kapsayan, genel müzik kültürünü artıracak, müziğe olan ilgiyi artıracak, müzik anlayışını etkileyecek derecede iyi kitaplar yazılmalıdır. Okul müzik eğitim-öğretimi radyo, plak, pikap gibi öğretim araçlarıyla; müzik topluluklarının özel olarak öğrencilere vereceği konserlerle; konserlerin yanı sıra müzikle ilgili filmlerin öğretim sürecinde kullanılmasıyla ve müzikli konferanslarla desteklenmelidir. Öğrenciler ve müzik öğretmenleri çeşitli yarışmalar açılarak ödüllendirilmelidir. Okul müzik eğitim-öğretim süreci denetlenmelidir (Sun, 1969, s. 206-218).

Okul müzik eğitimi, bir insan hakkı olarak her çocuğun, (gencin) alması gereken, bu nedenle ayırım gözetmeksizin toplumun tümünü kapsayan bir ana amaç ve işleve sahiptir. Okul, toplum kültürünün kazandırılmasında ve yayılmasında aileden sonra en önemli etkidir. Bu açıdan bakıldığında, okul müzik eğitimi topluma ait müzik kültürünün kazandırılması ve müzikal-kültürel kimlik oluşumunun temelidir. Okul müzik eğitiminde, çocuğa kazandırılması gereken müzikal davranışlar, müzik dersi aracılığıyla sağlanmaktadır. Bu nedenle, çocuğun ihtiyacı olan müzikal kazanımlarda “müzik ders kitaplarının” doğal olarak da içerisinde yer alan müzik türlerinin önemi çok büyüktür. Müziği bir dil olarak görürsek, nasıl ki bir çocuk öncelikle anadilini öğrenmeye daha

yatkın ise kendi müzikal dilini öğrenmeye de o derece daha yatkındır. Bu açıdan bakıldığında, bir çocuk ait olduğu kültürün ezgilerini, müziklerini kısacası kendi müzikal dilini öğrenmeye daha yatkındır. Daha okula bile gelmeden önce ailesinden veya çevresinden bu müzikleri duymuş, dinlemiş ve bu müziklerle içi içe büyümüştür. Bu bağlamda, okul müzik eğitiminde ülkemizin ihtiyacı olan müzikal-kültürel kimlik oluşumu ve bu kültürün taşınmasında; buradan hareketle de gerekli nitelik artışının sağlanmasında geleneksel müziklerimiz çok önemli bir yer tutmaktadır. Bu çalışmanın konusuyla bağlantılı olarak, aşağıda okul müzik eğitiminde kullanılan müzik türleri ve bu müzik türleri içerisinde geleneksel müzik türlerimiz üzerinde durulmaktadır.

2.6. Okul Müzik Ders Kitaplarında Yer Alan Müzik Türleri

Okul müzik eğitim-öğretimi sürecinde müzik türleri büyük öneme sahiptir. Nitelikli bir okul müzik eğitimi müzik ders kitaplarında yer alan müzik türlerine bağlıdır. Çocuğa okulda kazandırılacak olan kültürel ve eğitsel ilke ve değerlerin her boyutu, doğru seçilmiş müziklerle sağlanmaktadır. Bu açıdan bakıldığında çocuğun eğitimsel ve müziksel gelişiminin temelini müzik ders kitaplarında yer alan müzik türleri oluşturmaktadır.

Okul müzik ders kitaplarında yer alan başlıca müzik türlerini şu şekilde sıralamak mümkündür;

- Geleneksel Türk Halk Müziği
- Geleneksel Türk Sanat Müziği
- Türk Popüler Müziği
- Klasik Batı Müziği
- Uluslararası Popüler Müzikler

2.6.1. Geleneksel Müzik ve Geleneksel Türk Müzik Türleri

Her toplumun, geçmişinden aktarılan gelenek, geleneğini, göreneğini, yaşayış şeklini, yaşadığı coğrafyayı içinde barındıran kendine has ezgileri vardır. Topluma ait olan bu müzikler aynı zamanda o toplumun geleneksel müziklerini oluşturmaktadır.

Gelenek çok çeşitli alanlarda oluşur ve yaşanır. Geleneğin oluştuğu ve yaşandığı başlıca alanlardan biri müziktir. Müzik alanına ilişkin geleneğe müziksel gelenek denir... Bu bağlamda müziksel gelenekler geleneksel müzikleri doğurur ve onlarla iç içe yaşar.

Geleneksel müzik, “geleneğe ait, geleneğe dayanan-temellenen, gelenekle ilgili, geleneğe ilişkin veya geleneğe değgin müzik” demektir.

...Bu bakımdan diyoruz ki müziksel gelenek, müzik kültürünün bel kemiğidir. Başka bir deyişle müziksel gelenek, müzik kültürünün omurgasıdır. Buna göre müziksel gelenek, müzik kültürünün varlığıyla ilgili en önemli bölümü, en temel kısmı ve ana eksenidir. Bu durum ülkemiz genel müzik kültüründe çok açık biçimde kendini gösterir. Bu nedenle geleneksel müziklerimiz öteden beri genel müzik kültürümüzün bel kemiği, ana omurgası ve ana eksenidir (Uçan, 2018, s. 382-383).

Bu bağlamda, ülkemizde okul müzik eğitiminde nitelikli bir seviyeye gelebilmenin ön koşulunun; çocuğa kendi kültürüne has olan bu müzikleri kazandırmak ve hatta onda yaşanılır hale getirmek olduğunu söylemek yanlış olmaz. Diğer bir deyişle okul müzik eğitimi, genel müzik kültürümüzün temelini; genel müzik kültürümüzün temelini ise geleneksel müziklerimiz oluşturmaktadır. Nitekim Uçan’da bu görüşleri destekler nitelikte olarak; “çağdaş müzik eğitiminde bireyler ya da öğrenciler ilkin genellikle müziksel geleneğin son örüntüleri içinde biçimlenir. Bu nedenledir ki en gelişmiş toplumların genel müzik eğitiminde de geleneksel müzikler önemle yer alır” şeklinde belirtmiştir (Uçan, 2018, s. 386).

Geleneksel Türk müzik türleri iki ana başlık altında toplanmaktadır;

1. Geleneksel Türk Halk Müziği
2. Geleneksel Türk Sanat Müziği

Aşağıda, tüm kol ve dallarıyla okul müzik eğitimimizin bel kemiğini oluşturan geleneksel Türk halk ve Türk sanat müziği hakkında açıklamalara yer verilmiştir.

2.6.1.1. Geleneksel Türk Halk Müziği

Bu bölümde halk müziği kavramının ne olduğuyla ilgili çeşitli açıklama ve tanımlara yer vermenin konuyu daha doğru anlamaya yardımcı olacağı düşünülmektedir.

Büyükyıldız’a göre “halk müziği, halkın ortak duygu ve düşüncelerini yansıtan, halk içinde her zaman var olan halk sanatçıları tarafından yakılmış, yaratılmış-bestelenmiş, değişimler ve yoğrulmalarla dilden dile, telden tele, kulaktan kulağa yayılarak geçmişten günümüze ulaşmış geleneksel müziktir (Büyükyıldız, 2015, s. 108). Türk Dil Kurumu (TDK, 2006)’ya göre “yazılı hiçbir kurala dayanmadan yalnızca işitme yoluyla kuşaktan kuşağa aktarılan, halkın ortak malı olan geleneksel müzik türüdür”.

Uluslararası Halk Müziği Konseyi'ne (IFMC) göre; “halk müziği notalarla değil, insandan insana aktarılarak yaşar” (Say, 2002, s. 220).

Amerikalı müzikolog Jeff T. Titon'a göre halk müziği; “gelenekselliği, sözlü aktarımı ve bölgesel-etnik bir temele dayalı, küçük gruplar arasında sıkça çalınan, çoğunlukla gündelik yaşamdaki yüz yüze iletişim aracılığıyla toplumsal etkileşimi vurgulayan müzik türlerini kapsamaktadır (Titon'dan aktaran Büyükyıldız, 2015, s. 109).

Yaşamın akışı içinde halkı etkileyen olaylar ve duygular, halk içinde her zaman var olan sanatçılar veya sanatçı ruhlu kişilerce geçmişten aktarıla gelen o ulusa özgü, o kavme veya kabileye ya da yöreye özgü müzikal zevk ve motiflerle müzikleştirilir ve seslendirilir. Halkın genel beğenisini kazanan ve içinde halkın yaşamından bir parça taşıyan, halkın o müzikte kendisini bulabildiği müzik yaratmaları ait olduğu halkın, kavmin, kabilenin, yörenin ya da ulusun geleneksel müzik eserleri arasında yerini bulur ve gelecek kuşaklara bilinçli veya bilinçsiz şekilde aktarılarak yaşanır (Büyükyıldız, 2015, s. 109).

Bu açıdan bakıldığında geleneksel Türk halk müziğini; kendine has özellikleriyle Türk ulusunun kültürel öğelerini bünyesinde barındıran, onları yaşatan/yansıtan ve kuşaktan kuşağa taşınmasını sağlayan, halkın ürettiği Türk müzik türüdür şeklinde tanımlamak yanlış olmaz.

Türkiye, halk müziği açısından dünyada eşi az bulunur bir zenginlik ve çeşitlilik gösterir... Türk Halk Müziği geçmiş çağlardan günümüze kadar bu zenginliğini taşımış bir kültür unsuru olarak, Türk toplumunun kültürünün yeniden üretim ve taşıyıcılığında büyük etkenlerden biri olmuştur. Farklı müzik formlarıyla halka verdiği coşku, zevk, duygu zenginliği ve eğlendiricilik yanında, şiir, edebiyat, tarih, coğrafya, gelenek-görenek unsurlarını ve göçler, doğal felaketler, savaşlar, kahramanlık olayları gibi toplumsal hafızadan zor silinen olayları bünyesinde taşıması Türk Halk Müziği'nin Türk kültürünün geçmişten geleceğe taşınmasındaki rolünü artırmaktadır (Büyükyıldız, 2015, s. 113).

Kültür aktarımının eğitimle olan sıkı bağı gözetildiğinde, bu mirasın şimdiki ve gelecek nesle aktarımında önemli rol oynayan Türk halk müziği, genel eğitimde vazgeçilemeyecek bir öğedir.

Halil Bedii Yönetken (1961, s. 716) “Halk Müziği ve Müzik Eğitimi” adlı makalesinde, uluslararası iki konferans ve Kongrede çeşitli milletlere mensup pedagogların tebliğlerinde konuyla bağlantılı ve doğruluğunu ispat edecek nitelikte olan bazı görüşlere yer vermiştir;

(...Bu gayeye varmak için çocuğun her şeyden önce Fransız halk şarkılarını teganni (söylemesi) etmesi lazımdır. Fransız halkı, kuzeyden güneye sisli veya güneşli semalar altında daima teganni etmiştir. Bu halk, kalbinin bütün rikkatini (inceliğini), arzularını, teessürlerini (üzüntü), neşesini, ümitlerini veya korkularını saf ve gerçek bir dille sayısız ezgiler içinde tespit ve terennüm etmiştir. Halk müziğinden tedricen sanat ve ilim müziğine gideceğiz. Roger-Ducase, Paris, 1956.

(...Slovakya ve Aşağı Karpas Rusya’da müzik eğitimi milli şiirin ve ifade melodinin tükenmez hazinesi olan halk müziğine dayanmak zorundadır. Dobroslav Orel. Bratislava. 1936.

Müzik eğitime halk müziklerinden başlanması ve bu müziklerin seçimiyle ilgili olarak;
(..Artistik zevkin terbiyesine (eğitim) gelince, bu işte yerli halk müziğinden hareket etmek, sonra çocukları bütün devirlerin büyük üstatlarının eserleriyle temasa getirmek icap eder. Bu terbiyeye halk şarkılarıyla başlamak, botanik ve coğrafyaya, yaşanan bölgenin nebatları (bitki) veya hartasıyla (harita) başlayıp yavaş yavaş komşu, daha sonra uzak memleketlerin botaniki ve coğrafyasını incelemeye benzer.. Enric Ainaud, Barcelone, 1936.

(...Bizim öğretmenimiz- Off Bergese metodu- esaslı surette folklorik müziğe dayanır. Bu, çocuğun müziği kavraması için tabii bir tarzdır. Yalnız şüphe yok çocuğa uygun parçaların seçiminde çok dikkatli ve akıllı hareket etmek lazımdır, zira halk tarafından söylenen ve oynanan her şeyin eğitsel değeri yoktur.. E. Kraus, W. Twittenhof, Batı Almanya, 1953).

Halk müziklerinin ana dile benzetilmesini destekler nitelikte olan;

(.. Bilhassa köy okullarında müzik eğitimi genel öğretimin ana dili üzerinde kurulması gibi, halk türkûleri üzerine kurulmalıdır. Çünkü gerek dili ve gerek halk müziği psikolojik yönlerden her memleketin çocukları tarafından kolayca kavranmaktadır. Bu, büyük şehirlerin okullarıyla, köy okulları, halk okullarıyla müzik okulları içinde varittir (geçerlidir). Zira ana dili ve folklorik şarkı eğitimde aynı önemi haizdirler (aynı niteliğe sahip olmak)... Cecil Sharp’ın yazdığı gibi çocuklar kendi yaşlarına uygun halk ezgilerini ana dilleri kadar kolay öğreniyorlar... Genel müzik öğretiminde milli folklorunun rolü yabancı dil öğretiminde ana dilin rolünün aynıdır... M. A. Vesiljeviç, Yugoslavya, 1953.

Bu açıdan bakıldığında, müzik kültürümüzün en değerli ögesi olan geleneksel halk müziğimiz ve okul müzik eğitimi arasında sıkı ve anlamlı bir ilişki vardır. Bu nedenle, örgün müzik eğitiminde temel kaynak niteliğinde olan müzik ders kitaplarında, nitelik ve nicelik bakımından yeterli düzeyde halk müziklerimize yer verilmelidir.

2.6.1.2. Geleneksel Türk Sanat Müziği

Her toplumun geçmişten aktarıla gelen ve kendine özgü bir niteliği olan müzikal-kültürel birikimi vardır. Ülkemizde bu birikime örnek göstereceğimiz müzikal-kültürel

öğelerimizden biri de geleneksel Türk sanat müziğidir. Çalışmanın bu bölümünde geleneksel Türk sanat müziği ve onun eğitimsel önemine üzerine değinilmiştir.

Kendi tarihi gelişimi içerisinde, saray, tekke ve medreselerden destek görmüş, kısmen de olsa zümre müziği diyebileceğimiz Klasik Türk Müziği'ni tarihi süreç içerisinde tek sesli olarak gelişen, yenilenen; kendine öz makam, usul ve tekniğe sahip, sözsüz ve sözlü Türk Sanat türüdür diye tanımlayabiliriz (Şanlı, 2007, s. 8).

Geleneksel Türk sanat müziği “Klasik Türk Müziği” ve “Divan Musikisi” gibi adlarla da belirtilir. Bu derinlikli soylu müzik, kentsel kökeniyle toplumun üst katmanlarının beğenisini dile getirmiştir. Yaratıcıları, padişahlarında özendiği bestecilerdir (Say, 2002, s. 223).

Karakaş'a göre “Türk sanat müziği, kentsel kökenli olmasıyla toplumun üst sınıfsal tabakasına hitap eden bir müzik anlayışı olup besteciler tarafından teknik ve usule göre üretilmektedir” (Karakaş, 2016, s. 3).

Geleneksel Türk sanat müziği kültür aktarımında önemli bir müzikal-kültürel öge olarak okul müzik eğitiminde yer almalıdır. Sağır, “Okul Müziğinde Geleneksel Türk Sanat Müziği Makam Dizileri” adlı geleneksel Türk sanat müziğinde kullanılan ses sistemine ve On iki eşit aralıklı Tampere sisteme değindiği makalesinde; geleneksel Türk sanat müziğindeki bazı aralıkların tampere sistemde bulunmadığını belirtmektedir. Bu iki farklı sistemden dolayı okullarda makamsal müzik uygulanırken bu dizilerde bazı değişikliklerin yapılması ve okul müzik eğitiminde, geleneksel Türk sanat müziğine özgü bazı aralıkların yerine on iki eşit aralıklı tampere sistemde mevcut olan en yakın değerlerin kullanılması gerekmektedir. On iki eşit aralıklı uygun olarak yazılan geleneksel Türk müziği makamı dizilerine okullarda ilk defa 1986 yılı müzik müfredat programında yer verildiğini belirtmektedir (Sağır, 2002, s. 40-44).

Sonuç olarak, okul müzik ders kitaplarında çocukların kavrayabileceği şekilde düzenlenmiş olan geleneksel Türk sanat müziği makam dizilerine yer verilmelidir. Bunların öğretiminde ise bestecilerimiz tarafından üretilmiş, nicelik-nitelik bakımından yeterli olarak kabul görebilecek ve çocukların kavrayabileceği düzeyde olan geleneksel Türk sanat müziği eserlerinin kullanılması hem öğrencinin hem okul müzik eğitiminin niteliğini artıracaktır; uzun vadede ise toplumun müziksel niteliğine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

2.6.2. Popüler Müzik: Türk Popüler Müziği

Aşağıda, önce “popüler” ve popüler müzik” kavramları ile ilgili açıklama ve tanımlara, sonrasında ise “Türk popüler müziği” ile ilgili bilgilere yer verilmiştir.

“Anlam olarak popüler, basit ortak zevklere seslenerek geniş kitleler tarafından benimsenen, yaygınlaşmış olan demektir. Buna göre popüler müzik çeşitleri, genelde basit sözler üzerine yazılmış basit melodi ve armonilerden oluşur” (Say, 2002, s.233).

“Popüler veya kısaca pop müziği, ‘birçok kişinin sevdiği, bir dönem herkesçe kabul edilen ve şöyle bir uğrayıp geçebilen ancak klasik kalıpların dışında olan müzik’ olarak tanımlanabilir (Türkçe Bilgi, t.y.), Çiftçi (2010, s. 152)’ye göre “popüler müzik; başta ritmik yapısı ve akılda kalıcı kolay ezgilerinin yanı sıra, farklı akustik ve elektronik enstrümanlarının kullanımı ile daha çok gençliği peşinden sürükleyen, genellikle dans etmek veya eğlenmek amacı ile icra edilen müzik türüdür”. Başka bir deyişle “popüler müziğin bir kültürel fenomen olarak, endüstrileşmiş toplumlarda sanat ve halk kategorilerinin yanında üçüncü bir tür olduğu gerçeği tartışmasız bir ön kabulü gerektirir” (Sakar, 2009, s. 388).

Her ülkede olduğu gibi ülkemizde de popüler müzikler büyük kitleler tarafından tutulmuş ve insanların gündelik yaşamında yerini almıştır. Bu noktada ülkemizde popüler müziğin gelişimine kısaca değinmekte fayda vardır.

“Cumhuriyetin ilk yıllarında görülen kanto, tango, caz gibi türlerle başlayan popüler müzik tarihi, günümüze dek türler ve biçimler açısından son derece çeşitlenerek gelmiştir” (Okumuş, 2008, s. 419). Bu noktada, popüler müziğin dallarından biri olan ve müzik ders kitaplarında en çok kullanılan “Türk pop müziği” ile ilgili açıklamalara yer vermekte fayda olduğu düşünülmektedir.

Türk pop müziği ya da diğer adıyla popüler Türk müziği, modern popüler müzik kalıplarıyla oluşturulmuş ya da yoğun modern müzik kalıplarının üzerine hafifçe alaturka ve halk müziği ezgileri monte edilmesiyle oluşturulmuş Türk müziği çeşididir. Türk pop müziğinin geçmişi çok eskilere gitmez. Ancak 30-40 yıllık bir geçmişi vardır.

...Türk pop müziği 1970'lerden sonra ortaya çıkmıştır ve güncel popüler kültürü temsil etmektedir. Türk pop müziği genelde o dönemin genç kuşaklarına hitap eden gündelik müzik türü olarak tanımlanır. Zira pop veya popüler, o dönemde önde olan veya moda olan anlamına gelmektedir (Türkçe Bilgi, t.y.).

Sonuç olarak, yukarıdaki tanım ve açıklamalar doğrultusunda, “popüler müzik” kavramı popüler olan (pop, caz, rock vd.) tüm müzikleri; “Türk popüler müziği” kavramı ise Türkiye’deki popüler (pop, caz, vd.) tüm müzikleri kapsamaktadır.

2.6.3. Klasik Batı Müziği

Aşağıda, klasik müzik ile ilgili bilgilere yer verilmiştir.

Çoğunlukla “klasik müzik” olarak da adlandırılan sanatsal müzik, kalıcı değerlerle insanlığa seslenen üst düzey uluslararası beğeniyi temsil ettiği için, “uluslararası sanat müziği” teriminde ifadesini bulur. Öte yandan, türün niteliğini işaret etmesi bakımından, ayrıca yaygın ve yerleşmiş bir kavram olarak ona “klasik müzik” denmesi de yerindedir. (Say, 2002, s. 228).

Müzikte alışılmış duruma gelmiş, üzerinden çok zaman geçtiği halde değerini yitirmemiş; türünde örnek olmuş yapıt ya da sanatçı için “klasik” deyimi kullanılır. Ronesans’la başlayıp 18. Yüzyılın ikinci yarısında son bulan ve Viyana Klasikleri ile İlk Klasikler olarak iki aşama geçiren dönemde bestelenen yapıtlar, klasik müzik kapsamına girer (Sözer, 2012, s. 128).

2.6.4. Uluslararası Popüler Müzikler

Aşağıda, popüler müziğin Dünyada gelişimi ve yaygınlaşması ile ilgili bilgilere yer verilmiştir.

19. Yüzyılda bazı müzik parçalarının kitlesel biçimde yaygınlık kazanması, Avrupa’daki operet, vodvil ve benzeri müzikli oyunların sevilen şarkılarıyla başlamıştır. Ses kaydının bulunmadığı bu dönemlerde, “popüler” şarkıların notaları on binlerce satıyordu.

20. Yüzyıla girildiğinde, sanayileşmenin hızlandığı ivmeyle Avrupa ve Amerika’nın büyük kentlerinde popüler şarkılar milyonlarca insanı etkilemiş, radyo, plak ve film endüstrisiyle bu yaygınlık olağanüstü derecede genişlemiştir (Say, 2009, s. 432).

Avrupa ve Amerika’da 1940’lardan sonraki genç kuşakların giyim ve müzik gibi alanlarda yeni bir pazar oluşturması beğenilerde de bütünleşmeye doğru bir yol açmıştır. Beyazların Country müziği ile zencilerin ritm and blues’unu birleştiren Rock ‘n’ Roll müziği ile bu genç kuşak hedeflenmiştir. Bu dönemde ortaya çıkan popüler müzikler ile genç kuşağın dönemi başlamış; popüler müziğin adı kısaca pop müzik olmuştur (Say, 2009, s. 433).

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın modeli ve deseni, evreni, örnekleme, çalışma grubu, veri toplama araçları, verilerin toplanması, toplanan verilerin işlenip çözümlenmesi ve yorumlanmasındaki istatistiksel işlemler hakkında açıklamalara yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmanın problem cümlesi ve alt problemlerine bağlı olarak tarama modelinin bir türü olan ‘Genel Tarama Model’inden faydalanılmıştır. Karasar’ın belirttiği üzere genel tarama modelleri “çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacı ile evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup, örnek ya da örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir” (Karasar, 2003, s. 79).

Bu araştırmada genel olarak mevcut durumun tanımlanmasına yönelik betimsel tarama yöntemi, verilerin elde edilmesinde ise nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Yıldırım ve Şimşek’in belirttiği üzere nitel araştırma “gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanabilir” (Yıldırım ve Şimşek, 2018, s. 39).

Yıldırım ve Şimşek’in belirttiği üzere doküman incelemesi “araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar... Örneğin eğitim ile ilgili bir araştırmada şu tür dokümanlar veri kaynağı olarak kullanılabilir: eğitim alanında ders kitapları, program (müfredat) yönergeleri... öğrenci ve öğretmen el kitapları...” (Yıldırım ve Şimşek, 2018, s. 189-190). Bu araştırmada, 1995 yılından itibaren Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu (TTK) tarafından okutulmasına izin verilmiş ortaokul (5, 6, 7 ve 8. sınıf) müzik ders kitaplarında sözlü geleneksel Türk halk ve

Türk sanat müziği türlerinin yer alma durumu doküman incelemesi yöntemi ile analiz edilmiştir.

3.2. Araştırmanın Deseni

Bu araştırmanın deseni şu şekilde ele alınabilir;

- Araştırmanın problem cümlesinin ve alt problemlerin belirlenmesi,
- Araştırmanın evreni ve örnekleminin belirlenmesi,
- Araştırmaya uygun veri toplama yöntemlerinin belirlenmesi,
- 1995-2018 yılları arası ortaokul müzik ders kitaplarına ve konuyla ilgili bilimsel nitelikteki çeşitli kaynaklara ulaşılması,
- Ulaşılabilen çeşitli yazılı kaynaklar ile ortaokul müzik ders kitaplarının değerlendirilmesi,
- Ulaşılabilen çeşitli yazılı kaynaklar ile ortaokul müzik ders kitaplarının alt problemler doğrultusunda analiz edilmesi,
- Analiz sonucunda ortaokul müzik ders kitaplarında sözlü geleneksel Türk halk ve Türk sanat müziği türlerinin yer alma durumlarının tespit edilmesi,
- Elde edilen veriler hakkında tabloların oluşturulması ve bulguların yorumlanması,
- Araştırma sonuçlarının ve ilgili önerilerin yazılması.

3.3. Evren

Araştırmanın evrenini, Türkiye’de 1995 yılından itibaren Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu tarafından ders kitabı olarak okutulmasına izin verilmiş tüm ortaokul (5, 6, 7 ve 8. sınıf) müzik ders kitapları oluşturmaktadır.

3.4. Örneklem

Araştırmanın örneklemini, 1995-2018 yılları arasında Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu tarafından okutulmasına izin verilmiş ve ulaşılabilen toplam 50 adet ortaokul (5, 6, 7 ve 8. sınıf) müzik ders kitabından oluşmaktadır.

3.4.1. 1995-2018 Yılları Arası Ulaşılabilen Ortaokul Müzik Ders Kitapları Çalışma Grubu

3.4.1.1. 1995 Yılı Ulaşılabilen Ortaokul Müzik Ders Kitapları

- Yıldız, H. ve Çam, M. (1995). *İlköğretim okulları için müzik ders kitabı müzik 7*. Ankara: Özgün.
- Yıldız, H. ve Çam, M. (1995). *İlköğretim okulları için müzik ders kitabı müzik 8*. Ankara: Özgün.
- Saydam, R. (1994). *Notadan ezgiye müzik eğitimi ortaokul 1-2-3*. Ankara: Koza.

(Bu kitap 6., 7. ve 8. sınıf olmak üzere üç ayrı müzik ders kitabının tek kitap halinde birleştirilmesi ile oluşmuştur).

- Akkaş, S. (1994). *İlköğretim okulları için müzik 5 ders kitabı*. Ankara: Ocak.
- Akkaş, S. (1994). *İlköğretim müzik 7. sınıf*. Ankara: Ocak.
- Akkaş, S. (1994). *İlköğretim müzik 8. sınıf*. Ankara: Ocak.

3.4.1.2. 1996-1997 Yılı Ulaşılabilen Ortaokul Müzik Ders Kitapları

- Yıldız, H. & Çam, M. (1996). *İlköğretim okulları için müzik ders kitabı müzik 6*. Ankara: Özgün.
- Akkaş, S. (1996). *İlköğretim okulları için müzik ders kitabı müzik 7*. Ankara: Ocak.
- Akkaş, S. (1996). *İlköğretim okulları için müzik ders kitabı müzik 6*. Ankara: Ocak.
- Aydın, Ş. (1996). *İlköğretim müzik 6. sınıf*. Ankara: Küre.
- Aydın, Ş. (1996). *İlköğretim müzik 8. sınıf*. Ankara: Küre.
- Aydın, Ş. (1996). *İlköğretim müzik 7. sınıf*. Ankara: Küre.

3.4.1.3. 1998-1999 Yılı Ulaşılabilen Ortaokul Müzik Ders Kitapları

- Yurtoğlu, Ö. F. (1998). *İlköğretim müzik 5*. İstanbul: Düzgün.

3.4.1.4. 1999-2000 Yılı Ulaşılabilen Ortaokul Müzik Ders Kitapları

- Yurtoğlu, Ö. F. (1999). *İlköğretim müzik ders kitabı 8*. İstanbul: Düzgün.

- Saydam, R. (1999). *İlköğretim müzik 6*. Ankara: Sevgi.

3.4.1.5. 2000-2001 Yılı Ulaşılabilen Ortaokul Müzik Ders Kitapları

- Yurtoğlu, Ö. F. (2000). *İlköğretim müzik 6*. İstanbul: Düzgün.
- Yurtoğlu, Ö. F. (2000). *İlköğretim müzik 7*. İstanbul: Düzgün.
- Dönmez, M. (2000). *İlköğretim müzik 6*. Ankara: Tutibay.

3.4.1.6. 2001-2002 Yılı Ulaşılabilen Ortaokul Müzik Ders Kitapları

- Akkaş, S. (2001). *İlköğretim müzik ders kitabı 5*. Ankara: Pasifik.
- Çetinel, Z. (2001). *İlköğretim müzik 6*. Ankara: Küre.
- Karkın, K. (2000). *İlköğretim müzik 8*. Ankara: Elit.
- Karkın, K. (2001). *İlköğretim müzik 7*. Ankara: Elit.
- Karkın, K. (2001). *İlköğretim müzik 6*. Ankara: Elit.
- Aydın, S. ve Aydın, Ş. (2001). *İlköğretim müzik 5. sınıf*. Ankara: Küre.
- Ayarman, O. ve Aksan, B. (2001). *İlköğretim müzik 6 ders kitabı*. Ankara: Özgün.
- Ayarman, O. ve Aksan, B. (2001). *İlköğretim müzik 7 ders kitabı*. Ankara: Özgün.
- Çetinel, Z. (2001). *İlköğretim müzik 8*. Ankara: Küre.

3.4.1.7. 2002-2003 Yılı Ulaşılabilen Ortaokul Müzik Ders Kitapları

- Saydam, R. (2002). *İlköğretim müzik 5*. Ankara: Sevgi.
- Çetinel, Z. (2002). *İlköğretim müzik 7*. Ankara: Küre.
- Şahin, O. ve Melek, N. (2002). *İlköğretim müzik 5*. Ankara: Okyay.
- Aydoğan, S. (2001). *İlköğretim müzik 5*. Ankara: Elit.

3.4.1.8. 2006-2007 Yılı Ulaşılabilen Ortaokul Müzik Ders Kitapları

- Akdemir, M. (2006). *İlköğretim 7. sınıf müzik ders kitabı*. İstanbul: Murat.
- Yaşar, N., Özdemir, A., Eren, Ö. E. & Öztürk, S. (2007). *İlköğretim müzik 5 öğrenci çalışma kitabı*. İstanbul: Doğan Ofset.
- Özdemir, N. (2007). *Müzik 6 öğrenci çalışma kitabı*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- Koç, Y. (2007). *Müzik 7 öğrenci çalışma kitabı*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.

- Özdemir, N. ve Koç, Y. (2007). *Müzik 8 öğrenci çalışma kitabı*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.

3.4.1.9. 2009 Yılı Ulaşılabilen Ortaokul Müzik Ders Kitapları

- Yaşar, N., Özdemir, A., Eren, Ö. E. ve Öztürk, S. (2009). *İlköğretim müzik 5 öğrenci çalışma kitabı*. Ankara: Saray.
- Özdemir, N. (2009). *Müzik 6 öğrenci çalışma kitabı*. İstanbul: Doğan Ofset Yayınları.
- Koç, Y. (2009). *Müzik 7 öğrenci çalışma kitabı*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- Özdemir, N. ve Koç, Y. (2009). *Müzik 8 öğrenci çalışma kitabı*. Ankara: Saray.

3.4.1.10. 2012 Yılı Ulaşılabilen Ortaokul Müzik Ders Kitapları

- Çelik, M. ve Şendağ, B. A. (2012). *İlköğretim müzik 8 öğrenci çalışma kitabı*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- Çelik, M., Şendağ, B. A. ve Yaşar, N. (2012). *İlköğretim müzik 5 öğrenci çalışma kitabı*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- Çelik, M. ve Şendağ, B. A. (2012). *İlköğretim müzik 6 öğrenci çalışma kitabı*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- Çelik, M. ve Şendağ, B. A. (2012). *İlköğretim müzik 7 öğrenci çalışma kitabı*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.

3.4.1.11. 2018 Yılı Ulaşılabilen Ortaokul Müzik Ders Kitapları

- Çelik, M., Efendioğlu, Y., Özer, H. ve Özkan, İ. (2018). *Ortaokul ve imam hatip ortaokulu müzik ders kitabı 5*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- Baştürk, Z., Candan, P., Gönül, M. A., Öztürk, Ö. M. ve Tezcan, H. (2018). *Ortaokul ve imam hatip ortaokulu müzik ders kitabı 8*. Ankara: Başak.
- Baştürk, Z., Candan, P., Gönül, M. A., Öztürk, Ö. M. ve Tezcan, H. (2018). *Ortaokul ve imam hatip ortaokulu müzik ders kitabı 7*. Ankara: Başak.
- Akçalı, E. V., Topal, D., Yamaner, B. ve Çakar, Ö. (2018). *Ortaokul ve imam hatip ortaokulu müzik ders kitabı 6*. Ankara: Başak.

3.5. Veri Toplama Araçları ve Verilerin Toplanması

Bu araştırmanın konusuyla doğrudan ya da dolaylı ilgisi bulunan yazılı kaynakların ve 1995-2018 yılları arası Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu (TTK) tarafından okutulmasına izin verilmiş ortaokul (5, 6, 7 ve 8. sınıf) müzik ders kitaplarının analizinde nitel veri toplama yöntemlerinden doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Yıldırım ve Şimşek'in belirttiği üzere doküman incelemesi "araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar... Örneğin eğitim ile ilgili bir araştırmada şu tür dokümanlar veri kaynağı olarak kullanılabilir: eğitim alanında ders kitapları, program (müfredat) yönergeleri... öğrenci ve öğretmen el kitapları..." (Yıldırım ve Şimşek, 2018, s. 189-190). Aşağıda, araştırmada kullanılan verilerin toplanmasına ait bilgilere yer verilmiştir.

- Betimsel bir tarama sonucunda yabancı ve Türkçe ulaşılabilen, bilimsel nitelikte olan, konuyla doğrudan ya da dolaylı ilgisi bulunan çeşitli yazılı kaynaklar doküman incelemesi yöntemi ile analiz edilmiştir.
- İnternet üzerinde yapılan tarama sonucunda yabancı ve Türkçe ulaşılabilen, bilimsel nitelikte olan, konuyla doğrudan ya da dolaylı ilgisi bulunan çeşitli yazılı kaynaklar doküman incelemesi yöntemi ile analiz edilmiştir.
- 1995 yılından itibaren Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu tarafından ders kitabı olarak okutulmasına izin verilmiş ve ulaşılabilen ortaokul (5, 6, 7 ve 8. sınıf) müzik ders kitapları doküman incelemesi yöntemi ile analiz edilmiştir.

Araştırmada, ulaşılabilen ortaokul müzik ders kitapları, yıl, sınıf, toplam sözlü müzik türü sayısı, sözlü müzik türleri içerisinde sözlü geleneksel Türk halk müziği ve Türk sanat müziği türlerinin sayısı bakımından analiz edilmiştir. Bu bağlamda, verilerin elde edilebilmesi ve daha iyi anlaşılabilmesi için ortaokul müzik ders kitaplarının analiz edilmesi sürecinde her müzik ders kitabı için ayrı ayrı oluşturulan aşağıdaki tablo örnek alınmıştır.

Tablo 1

1995-1996 Eğitim Öğretim Yılı, Hüsnü Yıldız-Meltem Çam İlköğretim Okulları İçin Müzik Ders Kitabı 7

Sınıf	(n) Toplam Sözlü Müzik Türü Sayısı	(f) Sözlü Geleneksel Türk Halk Müziği	(f) Sözlü Geleneksel Türk Sanat Müziği
7. Sınıf	53	6	4

4.6. Verilerin İşlenip Çözümlemesi ve Yorumlanması

Aşağıda, araştırmada elde edilen verilerin çözümlemesine ait bilgilere yer verilmiştir.

- Araştırmanın başlangıcından itibaren konuyla doğrudan ya da dolaylı olarak ilgisi bulunan, yazılı ve internet ortamından elde edilen bilimsel nitelikteki veriler, problem durumunun çözümlemesinde değerlendirilmiştir.
- 1995 yılından itibaren Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu tarafından okutulmasına izin verilmiş, ulaşılabilen ortaokul (5, 6, 7 ve 8. sınıf) müzik ders kitaplarında yer alan tüm sözlü müzik türleri içerisinde, sözlü geleneksel Türk halk ve Türk sanat müziği türlerinin yüzde oranları öğretim programının değiştiği yıllar arasında her sınıf için ayrı ayrı istatistiksel işlemlerle hesaplanmıştır.
- Öğretim programının değiştiği yıllar arasında, her sınıf düzeyi için ayrı ayrı elde edilen sayısal veriler frekans (f) ve yüzde (p) hesaplama gibi İstatistiksel işlemlerden ve bu hesaplamalarda Microsoft Office Excel programından yararlanılmıştır.
- Elde edilen bulgulardan tablolar oluşturulmuş ve yorumlanmıştır. Bu yaklaşımla elde edilen bulgulardan araştırmanın sonuçları saptanmış ve gelecekte yazılacak olan ortaokul müzik ders kitapları ve bu alanda yapılacak araştırmalar hakkında öneriler sunulmuştur.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, araştırmanın amacı doğrultusunda 1995-2018 yılları arası Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu tarafından okutulmasına izin verilmiş ortaokul (5, 6, 7 ve 8. sınıf) müzik ders kitapları incelenmiştir. Ulaşılabilen Müzik ders kitapları üzerinde yapılan inceleme sonucunda, bu kitaplarda sözlü geleneksel Türk halk ve Türk sanat müziği eserlerinin yer alma durumlarına ilişkin bulgular tablo ve şekillerde sunulmuştur.

Araştırmada, 50 adet ortaokul (5, 6, 7 ve 8. sınıf) müzik ders kitabı incelenmiştir. Elde edilen bulgular, araştırmanın problem ve alt problemlerine ilişkin bulguların daha iyi anlaşılabilmesi ve tarih sürecindeki değişiminin ortaya konması amacıyla öncelikle öğretim programının değiştiği yıllar olan 1995, 2006 ve 2018 yıllarına göre 1995-2005, 2006-2017 ve 2018 olmak üzere üç ana başlık altında ele alınmıştır. Daha sonra ise elde edilen bulgulardan hareketle, araştırmanın problem ve alt problemleri ile ilgili bulgular yine tablo ve şekiller aracılığıyla ortaya konmuştur.

4.1. 1995-2005 Yılları Arasında Ulaşılabilen Ortaokul (5, 6, 7 ve 8. Sınıf) Müzik Ders Kitapları ile İlgili Bulgular ve Yorum

Araştırmada, 1995-2005 yılları arasında toplam 33 adet ortaokul (5, 6, 7 ve 8. sınıf) müzik ders kitabına ulaşılmıştır. Bunlardan 7 tanesini 5. sınıf, 10 tanesini 6. sınıf, 9 tanesini 7. sınıf, 7 tanesini ise 8. sınıf müzik ders kitabı oluşturmaktadır.

Araştırmada, ortaokul 5, 6, 7 ve 8. sınıf müzik ders kitaplarında sözlü geleneksel Türk müzik türlerinin yer alma durumlarına ait veriler her sınıf için ayrı ayrı oluşturulan tablolarda gösterilmiş ve elde edilen bulgular yorumlanmıştır. Elde edilen bulgular her sınıf için ayrı ayrı yorumlandıktan sonra tüm sınıflardaki genel durumunu ortaya koyan ayrı bir tablo ve grafik gösterimine yer verilmiştir.

4.1.1. 1995-2005 Yılları Arasında Ulaşılabilen Ortaokul 5. Sınıf Müzik Ders Kitaplarında Sözlü Geleneksel Türk Halk ve Türk Sanat Müziği Eserlerinin Yer Alma Durumu ile İlgili Bulgular ve Yorum

Araştırmada, 1995-2005 yılları arasında Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu tarafından okutulmasına izin verilmiş toplam 7 adet ortaokul 5. sınıf müzik ders kitabına ulaşılmıştır. Ulaşılabilen 5. sınıf müzik ders kitapları, içerdikleri tüm sözlü müzik türleri ve bunlar arasından sözlü geleneksel Türk halk ve Türk sanat müziği türlerinin yer alma durumu bakımından incelenmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2

1995-2005 Arası Ulaşılabilen Ortaokul 5. Sınıf Müzik Ders Kitaplarında Yer Alan Sözlü Geleneksel Türk Halk ve Türk Sanat Müziği Türlerine Ait Bulgu ve Oranlar

Sınıf	(n) Toplam Sözlü Müzik Türü Sayısı	(f) Sözlü Geleneksel Türk Halk Müziği	(p) % Oranı	(f) Sözlü Geleneksel Türk Sanat Müziği	(p) % Oranı
5. Sınıf	341	80	23,46	4	1,17

Tablo 2’ye bakıldığında, ulaşılabilen ortaokul 5. sınıf müzik ders kitaplarında toplam 341 adet sözlü müzik türünün yer aldığı tespit edilmiştir. Bunların 80 tanesinin sözlü geleneksel Türk halk müziği, 4 tanesinin ise sözlü geleneksel Türk sanat müziği olduğu görülmüştür. Geleneksel Türk halk müziği türüne ait eserlerin, kitaplarda tespit edilen toplam sözlü müzik türü sayısı içindeki oranı, %23,46’dır. Geleneksel Türk sanat müziği türüne ait eserlerin kitaplarda tespit edilen toplam sözlü müzik türü sayısı içindeki oranı ise %1,17’dir.

4.1.2. 1995-2005 Yılları Arasında Ulaşılabilen Ortaokul 6. Sınıf Müzik Ders Kitaplarında Sözlü Geleneksel Türk Halk ve Türk Sanat Müziği Eserlerinin Yer Alma Durumu ile İlgili Bulgular ve Yorum

Araştırmada, 1995-2005 yılları arasında Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu tarafından okutulmasına izin verilmiş toplam 10 adet ortaokul 6. sınıf müzik ders kitabına ulaşılmıştır. Ulaşılabilen 6. sınıf müzik ders kitapları içerdikleri tüm sözlü müzik türleri ve bunlar arasından sözlü geleneksel Türk halk ve Türk sanat müziği türlerinin yer alma durumu bakımından incelenmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 3’de gösterilmiştir.

Tablo 3

1995-2005 Arası Ulaşılabilen Ortaokul 6. Sınıf Müzik Ders Kitaplarında Yer Alan Sözlü Geleneksel Türk Halk ve Türk Sanat Müziği Türlerine Ait Bulgu ve Oranlar

Sınıf	(n) Toplam Sözlü Müzik Türü Sayısı	(f) Sözlü Geleneksel Türk Halk Müziği	(p) % Oranı	(f) Sözlü Geleneksel Türk Sanat Müziği	(p) % Oranı
6. Sınıf	507	128	25,25	20	3,94

Tablo 3'e bakıldığında, ulaşılabilen ortaokul 6. sınıf müzik ders kitaplarında toplam 507 adet sözlü müzik türünün yer aldığı tespit edilmiştir. Bunların 128 tanesinin sözlü geleneksel Türk halk müziği, 20 tanesinin ise sözlü geleneksel Türk sanat müziği olduğu görülmüştür. Geleneksel Türk halk müziği türüne ait eserlerin, kitaplarda tespit edilen toplam sözlü müzik türü sayısı içindeki oranı, %25,25'dir. Geleneksel Türk sanat müziği türüne ait eserlerin kitaplarda tespit edilen toplam sözlü müzik türü sayısı içindeki oranı ise %3,94'dür.

4.1.3. 1995-2005 Yılları Arasında Ulaşılabilen Ortaokul 7. Sınıf Müzik Ders Kitaplarında Sözlü Geleneksel Türk Halk ve Türk Sanat Müziği Eserlerinin Yer Alma Durumu ile İlgili Bulgular ve Yorum

Araştırmada, 1995-2005 yılları arasında Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu tarafından okutulmasına izin verilmiş toplam 9 adet ortaokul 7. sınıf müzik ders kitabına ulaşılmıştır. Ulaşılabilen 7. sınıf müzik ders kitapları içerdikleri tüm sözlü müzik türleri ve bunlar arasından sözlü geleneksel Türk halk ve Türk sanat müziği türlerinin yer alma durumu bakımından incelenmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 4'de gösterilmiştir.

Tablo 4

1995-2005 Arası Ulaşılabilen Ortaokul 7. Sınıf Müzik Ders Kitaplarında Yer Alan Sözlü Geleneksel Türk Halk ve Türk Sanat Müziği Türlerine Ait Bulgu ve Oranlar

Sınıf	(n) Toplam Sözlü Müzik Türü Sayısı	(f) Sözlü Geleneksel Türk Halk Müziği	(p) % Oranı	(f) Sözlü Geleneksel Türk Sanat Müziği	(p) % Oranı
7. Sınıf	407	63	15,48	32	7,86

Tablo 4'e bakıldığında, ulaşılabilen ortaokul 7. sınıf müzik ders kitaplarında toplam 407 adet sözlü müzik türünün yer aldığı tespit edilmiştir. Bunların 63 tanesinin sözlü geleneksel Türk halk müziği, 32 tanesinin ise sözlü geleneksel Türk sanat müziği olduğu görülmüştür. Geleneksel Türk halk müziği türüne ait eserlerin, kitaplarda tespit edilen toplam sözlü

müzik türü sayısı içindeki oranı, %15,48'dir. Geleneksel Türk sanat müziği türüne ait eserlerin kitaplarda tespit edilen toplam sözlü müzik türü sayısı içindeki oranı ise %7,86'dır.

4.1.4. 1995-2005 Yılları Arasında Ulaşılabilen Ortaokul 8. Sınıf Müzik Ders Kitaplarında Sözlü Geleneksel Türk Halk ve Türk Sanat Müziği Eserlerinin Yer Alma Durumu ile İlgili Bulgular ve Yorum

Araştırmada, 1995-2005 yılları arasında Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu tarafından okutulmasına izin verilmiş toplam 7 adet ortaokul 8. sınıf müzik ders kitabına ulaşılmıştır. Ulaşılabilen 8. sınıf müzik ders kitapları içerdikleri tüm sözlü müzik türleri ve bunlar arasından sözlü geleneksel Türk halk ve Türk sanat müziği türlerinin yer alma durumu bakımından incelenmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 5'de gösterilmiştir.

Tablo 5

1995-2005 Arası Ulaşılabilen Ortaokul 8. Sınıf Müzik Ders Kitaplarında Yer Alan Sözlü Geleneksel Türk Halk ve Türk Sanat Müziği Türlerine Ait Bulgu ve Oranlar

Sınıf	(n) Toplam Sözlü Müzik Türü Sayısı	(f) Sözlü Geleneksel Türk Halk Müziği	(p) % Oranı	(f) Sözlü Geleneksel Türk Sanat Müziği	(p) % Oranı
8. Sınıf	285	56	19,65	26	9,12

Tablo 5'e bakıldığında, ulaşılabilen ortaokul 8. sınıf müzik ders kitaplarında toplam 285 adet sözlü müzik türünün yer aldığı tespit edilmiştir. Bunların 56 tanesinin sözlü geleneksel Türk halk müziği, 26 tanesinin ise sözlü geleneksel Türk sanat müziği olduğu görülmüştür. Geleneksel Türk halk müziği türüne ait eserlerin, kitaplarda tespit edilen toplam sözlü müzik türü sayısı içindeki oranı, %19,65'dir. Geleneksel Türk sanat müziği türüne ait eserlerin kitaplarda tespit edilen toplam sözlü müzik türü sayısı içindeki oranı ise %9,12'dir.

**4.1.5. 1995-2005 Yılları Arasında Ulaşılabilen Ortaokul 5, 6, 7 ve 8. Sınıf
Müzik Ders Kitaplarının Tümünde Sözlü Geleneksel Türk Halk ve
Türk Sanat Müziği Eserlerinin Yer Alma Durumu ile İlgili Bulgular ve
Yorum**

Araştırmada, 1995-2005 yılları arasında Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu tarafından okutulmasına izin verilmiş toplam 33 adet ortaokul 5, 6, 7 ve 8. sınıf müzik ders kitabına ulaşılmıştır. Ulaşılabilen 5, 6, 7 ve 8. sınıf müzik ders kitapları içerdikleri tüm sözlü müzik türleri ve bunlar arasından sözlü geleneksel Türk halk ve Türk sanat müziği türlerinin yer alma durumu bakımından incelenmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 6’da gösterilmiştir.

Tablo 6

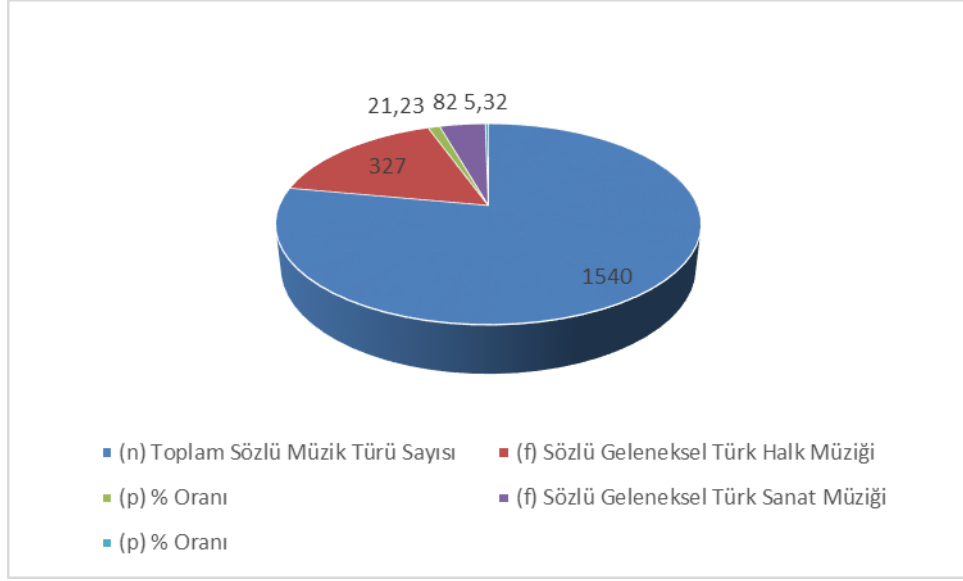
*1995-2005 Arası Ulaşılabilen Ortaokul 5, 6, 7 ve 8. Sınıf Müzik Ders Kitaplarının
Tümünde Yer Alan Sözlü Geleneksel Türk Halk ve Türk Sanat Müziği Türlerine Ait Bulgu
ve Oranlar*

Sınıflar	(n) Toplam Sözlü Müzik Türü Sayısı	(f) Sözlü Geleneksel Türk Halk Müziği	(p) % Oranı	(f) Sözlü Geleneksel Türk Sanat Müziği	(p) % Oranı
5. – 8. Sınıf	1540	327	21,23	82	5,32

Tablo 6’ya bakıldığında, ulaşılabilen ortaokul 5, 6, 7 ve 8. sınıf müzik ders kitaplarında toplam 1540 adet sözlü müzik türünün yer aldığı tespit edilmiştir. Bunların 327 tanesinin sözlü geleneksel Türk halk müziği, 82 tanesinin ise sözlü geleneksel Türk sanat müziği olduğu görülmüştür. Sonuç olarak, geleneksel Türk halk müziği türüne ait eserlerin, kitaplarda tespit edilen toplam sözlü müzik türü sayısı içindeki oranı, %21,23’dür. Geleneksel Türk sanat müziği türüne ait eserlerin kitaplarda tespit edilen toplam sözlü müzik türü sayısı içindeki oranı ise %5,32’dir.

Sonuç olarak, 1995-2005 yılları arasında ulaşılabilen ortaokul (5, 6, 7 ve 8. sınıf) müzik ders kitaplarında geleneksel Türk halk ve Türk sanat müziği eserlerine yer verilme durumu sayısal olarak aşağıda gösterilmiştir.

Araştırmada, 1995-2005 yılları arasında Ulaşılabilen 5, 6, 7 ve 8. sınıf müzik ders kitaplarında, sözlü müzik türleri ve bunlar arasından sözlü geleneksel Türk halk ve Türk sanat müziği türlerinin yer alma durumuna ait bulgu ve oranların daha iyi anlaşılması için aşağıda şekil 1’de grafik gösterimine yer verilmiştir.

Şekil 1. 1995-2005 arası ulaşılabilen ortaokul 5, 6, 7 ve 8. sınıf müzik ders kitaplarının tümünde yer alan sözlü geleneksel Türk halk ve Türk sanat müziği türlerine ait bulgu ve oranların grafik gösterimi

1995-2005 yılları arası ulaşılabilen ortaokul (5, 6, 7 ve 8. sınıf) müzik ders kitaplarında sözlü geleneksel Türk müzik türlerinin yer alma durumlarına ilişkin bulgu ve oranlara bakıldığında,

- Bu yıllar arasında, okullarda Batı müziği ağırlıklı bir müzik eğitimi anlayışının var olduğu, dolayısıyla ortaokul müzik ders kitaplarında Batı müziğine ait eserlere daha fazla oranda yer verildiği, geleneksel Türk müzik türlerine ait eserlere ise Batı müziği ve diğer müzik türlerine göre çok daha az oranda yer verildiği görülmüştür.
- Bu açıdan bakıldığında, ortaokul müzik ders kitaplarında geleneksel Türk müzik türlerinin yer alma durumunun yeterli olarak kabul görececek bir oranda olmadığı söylenilebilir. Bu yıllar arasında elde edilen bulgu ve oranlar ülkemizin, okul müzik eğitiminde ihtiyaç duyduğu nitelik artışının neden sağlanamadığının ve okul müzik eğitimi konusunda gelişmiş ülkelere göre hangi seviyede olduğunun göstergesidir.

4.2. 2006-2017 Yılları Arasında Ulaşılabilen Ortaokul (5, 6, 7 ve 8. Sınıf) Müzik Ders Kitapları ile İlgili Bulgular ve Yorum

Araştırmada, 2006-2017 yılları arasında toplam 13 adet ortaokul (5, 6, 7 ve 8. sınıf) müzik ders kitabına ulaşılmıştır. Bunlardan 3 tanesini 5. sınıf, 3 tanesini 6. sınıf, 4 tanesini 7. sınıf, 3 tanesini ise 8. sınıf müzik ders kitabı oluşturmaktadır.

Araştırmada, ortaokul 5, 6, 7 ve 8. sınıf müzik ders kitaplarında sözlü geleneksel Türk müzik türlerinin yer alma durumlarına ait veriler her sınıf için ayrı ayrı oluşturulan tablolarda gösterilmiş ve elde edilen bulgular yorumlanmıştır. Elde edilen bulgular her sınıf için ayrı ayrı yorumlandıktan sonra tüm sınıflardaki genel durumunu ortaya koyan ayrı bir tablo ve grafik gösterimine yer verilmiştir.

4.2.1. 2006-2017 Yılları Arasında Ulaşılabilen Ortaokul 5. Sınıf Müzik Ders Kitaplarında Sözlü Geleneksel Türk Halk ve Türk Sanat Müziği Eserlerinin Yer Alma Durumu ile İlgili Bulgular ve Yorum

Araştırmada, 2006-2017 yılları arasında Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu tarafından okutulmasına izin verilmiş toplam 3 adet ortaokul 5. sınıf müzik ders kitabına ulaşılmıştır. Ulaşılabilen 5. sınıf müzik ders kitapları, içerdikleri tüm sözlü müzik türleri ve bunlar arasından sözlü geleneksel Türk halk ve Türk sanat müziği türlerinin yer alma durumu bakımından incelenmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 7’de gösterilmiştir.

Tablo 7

2006-2017 Arası Ulaşılabilen Ortaokul 5. Sınıf Müzik Ders Kitaplarında Yer Alan Sözlü Geleneksel Türk Halk ve Türk Sanat Müziği Türlerine Ait Bulgu ve Oranlar

Sınıf	(n) Toplam Sözlü Müzik Türü Sayısı	(f) Sözlü Geleneksel Türk Halk Müziği	(p) % Oranı	(f) Sözlü Geleneksel Türk Sanat Müziği	(p) % Oranı
5. Sınıf	54	21	38,89	0	0

Tablo 7’ye bakıldığında, ulaşılabilen ortaokul 5. sınıf müzik ders kitaplarında toplam 54 adet sözlü müzik türünün yer aldığı tespit edilmiştir. Bunların 21 tanesinin sözlü geleneksel Türk halk müziği olduğu, Türk sanat müziğine ise yer verilmediği görülmüştür. Geleneksel Türk halk müziği türüne ait eserlerin, kitaplarda tespit edilen toplam sözlü müzik türü sayısı içindeki oranı, %38,89 iken, geleneksel Türk sanat müziğine yer verilmemiştir.

4.2.2. 2006-2017 Yılları Arasında Ulaşılabilen Ortaokul 6. Sınıf Müzik Ders Kitaplarında Sözlü Geleneksel Türk Halk ve Türk Sanat Müziği Eserlerinin Yer Alma Durumu ile İlgili Bulgular ve Yorum

Araştırmada, 2006-2017 yılları arasında Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu tarafından okutulmasına izin verilmiş toplam 3 adet ortaokul 6. sınıf müzik ders kitabına ulaşılmıştır. Ulaşılabilen 6. sınıf müzik ders kitapları içerdikleri tüm sözlü müzik türleri ve bunlar arasından sözlü geleneksel Türk halk ve Türk sanat müziği türlerinin yer alma durumu bakımından incelenmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 8’de gösterilmiştir.

Tablo 8

2006-2017 Arası Ulaşılabilen Ortaokul 6. Sınıf Müzik Ders Kitaplarında Yer Alan Sözlü Geleneksel Türk Halk ve Türk Sanat Müziği Türlerine Ait Bulgu ve Oranlar

Sınıf	(n) Toplam Sözlü Müzik Türü Sayısı	(f) Sözlü Geleneksel Türk Halk Müziği	(p) % Oranı	(f) Sözlü Geleneksel Türk Sanat Müziği	(p) % Oranı
6. Sınıf	73	23	31,51	3	4,11

Tablo 8’e bakıldığında; ulaşılabilen ortaokul 6. sınıf müzik ders kitaplarında toplam 73 adet sözlü müzik türünün yer aldığı tespit edilmiştir. Bunların 23 tanesinin sözlü geleneksel Türk halk müziği, 3 tanesinin ise Türk sanat müziği olduğu görülmüştür. Geleneksel Türk halk müziği türüne ait eserlerin, kitaplarda tespit edilen toplam sözlü müzik türü sayısı içindeki oranı, %31,51’dir. Geleneksel Türk sanat müziği türüne ait eserlerin kitaplarda tespit edilen toplam sözlü müzik türü sayısı içindeki oranı ise %4,11’dir.

4.2.3. 2006-2017 Yılları Arasında Ulaşılabilen Ortaokul 7. Sınıf Müzik Ders Kitaplarında Sözlü Geleneksel Türk Halk ve Türk Sanat Müziği Eserlerinin Yer Alma Durumu ile İlgili Bulgular ve Yorum

Araştırmada, 2006-2017 yılları arasında Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu tarafından okutulmasına izin verilmiş toplam 4 adet ortaokul 7. sınıf müzik ders kitabına ulaşılmıştır. Ulaşılabilen 7. sınıf müzik ders kitapları içerdikleri tüm sözlü müzik türleri ve bunlar arasından sözlü geleneksel Türk halk ve Türk sanat müziği türlerinin yer alma durumu bakımından incelenmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 9’da gösterilmiştir.

Tablo 9

2006-2017 Arası Ulaşılabilen Ortaokul 7. Sınıf Müzik Ders Kitaplarında Yer Alan Sözlü Geleneksel Türk Halk ve Türk Sanat Müziği Türlerine Ait Bulgu ve Oranlar

Sınıf	(n) Toplam Sözlü Müzik Türü Sayısı	(f) Sözlü Geleneksel Türk Halk Müziği	(p) % Oranı	(f) Sözlü Geleneksel Türk Sanat Müziği	(p) % Oranı
7. Sınıf	108	30	27,78	5	4,63

Tablo 9'a bakıldığında; ulaşılabilen ortaokul 7. sınıf müzik ders kitaplarında toplam 108 adet sözlü müzik türünün yer aldığı tespit edilmiştir. Bunların 30 tanesinin sözlü geleneksel Türk halk müziği, 5 tanesinin ise Türk sanat müziği olduğu görülmüştür. Geleneksel Türk halk müziği türüne ait eserlerin, kitaplarda tespit edilen toplam sözlü müzik türü sayısı içindeki oranı, %27,78'dir. Geleneksel Türk sanat müziği türüne ait eserlerin kitaplarda tespit edilen toplam sözlü müzik türü sayısı içindeki oranı ise %4,63'dür.

4.2.4. 2006-2017 Yılları Arasında Ulaşılabilen Ortaokul 8. Sınıf Müzik Ders Kitaplarında Sözlü Geleneksel Türk Halk ve Türk Sanat Müziği Eserlerinin Yer Alma Durumu ile İlgili Bulgular ve Yorum

Araştırmada, 2006-2017 yılları arasında Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu tarafından okutulmasına izin verilmiş toplam 3 adet ortaokul 8. sınıf müzik ders kitabına ulaşılmıştır. Ulaşılabilen 8. sınıf müzik ders kitapları içerdikleri tüm sözlü müzik türleri ve bunlar arasından sözlü geleneksel Türk halk ve Türk sanat müziği türlerinin yer alma durumu bakımından incelenmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 10'da gösterilmiştir.

Tablo 10

2006-2017 Arası Ulaşılabilen Ortaokul 8. Sınıf Müzik Ders Kitaplarında Yer Alan Sözlü Geleneksel Türk Halk ve Türk Sanat Müziği Türlerine Ait Bulgu ve Oranlar

Sınıf	(n) Toplam Sözlü Müzik Türü Sayısı	(f) Sözlü Geleneksel Türk Halk Müziği	(p) % Oranı	(f) Sözlü Geleneksel Türk Sanat Müziği	(p) % Oranı
8. Sınıf	68	17	25,00	3	4,41

Tablo 10'a bakıldığında; ulaşılabilen ortaokul 8. sınıf müzik ders kitaplarında toplam 68 adet sözlü müzik türünün yer aldığı tespit edilmiştir. Bunların 17 tanesinin sözlü geleneksel Türk halk müziği, 3 tanesinin ise Türk sanat müziği olduğu görülmüştür. Geleneksel Türk halk müziği türüne ait eserlerin, kitaplarda tespit edilen toplam sözlü müzik türü sayısı

içindeki oranı, %25,00'dir. Geleneksel Türk sanat müziği türüne ait eserlerin kitaplarda tespit edilen toplam sözlü müzik türü sayısı içindeki oranı ise %4,41'dir.

4.2.5. 2006-2017 Yılları Arasında Ulaşılabilen Ortaokul 5, 6, 7 ve 8. Sınıf

Müzik Ders Kitaplarının Tümünde Sözlü Geleneksel Türk Halk ve Türk Sanat Müziği Eserlerinin Yer Alma Durumu ile İlgili Bulgular ve Yorum

Araştırmada, 2006-2017 yılları arasında Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu tarafından okutulmasına izin verilmiş toplam 13 adet ortaokul 5, 6, 7 ve 8. sınıf müzik ders kitabına ulaşılmıştır. Ulaşılabilen 5, 6, 7 ve 8. sınıf müzik ders kitapları içerdikleri tüm sözlü müzik türleri ve bunlar arasından sözlü geleneksel Türk halk ve Türk sanat müziği türlerinin yer alma durumu bakımından incelenmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 11'de gösterilmiştir.

Tablo 11

2006-2017 Arası Ulaşılabilen Ortaokul 5, 6, 7 ve 8. Sınıf Müzik Ders Kitaplarının Tümünde Yer Alan Sözlü Geleneksel Türk Halk ve Türk Sanat Müziği Türlerine Ait Bulgu ve Oranlar

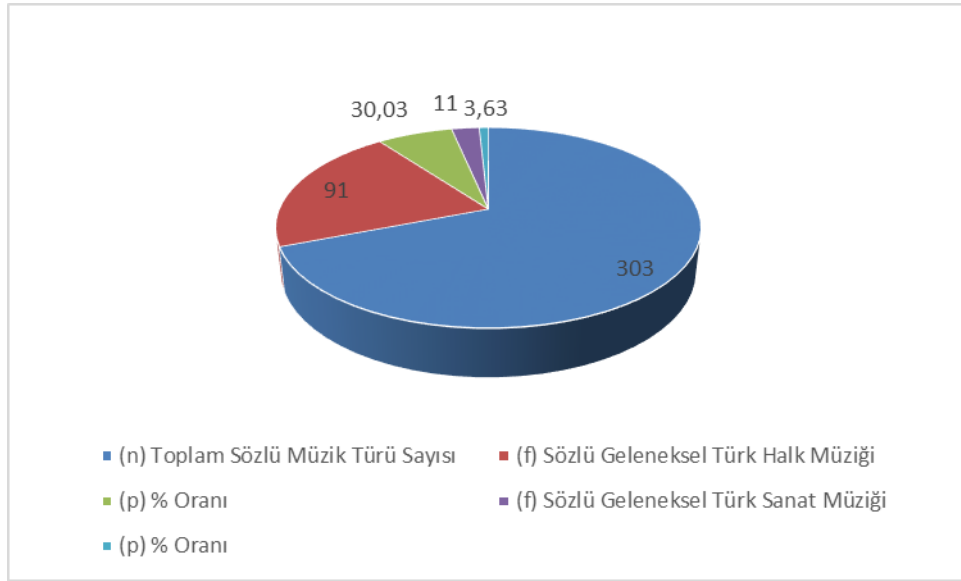
Sınıflar	(n) Toplam Sözlü Müzik Türü Sayısı	(f) Sözlü Geleneksel Türk Halk Müziği	(p) % Oranı	(f) Sözlü Geleneksel Türk Sanat Müziği	(p) % Oranı
5. – 8. Sınıf	303	91	30,03	11	3,63

Tablo 11'e bakıldığında; ulaşılabilen ortaokul 5, 6, 7 ve 8. sınıf müzik ders kitaplarında toplam 303 adet sözlü müzik türünün yer aldığı tespit edilmiştir. Bunların 91 tanesinin sözlü geleneksel Türk halk müziği, 11 tanesinin ise sözlü geleneksel Türk sanat müziği olduğu görülmüştür. Sonuç olarak, geleneksel Türk halk müziği türüne ait eserlerin, kitaplarda tespit edilen toplam sözlü müzik türü sayısı içindeki oranı, %30'dur. Geleneksel Türk sanat müziği türüne ait eserlerin kitaplarda tespit edilen toplam sözlü müzik türü sayısı içindeki oranı ise %3,63'dür.

Sonuç olarak, 2006-2017 yılları arasında ulaşılabilen ortaokul (5, 6, 7 ve 8. sınıf) müzik ders kitaplarında geleneksel Türk halk ve Türk sanat müziği eserlerine yer verilme durumu sayısal olarak aşağıda gösterilmiştir.

Araştırmada, 2006-2017 yılları arasında Ulaşılabilen 5, 6, 7 ve 8. sınıf müzik ders kitaplarında, sözlü müzik türleri ve bunlar arasından sözlü geleneksel Türk halk ve Türk

sanat müziği türlerinin yer alma durumuna ait bulgu ve oranların daha iyi anlaşılması için aşağıda şekil 2’de grafik gösterimine yer verilmiştir.

Şekil 2. 2006-2017 arası ulaşılabilen ortaokul 5, 6, 7 ve 8. sınıf müzik ders kitaplarının tümünde yer alan sözlü geleneksel Türk halk ve Türk sanat müziği türlerine ait bulgu ve oranların grafik gösterimi

2006-2017 yılları arası ulaşılabilen ortaokul (5, 6, 7 ve 8. sınıf) müzik ders kitaplarında sözlü geleneksel Türk müzik türlerinin yer alma durumlarına ilişkin bulgu ve oranlara bakıldığında,

- Bu yıllar arasında, okullarda Batı müziği ağırlıklı müzik eğitimi anlayışının halen devam ettiği; müzik ders kitaplarında Batı müziğine ait eserlere daha fazla oranda yer verilse de bu oranlarda 1995-2005 yılları arasına göre bir azalmanın olduğu görülmüştür.
- Geleneksel Türk müzik türlerine ait eserlere yer verilme oranlarında ise 1995-2005 yılları arasına göre bir artışın olduğu görülmüştür.
- Bu yıllar arasında elde edilen bulgu ve oranlara göre, ortaokul müzik ders kitaplarında geleneksel Türk müzik türlerine ait eserlere yer verilme oranlarında bir artışın söz konusu olduğu ancak bunun yeterli olarak kabul görececek bir oranda olmadığı ifade edilebilir.

4.3. 2018 Yılı Ulaşılabilen Ortaokul (5, 6, 7 ve 8. Sınıf) Müzik Ders Kitapları ile İlgili Bulgular ve Yorum

Araştırmada, 2018 yılında toplam 4 adet ortaokul (5, 6, 7 ve 8. sınıf) müzik ders kitabına ulaşılmıştır. Bunlardan 1 tanesini 5. sınıf, 1 tanesini 6. sınıf, 1 tanesini 7. sınıf, 1 tanesini ise 8. sınıf müzik ders kitabı oluşturmaktadır.

Araştırmada, ortaokul 5, 6, 7 ve 8. sınıf müzik ders kitaplarında sözlü geleneksel Türk müzik türlerinin yer alma durumlarına ait veriler her sınıf için ayrı ayrı oluşturulan tablolarda gösterilmiş ve elde edilen bulgular yorumlanmıştır. Elde edilen bulgular her sınıf için ayrı ayrı yorumlandıktan sonra tüm sınıflardaki genel durumunu ortaya koyan ayrı bir tablo ve grafik gösterimine yer verilmiştir.

4.3.1. 2018 Yılı Ulaşılabilen Ortaokul 5. Sınıf Müzik Ders Kitaplarında Sözlü Geleneksel Türk Halk ve Türk Sanat Müziği Eserlerinin Yer Alma Durumu ile İlgili Bulgular ve Yorum

Araştırmada, 2018 yılı Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu tarafından okutulmasına izin verilmiş toplam 1 adet ortaokul 5. sınıf müzik ders kitabına ulaşılmıştır. Ulaşılabilen 5. sınıf müzik ders kitapları, içerdikleri tüm sözlü müzik türleri ve bunlar arasından sözlü geleneksel Türk halk ve Türk sanat müziği türlerinin yer alma durumu bakımından incelenmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 12’de gösterilmiştir.

Tablo 12

2018 Ulaşılabilen Ortaokul 5. Sınıf Müzik Ders Kitaplarında Yer Alan Sözlü Geleneksel Türk Halk ve Türk Sanat Müziği Türlerine Ait Bulgu ve Oranlar

Sınıf	(n) Toplam Sözlü Müzik Türü Sayısı	(f) Sözlü Geleneksel Türk Halk Müziği	(p) % Oranı	(f) Sözlü Geleneksel Türk Sanat Müziği	(p) % Oranı
5. Sınıf	24	10	41,67	1	4,17

Tablo 12’ye bakıldığında; ulaşılabilen ortaokul 5. sınıf müzik ders kitaplarında toplam 24 adet sözlü müzik türünün yer aldığı tespit edilmiştir. Bunların 10 tanesinin sözlü geleneksel Türk halk müziği, 1 tanesinin ise geleneksel Türk sanat müziği olduğu görülmüştür. Geleneksel Türk halk müziği türüne ait eserlerin, kitaplarda tespit edilen toplam sözlü müzik türü sayısı içindeki oranı, %41,67’dir. Geleneksel Türk sanat müziği türüne ait

eserlerin kitaplarda tespit edilen toplam sözlü müzik türü sayısı içindeki oranı ise %4,17'dir.

4.3.2. 2018 Yılı Ulaşılabilen Ortaokul 6. Sınıf Müzik Ders Kitaplarında Sözlü Geleneksel Türk Halk ve Türk Sanat Müziği Eserlerinin Yer Alma Durumu ile İlgili Bulgular ve Yorum

Araştırmada, 2018 yılı Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu tarafından okutulmasına izin verilmiş toplam 1 adet ortaokul 6. sınıf müzik ders kitabına ulaşılmıştır. Ulaşılabilen 6. sınıf müzik ders kitapları, içerdikleri tüm sözlü müzik türleri ve bunlar arasından sözlü geleneksel Türk halk ve Türk sanat müziği türlerinin yer alma durumu bakımından incelenmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 13'de gösterilmiştir.

Tablo 13

2018 Yılı Ulaşılabilen Ortaokul 6. Sınıf Müzik Ders Kitaplarında Yer Alan Sözlü Geleneksel Türk Halk ve Türk Sanat Müziği Türlerine Ait Bulgu ve Oranlar

Sınıf	(n) Toplam Sözlü Müzik Türü Sayısı	(f) Sözlü Geleneksel Türk Halk Müziği	(p) % Oranı	(f) Sözlü Geleneksel Türk Sanat Müziği	(p) % Oranı
6. Sınıf	36	9	25,00	10	27,78

Tablo 13'e bakıldığında; ulaşılabilen ortaokul 6. sınıf müzik ders kitaplarında toplam 24 adet sözlü müzik türünün yer aldığı tespit edilmiştir. Bunların 9 tanesinin sözlü geleneksel Türk halk müziği, 10 tanesinin ise geleneksel Türk sanat müziği olduğu görülmüştür. Geleneksel Türk halk müziği türüne ait eserlerin, kitaplarda tespit edilen toplam sözlü müzik türü sayısı içindeki oranı, %25,00'dir. Geleneksel Türk sanat müziği türüne ait eserlerin kitaplarda tespit edilen toplam sözlü müzik türü sayısı içindeki oranı ise %27,78'dir.

4.3.3. 2018 Yılı Ulaşılabilen Ortaokul 7. Sınıf Müzik Ders Kitaplarında Sözlü Geleneksel Türk Halk ve Türk Sanat Müziği Eserlerinin Yer Alma Durumu ile İlgili Bulgular ve Yorum

Araştırmada, 2018 yılı Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu tarafından okutulmasına izin verilmiş toplam 1 adet ortaokul 7. sınıf müzik ders kitabına ulaşılmıştır. Ulaşılabilen 7. sınıf müzik ders kitapları, içerdikleri tüm sözlü müzik türleri ve bunlar

arasından sözlü geleneksel Türk halk ve Türk sanat müziği türlerinin yer alma durumu bakımından incelenmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 14’de gösterilmiştir.

Tablo 14

2018 Yılı Ulaşılabilen Ortaokul 7. Sınıf Müzik Ders Kitaplarında Yer Alan Sözlü Geleneksel Türk Halk ve Türk Sanat Müziği Türlerine Ait Bulgu ve Oranlar

Sınıf	(n) Toplam Sözlü Müzik Türü Sayısı	(f) Sözlü Geleneksel Türk Halk Müziği	(p) % Oranı	(f) Sözlü Geleneksel Türk Sanat Müziği	(p) % Oranı
7. Sınıf	43	17	39,53	10	23,26

Tablo 14’e bakıldığında; ulaşılabilen ortaokul 7. sınıf müzik ders kitaplarında toplam 43 adet sözlü müzik türünün yer aldığı tespit edilmiştir. Bunların 17 tanesinin sözlü geleneksel Türk halk müziği, 10 tanesinin ise geleneksel Türk sanat müziği olduğu görülmüştür. Geleneksel Türk halk müziği türüne ait eserlerin, kitaplarda tespit edilen toplam sözlü müzik türü sayısı içindeki oranı, %39,53’dür. Geleneksel Türk sanat müziği türüne ait eserlerin kitaplarda tespit edilen toplam sözlü müzik türü sayısı içindeki oranı ise %23,26’dır.

4.3.4. 2018 Yılı Ulaşılabilen Ortaokul 8. Sınıf Müzik Ders Kitaplarında Sözlü Geleneksel Türk Halk ve Türk Sanat Müziği Eserlerinin Yer Alma Durumu ile İlgili Bulgular ve Yorum

Araştırmada, 2018 yılı Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu tarafından okutulmasına izin verilmiş toplam 1 adet ortaokul 8. sınıf müzik ders kitabına ulaşılmıştır. Ulaşılabilen 8. sınıf müzik ders kitapları, içerdikleri tüm sözlü müzik türleri ve bunlar arasından sözlü geleneksel Türk halk ve Türk sanat müziği türlerinin yer alma durumu bakımından incelenmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 15’e gösterilmiştir.

Tablo 15

2018 Yılı Ulaşılabilen Ortaokul 8. Sınıf Müzik Ders Kitaplarında Yer Alan Sözlü Geleneksel Türk Halk ve Türk Sanat Müziği Türlerine Ait Bulgu ve Oranlar

Sınıf	(n) Toplam Sözlü Müzik Türü Sayısı	(f) Sözlü Geleneksel Türk Halk Müziği	(p) % Oranı	(f) Sözlü Geleneksel Türk Sanat Müziği	(p) % Oranı
8. Sınıf	57	19	33,33	18	31,58

Tablo 15'e bakıldığında; ulaşılabilen ortaokul 8. sınıf müzik ders kitaplarında toplam 57 adet sözlü müzik türünün yer aldığı tespit edilmiştir. Bunların 19 tanesinin sözlü geleneksel Türk halk müziği, 18 tanesinin ise geleneksel Türk sanat müziği olduğu görülmüştür. Geleneksel Türk halk müziği türüne ait eserlerin, kitaplarda tespit edilen toplam sözlü müzik türü sayısı içindeki oranı, %33,33'dür. Geleneksel Türk sanat müziği türüne ait eserlerin kitaplarda tespit edilen toplam sözlü müzik türü sayısı içindeki oranı ise %31,58'dir.

4.3.5. 2018 Yılı Ulaşılabilen Ortaokul 5, 6, 7 ve 8. Sınıf Müzik Ders

Kitaplarının Tümünde Sözlü Geleneksel Türk Halk ve Türk Sanat Müziği Eserlerinin Yer Alma Durumu ile İlgili Bulgular ve Yorum

Araştırmada, 2018 yılı Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu tarafından okutulmasına izin verilmiş toplam 4 adet ortaokul 5, 6, 7 ve 8. sınıf müzik ders kitabına ulaşılmıştır. Ulaşılabilen 5, 6, 7 ve 8. sınıf müzik ders kitapları içerdikleri tüm sözlü müzik türleri ve bunlar arasından sözlü geleneksel Türk halk ve Türk sanat müziği türlerinin yer alma durumu bakımından incelenmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 16'da gösterilmiştir.

Tablo 16

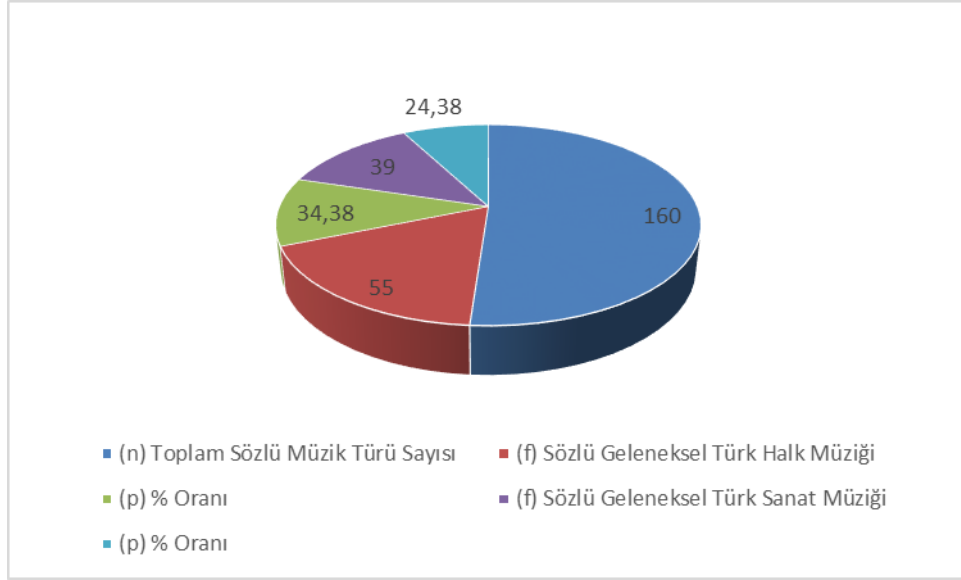
2018 Yılı Ulaşılabilen Ortaokul 5., 6. 7. ve 8. Sınıf Müzik Ders Kitaplarının Tümünde Yer Alan Sözlü Geleneksel Türk Halk ve Türk Sanat Müziği Türlerine Ait Bulgu ve Oranlar

Sınıflar	(n) Toplam Sözlü Müzik Türü Sayısı	(f) Sözlü Geleneksel Türk Halk Müziği	(p) % Oranı	(f) Sözlü Geleneksel Türk Sanat Müziği	(p) % Oranı
5. – 8. Sınıf	160	55	34,38	39	24,38

Tablo 16'ya bakıldığında; ulaşılabilen ortaokul 5, 6, 7 ve 8. sınıf müzik ders kitaplarında toplam 160 adet sözlü müzik türünün yer aldığı tespit edilmiştir. Bunların 55 tanesinin sözlü geleneksel Türk halk müziği, 39 tanesinin ise sözlü geleneksel Türk sanat müziği olduğu görülmüştür. Sonuç olarak, geleneksel Türk halk müziği türüne ait eserlerin, kitaplarda tespit edilen toplam sözlü müzik türü sayısı içindeki oranı, %34,38'dir. Geleneksel Türk sanat müziği türüne ait eserlerin kitaplarda tespit edilen toplam sözlü müzik türü sayısı içindeki oranı ise %24,38'dir.

Sonuç olarak, 2018 yılı ulaşılabilen ortaokul (5, 6, 7 ve 8. sınıf) müzik ders kitaplarında geleneksel Türk halk ve Türk sanat müziği eserlerine yer verilme durumu sayısal olarak

aşağıda gösterilmiştir. Araştırmada, 2018 yılı ulaşılabilen 5, 6, 7 ve 8. sınıf müzik ders kitaplarında, sözlü müzik türleri ve bunlar arasından sözlü geleneksel Türk halk ve Türk sanat müziği türlerinin yer alma durumuna ait oranların daha iyi anlaşılması için aşağıda şekil 3’de grafik gösterimine yer verilmiştir.

Şekil 3. 2018 yılı ulaşılabilen ortaokul 5, 6, 7 ve 8. sınıf müzik ders kitaplarının tümünde yer alan sözlü geleneksel Türk halk ve Türk sanat müziği türlerine ait bulgu ve oranların grafik gösterimi

2018 yılı ulaşılabilen ortaokul (5, 6, 7 ve 8. sınıf) müzik ders kitaplarında sözlü geleneksel Türk müzik türlerinin yer alma durumlarına ilişkin bulgu ve oranlara bakıldığında,

- Okullarda Batı müziği ağırlıklı müzik eğitimi anlayışında dikkat çekici bir azalmanın olduğu; müzik ders kitaplarında 1995-2017 yılları arasına göre, geleneksel Türk müzik türlerine ait eserlere daha fazla oranda yer verildiği, Batı müziği ve diğer müzik türlerine ait eserlere ise daha az oranlarda yer verildiği görülmüştür.
- 2018 yılında elde edilen bulgu ve oranlara göre, müzik ders kitaplarında sayıca en büyük önemin kendi geleneksel müzik türlerimize verildiği görülmüştür.

4.4. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

“1995 yılından itibaren okutulmasına izin verilmiş ortaokul 5. sınıf müzik ders kitaplarında geleneksel Türk müzik türlerinin yer alma durumu nasıldır?” sorusunun çözümü için araştırmada, 1995-2018 yılları arasında Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu tarafından okutulmasına izin verilmiş toplam 11 adet ortaokul 5. sınıf müzik ders kitabına ulaşılmıştır. Ulaşılabilen 5. sınıf müzik ders kitapları içerdikleri tüm sözlü müzik türleri ve

bunlar arasından sözlü geleneksel Türk halk ve Türk sanat müziği türlerinin yer alma durumu bakımından incelenmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 17’de gösterilmiştir.

Tablo 17

1995-2018 Yılları Arasında Ulaşılabilen Ortaokul 5. Sınıf Müzik Ders Kitaplarının Tümünde Yer Alan Sözlü Geleneksel Türk Halk ve Türk Sanat Müziği Türlerine Ait Bulgu ve Oranlar

Sınıf	(n) Toplam Sözlü Müzik Türü Sayısı	(f) Sözlü Geleneksel Türk Halk Müziği	(p) % Oranı	(f) Sözlü Geleneksel Türk Sanat Müziği	(p) % Oranı
5. Sınıf	419	111	26,49	5	1,19

Tablo 17’ye bakıldığında; 1995-2018 arasında ulaşılabilen ortaokul 5. sınıf müzik ders kitaplarında toplam 419 adet sözlü müzik türünün yer aldığı tespit edilmiştir. Bunların 111 tanesinin sözlü geleneksel Türk halk müziği, 5 tanesinin ise geleneksel Türk sanat müziği olduğu görülmüştür. Geleneksel Türk halk müziği türüne ait eserlerin, kitaplarda tespit edilen toplam sözlü müzik türü sayısı içindeki oranı, %26,49’dur. Geleneksel Türk sanat müziği türüne ait eserlerin kitaplarda tespit edilen toplam sözlü müzik türü sayısı içindeki oranı ise %1,19’dur.

4.5. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

“1995 yılından itibaren okutulmasına izin verilmiş ortaokul 6. sınıf müzik ders kitaplarında geleneksel Türk müzik türlerinin yer alma durumu nasıldır?” sorusunun çözümü için araştırmada, 1995-2018 yılları arasında Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu tarafından okutulmasına izin verilmiş toplam 14 adet ortaokul 6. sınıf müzik ders kitabına ulaşılmıştır. Ulaşılabilen 6. sınıf müzik ders kitapları içerdikleri tüm sözlü müzik türleri ve bunlar arasından sözlü geleneksel Türk halk ve Türk sanat müziği türlerinin yer alma durumu bakımından incelenmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 18’de gösterilmiştir.

Tablo 18

1995-2018 Yılları Arasında Ulaşılabilen Ortaokul 6. Sınıf Müzik Ders Kitaplarının Tümünde Yer Alan Sözlü Geleneksel Türk Halk ve Türk Sanat Müziği Türlerine Ait Bulgu ve Oranlar

Sınıf	(n) Toplam Sözlü Müzik Türü Sayısı	(f) Sözlü Geleneksel Türk Halk Müziği	(p) % Oranı	(f) Sözlü Geleneksel Türk Sanat Müziği	(p) % Oranı
6. Sınıf	616	160	25,97	33	5,36

Tablo 18'e bakıldığında; 1995-2018 arasında ulaşılabilen ortaokul 6. sınıf müzik ders kitaplarında toplam 616 adet sözlü müzik türünün yer aldığı tespit edilmiştir. Bunların 160 tanesinin sözlü geleneksel Türk halk müziği, 33 tanesinin ise geleneksel Türk sanat müziği olduğu görülmüştür. Geleneksel Türk halk müziği türüne ait eserlerin, kitaplarda tespit edilen toplam sözlü müzik türü sayısı içindeki oranı, %25,97'dir. Geleneksel Türk sanat müziği türüne ait eserlerin kitaplarda tespit edilen toplam sözlü müzik türü sayısı içindeki oranı ise %5,36'dır.

4.6. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

"1995 yılından itibaren okutulmasına izin verilmiş ortaokul 7. sınıf müzik ders kitaplarında geleneksel Türk müzik türlerinin yer alma durumu nasıldır?" sorusunun çözümü için araştırmada, 1995-2018 yılları arasında Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu tarafından okutulmasına izin verilmiş toplam 14 adet ortaokul 7. sınıf müzik ders kitabına ulaşılmıştır. Ulaşılabilen 7. sınıf müzik ders kitapları içerdikleri tüm sözlü müzik türleri ve bunlar arasından sözlü geleneksel Türk halk ve Türk sanat müziği türlerinin yer alma durumu bakımından incelenmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 19'da gösterilmiştir.

Tablo 19

1995-2018 Yılları Arasında Ulaşılabilen Ortaokul 7. Sınıf Müzik Ders Kitaplarının Tümünde Yer Alan Sözlü Geleneksel Türk Halk ve Türk Sanat Müziği Türlerine Ait Bulgu ve Oranlar

Sınıf	(n) Toplam Sözlü Müzik Türü Sayısı	(f) Sözlü Geleneksel Türk Halk Müziği	(p) % Oranı	(f) Sözlü Geleneksel Türk Sanat Müziği	(p) % Oranı
7. Sınıf	558	110	19,71	47	8,42

Tablo 19'a bakıldığında; 1995-2018 arasında ulaşılabilen ortaokul 7. sınıf müzik ders kitaplarında toplam 558 adet sözlü müzik türünün yer aldığı tespit edilmiştir. Bunların 110

tanisinin sözlü geleneksel Türk halk müziği, 47 tanesinin ise geleneksel Türk sanat müziği olduğu görülmüştür. Geleneksel Türk halk müziği türüne ait eserlerin, kitaplarda tespit edilen toplam sözlü müzik türü sayısı içindeki oranı, %19,71'dir. Geleneksel Türk sanat müziği türüne ait eserlerin kitaplarda tespit edilen toplam sözlü müzik türü sayısı içindeki oranı ise %8,42'dir.

4.7. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

“1995 yılından itibaren okutulmasına izin verilmiş ortaokul 8. sınıf müzik ders kitaplarında geleneksel Türk müzik türlerinin yer alma durumu nasıldır?” sorusunun çözümü için araştırmada, 1995-2018 yılları arasında Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu tarafından okutulmasına izin verilmiş toplam 11 adet ortaokul 8. sınıf müzik ders kitabına ulaşılmıştır. Ulaşılabilen 8. sınıf müzik ders kitapları içerdikleri tüm sözlü müzik türleri ve bunlar arasından sözlü geleneksel Türk halk ve Türk sanat müziği türlerinin yer alma durumu bakımından incelenmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 20’de gösterilmiştir.

Tablo 20

1995-2018 Yılları Arasında Ulaşılabilen Ortaokul 8. Sınıf Müzik Ders Kitaplarının Tümünde Yer Alan Sözlü Geleneksel Türk Halk ve Türk Sanat Müziği Türlerine Ait Bulgu ve Oranlar

Sınıf	(n) Toplam Sözlü Müzik Türü Sayısı	(f) Sözlü Geleneksel Türk Halk Müziği	(p) % Oranı	(f) Sözlü Geleneksel Türk Sanat Müziği	(p) % Oranı
8. Sınıf	410	92	22,44	47	11,46

Tablo 20’ye bakıldığında; 1995-2018 arasında ulaşılabilen ortaokul 8. sınıf müzik ders kitaplarında toplam 410 adet sözlü müzik türünün yer aldığı tespit edilmiştir. Bunların 92 tanesinin sözlü geleneksel Türk halk müziği, 47 tanesinin ise geleneksel Türk sanat müziği olduğu görülmüştür. Geleneksel Türk halk müziği türüne ait eserlerin, kitaplarda tespit edilen toplam sözlü müzik türü sayısı içindeki oranı, %22,44’dür. Geleneksel Türk sanat müziği türüne ait eserlerin kitaplarda tespit edilen toplam sözlü müzik türü sayısı içindeki oranı ise %11,46’dır.

4.8. Araştırmanın Problemine İlişkin Ortaokul Müzik Ders Kitaplarının Tümünde Yer Alan Bulgular ve Yorum

Bu bölümde, araştırmanın alt problemleri ile ilgili elde edilen verilerin değerlendirilmesi ve istatistiksel yöntemlerle çözümü sonucu, araştırmanın problem cümlesi ile ilgili ulaşılan bulgu ve yorumlara yer verilmiştir.

Araştırmanın yapılmasını gerekli kılan ve esas problemi olan “Türkiye’de 1995 yılından itibaren Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu tarafından ders kitabı olarak okutulmasına izin verilmiş ortaokul (5, 6, 7 ve 8. sınıf) müzik ders kitaplarında geleneksel Türk müzik türlerinin yer alma durumu nasıldır?” sorusunun çözümü için 1995-2018 yılları arası Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu tarafından okutulmasına izin verilmiş toplam 50 adet ortaokul 5, 6, 7 ve 8. sınıf müzik ders kitabına ulaşılmıştır. Ulaşılabilen 5, 6, 7 ve 8. sınıf müzik ders kitapları içerdikleri tüm sözlü müzik türleri ve bunlar arasından sözlü geleneksel Türk halk ve Türk sanat müziği türlerinin yer alma durumu bakımından incelenmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 21’de gösterilmiştir.

Tablo 21

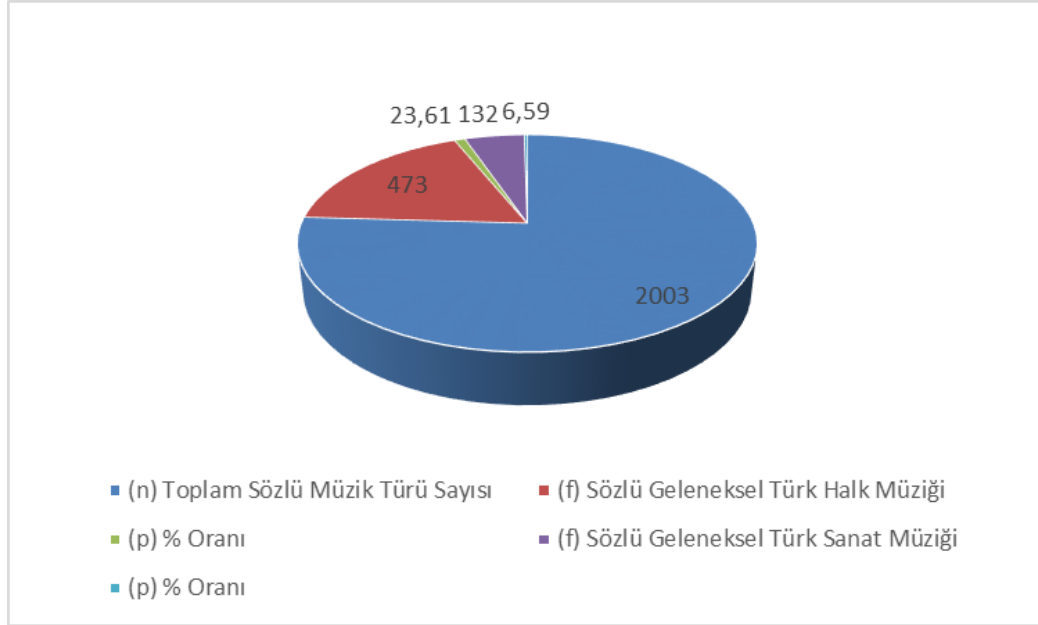
1995-2018 Yılları Arası Ulaşılabilen Ortaokul 5, 6, 7 ve 8. Sınıf Müzik Ders Kitaplarının Tümünde Yer Alan Sözlü Geleneksel Türk Halk ve Türk Sanat Müziği Türlerine Ait Bulgu ve Oranlar

Sınıflar	(n) Toplam Sözlü Müzik Türü Sayısı	(f) Sözlü Geleneksel Türk Halk Müziği	(p) % Oranı	(f) Sözlü Geleneksel Türk Sanat Müziği	(p) % Oranı
5. – 8. Sınıf	2003	473	23,61	132	6,59

Tablo 21’e bakıldığında; ulaşılabilen ortaokul 5, 6, 7 ve 8. sınıf müzik ders kitaplarında toplam 2003 adet sözlü müzik türünün yer aldığı tespit edilmiştir. Bunların 473 tanesinin sözlü geleneksel Türk halk müziği, 132 tanesinin ise sözlü geleneksel Türk sanat müziği olduğu görülmüştür. Sonuç olarak, geleneksel Türk halk müziği türüne ait eserlerin, kitaplarda tespit edilen toplam sözlü müzik türü sayısı içindeki oranı, %23,61’dir. Geleneksel Türk sanat müziği türüne ait eserlerin kitaplarda tespit edilen toplam sözlü müzik türü sayısı içindeki oranı ise %6,59’dur.

Sonuç olarak, 2018 yılı ulaşılabilen ortaokul (5, 6, 7 ve 8. sınıf) müzik ders kitaplarında geleneksel Türk halk ve Türk sanat müziği eserlerine yer verilme durumu sayısal olarak aşağıda gösterilmiştir.

Araştırmada, 1995-2018 yılları arası ulaşılabilen 5, 6, 7 ve 8. sınıf müzik ders kitaplarında, sözlü müzik türleri ve bunlar arasından sözlü geleneksel Türk halk ve Türk sanat müziği türlerinin yer alma durumuna ait oranların daha iyi anlaşılması için aşağıda şekil 5.4.'de grafik gösterimine yer verilmiştir.

Şekil 4. 1995-2018 yılları arasında ulaşılabilen ortaokul 5, 6, 7 ve 8. sınıf müzik ders kitaplarının tümünde yer alan sözlü geleneksel Türk halk ve Türk sanat müziği türlerine ait bulgu ve oranların grafik gösterimi

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırma verilerinin istatistiksel yöntemlerden faydalanılarak çözümlenmesi sonucu elde edilen bulgular ve bu bulgulara ilişkin sonuç ve önerilere yer verilmiştir.

5.1. Sonuçlar

Araştırmada, incelenmek ve içerisinde ne oranda sözlü geleneksel Türk müzik türlerine yer verildiğini tespit etmek amacıyla, 1995 yılından itibaren ortaokullarda ders kitabı olarak okutulmasına izin verilmiş 50 adet ortaokul (5, 6, 7 ve 8. sınıf) müzik ders kitabına ulaşılmıştır. Ulaşılabilen müzik ders kitapları incelenmiş ve elde edilen bulgulardan ulaşılan sonuçlar aşağıda verilmiştir.

5.1.1. Birinci Alt probleme ilişkin Sonuçlar

Araştırmanın birinci alt problemi olan “1995 yılından itibaren okutulmasına izin verilmiş ortaokul 5. sınıf müzik ders kitaplarında geleneksel Türk müzik türlerinin yer alma durumu nasıldır?” sorusunun çözümü neticesinde ulaşılan sonuçlar aşağıda verilmiştir.

- Araştırmada, Türkiye’de 1995-2018 yılları arasında okullarda okutulmasına izin verilmiş, ulaşılabilen 11 adet ortaokul 5. sınıf müzik ders kitabında toplam 419 adet sözlü müzik türünün yer aldığı tespit edilmiştir.
- Tespit edilen sözlü müzik türlerinin arasından, 111 tanesinin sözlü geleneksel Türk halk müziği, 5 tanesinin ise sözlü geleneksel Türk sanat müziği olduğu görülmüştür. Elde edilen bu bulguların istatistiksel yöntemlerle hesaplanması sonucunda şu sonuçlara ulaşılmıştır;

- 1995-2018 yılları arasında ulaşılabilen ortaokul 5. sınıf müzik ders kitaplarında sözlü geleneksel Türk halk müziğine %26, 49 oranında yer verilmiştir.
- 1995-2018 yılları arasında ulaşılabilen ortaokul 5. sınıf müzik ders kitaplarında sözlü geleneksel Türk sanat müziğine ise %1,19 oranında yer verilmiştir.

5.1.2. İkinci Alt probleme ilişkin Sonuçlar

Araştırmanın ikinci alt problemi olan “1995 yılından itibaren okutulmasına izin verilmiş ortaokul 6. sınıf müzik ders kitaplarında geleneksel Türk müzik türlerinin yer alma durumu nasıldır?” sorusunun çözümü neticesinde ulaşılan sonuçlar aşağıda verilmiştir.

- Araştırmada, Türkiye’de 1995-2018 yılları arasında okullarda okutulmasına izin verilmiş, ulaşılabilen 14 adet ortaokul 6. sınıf müzik ders kitabında toplam 616 adet sözlü müzik türünün yer aldığı tespit edilmiştir.
- Tespit edilen sözlü müzik türlerinin arasından, 160 tanesinin sözlü geleneksel Türk halk müziği, 33 tanesinin ise sözlü geleneksel Türk sanat müziği olduğu görülmüştür. Elde edilen bu bulguların istatistiksel yöntemlerle hesaplanması sonucunda şu sonuçlara ulaşılmıştır;
- 1995-2018 yılları arasında ulaşılabilen ortaokul 6. sınıf müzik ders kitaplarında sözlü geleneksel Türk halk müziğine %25,97 oranında yer verilmiştir.
- 1995-2018 yılları arasında ulaşılabilen ortaokul 6. sınıf müzik ders kitaplarında sözlü geleneksel Türk sanat müziğine ise %5,36 oranında yer verilmiştir.

5.1.3. Üçüncü Alt probleme ilişkin Sonuçlar

Araştırmanın üçüncü alt problemi olan “1995 yılından itibaren okutulmasına izin verilmiş ortaokul 7. sınıf müzik ders kitaplarında geleneksel Türk müzik türlerinin yer alma durumu nasıldır?” sorusunun çözümü neticesinde ulaşılan sonuçlar aşağıda verilmiştir.

- Araştırmada, Türkiye’de 1995-2018 yılları arasında okullarda okutulmasına izin verilmiş, ulaşılabilen 14 adet ortaokul 7. sınıf müzik ders kitabında toplam 558 adet sözlü müzik türünün yer aldığı tespit edilmiştir.

- Tespit edilen sözlü müzik türlerinin arasından, 110 tanesinin sözlü geleneksel Türk halk müziği, 47 tanesinin ise sözlü geleneksel Türk sanat müziği olduğu görülmüştür. Elde edilen bu bulguların istatistiksel yöntemlerle hesaplanması sonucunda şu sonuçlara ulaşılmıştır;
- 1995-2018 yılları arasında ulaşılabilen ortaokul 7. sınıf müzik ders kitaplarında sözlü geleneksel Türk halk müziğine %19,71 oranında yer verilmiştir.
- 1995-2018 yılları arasında ulaşılabilen ortaokul 7. sınıf müzik ders kitaplarında sözlü geleneksel Türk sanat müziğine ise %8,42 oranında yer verilmiştir.

5.1.4. Dördüncü Alt probleme ilişkin Sonuçlar

Araştırmanın dördüncü alt problemi olan “1995 yılından itibaren okutulmasına izin verilmiş ortaokul 8. sınıf müzik ders kitaplarında geleneksel Türk müzik türlerinin yer alma durumu nasıldır?” sorusunun çözümü neticesinde ulaşılan sonuçlar aşağıda verilmiştir.

- Araştırmada, Türkiye’de 1995-2018 yılları arasında okullarda okutulmasına izin verilmiş, ulaşılabilen 11 adet ortaokul 8. sınıf müzik ders kitabında toplam 410 adet sözlü müzik türünün yer aldığı tespit edilmiştir.
- Tespit edilen sözlü müzik türlerinin arasından, 92 tanesinin sözlü geleneksel Türk halk müziği, 47 tanesinin ise sözlü geleneksel Türk sanat müziği olduğu görülmüştür. Elde edilen bu bulguların istatistiksel yöntemlerle hesaplanması sonucunda şu sonuçlara ulaşılmıştır;
- 1995-2018 yılları arasında ulaşılabilen ortaokul 8. sınıf müzik ders kitaplarında sözlü geleneksel Türk halk müziğine %22,44 oranında yer verilmiştir.
- 1995-2018 yılları arasında ulaşılabilen ortaokul 8. sınıf müzik ders kitaplarında sözlü geleneksel Türk sanat müziğine ise %11,46 oranında yer verilmiştir.

5.1.5. Araştırma Probleminin Tümüne İlişkin Sonuçlar

Araştırmanın ana problemi olan “1995 yılından itibaren okutulmasına izin verilmiş ortaokul (5., 6., 7. ve 8. sınıf) müzik ders kitaplarında geleneksel Türk müzik türlerinin yer

alma durumu nasıldır?” sorusunun çözümü neticesinde ulaşılan sonuçlar aşağıda verilmiştir.

- Araştırmada, Türkiye’de 1995-2018 yılları arasında okullarda okutulmasına izin verilmiş, ulaşılabilen 50 adet ortaokul (5, 6, 7 ve 8. sınıf) müzik ders kitabında toplam 2003 adet sözlü müzik türünün yer aldığı tespit edilmiştir.
- Tespit edilen sözlü müzik türlerinin arasından, 473 tanesinin sözlü geleneksel Türk halk müziği, 132 tanesinin ise sözlü geleneksel Türk sanat müziği olduğu görülmüştür. Elde edilen bu bulguların istatistiksel yöntemlerle hesaplanması sonucunda şu sonuçlara ulaşılmıştır;
- 1995-2018 yılları arasında ulaşılabilen ortaokul (5, 6, 7 ve 8. sınıf) müzik ders kitaplarında sözlü geleneksel Türk halk müziğine %23,61 oranında yer verilmiştir.
- 1995-2018 yılları arasında ulaşılabilen ortaokul (5, 6, 7 ve 8. sınıf) müzik ders kitaplarında sözlü geleneksel Türk sanat müziğine ise %6,59 oranında yer verilmiştir.
- 1995-2018 arasında ulaşılabilen ortaokul (5, 6, 7 ve 8. sınıf) müzik ders kitaplarında tespit edilen toplam sözlü müzik türü sayısı içinde sözlü geleneksel Türk müzik türlerinin yer alma durumu %30,20 olarak tespit edilmiştir.

Yukarıda verilen oranlar, yapılan araştırmalara göre, okul müzik eğitimi konusunda nitelikli olarak kabul gören ülkelerin, ortaokul müzik ders kitaplarında kendi geleneksel müziklerine ayırdıkları oranlarla kıyaslandığında oldukça azdır. Araştırmanın sonucu, incelenen ortaokul (5, 6, 7 ve 8. sınıf) müzik ders kitaplarında, geleneksel Türk müzik türlerine yeterli oranda yer verilmediğini, kitaplarda en büyük önemin diğer müzik türlerine verildiğini göstermektedir.

5.2. Öneriler

Bir çocuğa ait olduğu toplum kültürünü kazandırma ve onda yaşanılabilir duruma getirme konusunda en önemli etken şüphesiz okuldur. Bu ilke müzik bir toplumun müzik kültürü içinde geçerlidir. Bu açıdan bakıldığında, okulda verilen müzik eğitimi, bir çocuğa ait olduğu toplumun müzik kültürünü kazandırmada ve müzikal-kültürel kimliğinin oluşumunda büyük öneme sahiptir. Okul çatısı altında verilen müzik eğitiminde temel bir kaynak niteliği taşıyan ders kitapları bu işlevin yerine getirilmesi konusunda en önemli etkilendirler. Şöyle söylenilebilir ki; “nitelikli okul müzik eğitimi, nitelikli müzik ders

kitaplarına bağlıdır.” Nitelikli olarak kabul gören okul müzik eğitiminin yapıldığı ülkelere bakıldığında, müzik ders kitaplarında en büyük önemi kendi geleneksel müziklerine verdikleri görülmektedir.

Her toplumun kendine has ezgileri, geleneksel müzikleri vardır. Ülkemizde okul müzik eğitiminin esas amacı her çocuğa, ülkenin doğusundan batısına, kuzeyinden güneyine standart bir müzik bilinci (temel şarkılar dağarcığını söyleyebilme vb.), müzik beğenisi kazandırmak; buradan hareketle toplumun müzik kültürünü geliştirmek, bu sayede toplumsal birliğimize, bütünlüğümüze katkı sağlamak şeklinde ifade edilebilir. Bu da ancak bir çocuğa kendi kültürüne has müzikal öğelerin kazandırılması ve hatta onda yaşanılır hale getirilmesi ile mümkündür. Bu nedenle okul müzik eğitiminde kullanılan en temel kaynak niteliğindeki ders kitaplarında en büyük önemi geleneksel müziklerimize vermek hem okul müzik eğitiminin hem de toplumun müzik geleceğinin niteliğini artıracaktır.

Bu gerçeklerden yola çıkılarak, ülkemizde okul müzik eğitimi derslerinde kullanılan müzik ders kitaplarında yeterli oranda geleneksel müzik türlerimize vermenin, hem okul müzik eğitimimizin hem bu anlayışla müzik eğitimi alan bir çocuğun hem de gelecekte toplum olarak müzikal niteliğimizi artıracakı düşünülmektedir.

Aşağıda, araştırmada ulaşılan sonuçlara ilişkin önerilere yer verilmiştir:

- Okulda verilen genel müzik eğitiminin esas amacının her çocuğa şarkı söyletebilme olduğu gerçeği göz ardı edilmeden, gelecek yıllarda yazılacak olan müzik ders kitaplarında daha fazla sözlü şarkılara yer verilmesi önerilmektedir.
- Öğrenci merkezli eğitim anlayışı çerçevesinde her çocuğa kazandırılması gereken müzikal davranışların bu şekilde şarkılarla kazandırılması, böylece her çocuğun müzik dersinde şarkı söyleyerek daha aktif olabileceği ve daha çok sevebileceği önerilmektedir.
- Genel eğitim kapsamında okul müzik eğitim-öğretim programlarında gerekli düzenlemeler yapılarak geleneksel müzik türlerimize daha fazla önem verilmesi ve bununla müzik ders kitapları aracılığıyla uygulamaya geçirilmesi önerilmektedir.
- Bu kapsamda, gelecek yıllarda yazılacak olan müzik ders kitaplarında yer alacak şarkıları seçerken, diğer müzik türlerinin de gerekliliğini unutmadan sayıca en büyük önemin kendi geleneksel müzik türlerimize verilmesi önerilmektedir.

- Bu çalışmanın sonuçlarının dikkate alınarak, bu doğrultuda gelecek yıllarda yazılacak olan müzik ders kitaplarında yer verilecek geleneksel halk mziklerimizi seçerken ise yeterli oranda Türkiye'nin her bölgesine, yöresine ait ve gerekli müzikal düzenlemeleri yapılmış olan halk ezgilerine yer verilmesi önerilmektedir.
- Yine bu çalışmanın sonuçlarının dikkate alınarak, bu doğrultuda gelecek yıllarda yazılacak olan müzik ders kitaplarında yer verilecek geleneksel Türk sanat mziklerimizi seçerken ise yeterli oranda (basit makamlardan her birine en az birer örnek şarkı olacak şekilde) ve çocukların icra edebileceği şekilde gerekli müzikal düzenlemeleri yapılmış olanlara yer verilmesi önerilmektedir.

KAYNAKLAR

- Akarsu, S. (2007). *İlköğretim 6. sınıf müzik dersi 'Türkiye'deki başlıca müzik türleri ve genel özellikleri' ünitesinde materyal kullanımının öğrenci başarısı üzerine etkisi (Kars ili örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kars.
- Akçalı, E. V., Topal, D., Yamaner, B. ve Çakar, Ö. (2018). *Ortaokul ve imam hatip ortaokulu müzik ders kitabı 6*. Ankara: Başak.
- Akdemir, M. (2006). *İlköğretim 7. sınıf müzik ders kitabı*. İstanbul: Murat.
- Akkaş, S. (1994). *İlköğretim müzik 7. sınıf*. Ankara: Ocak.
- Akkaş, S. (1994). *İlköğretim müzik 8. sınıf*. Ankara: Ocak.
- Akkaş, S. (1994). *İlköğretim okulları için müzik 5 ders kitabı*. Ankara: Ocak.
- Akkaş, S. (1996). *İlköğretim okulları için müzik ders kitabı müzik 7*. Ankara: Ocak.
- Akkaş, S. (1996). *İlköğretim okulları için müzik ders kitabı müzik 6*. Ankara: Ocak.
- Akkaş, S. (2001). *İlköğretim müzik ders kitabı 5*. Ankara: Pasifik.
- Ayarman, O. ve Aksan, B. (2001). *İlköğretim müzik 6 ders kitabı*. Ankara: Özgün.
- Ayarman, O. ve Aksan, B. (2001). *İlköğretim müzik 7 ders kitabı*. Ankara: Özgün.
- Aydın, S. ve Aydın, Ş. (2001). *İlköğretim müzik 5. sınıf*. Ankara: Küre.
- Aydın, Ş. (1996). *İlköğretim müzik 6. sınıf*. Ankara: Küre.
- Aydın, Ş. (1996). *İlköğretim müzik 7. sınıf*. Ankara: Küre.
- Aydın, Ş. (1996). *İlköğretim müzik 8. sınıf*. Ankara: Küre.
- Aydoğan, S. (2001). *İlköğretim müzik 5*. Ankara: Elit.
- Aydoğan, S. (2004). *İlköğretim müzik ders kitapları*. <http://www.muzikegitimcileri.net/bilimsel/bildiri/S-Aydogan.pdf> sayfasından erişilmiştir.

- Baştürk, Z., Candan, P., Gönül, M. A., Öztürk, Ö. M. ve Tezcan, H. (2018). *Ortaokul ve imam hatip ortaokulu müzik ders kitabı 8*. Ankara: Başak.
- Baştürk, Z., Candan, P., Gönül, M. A., Öztürk, Ö. M. ve Tezcan, H. (2018). *Ortaokul ve imam hatip ortaokulu müzik ders kitabı 7*. Ankara: Başak.
- Büyükıldız, H. Z. (2015). *Türk halk müziği ulusal Türk müziği*. (1. bs.). İstanbul: Arı Sanat.
- Cemalcılar, A. (1988). *İletişim sanatı olarak müziğin öğretim ve eğitim ortamlarındaki kurumsal yapısı ile yaygın eğitimde bir model önerisi*. Eskişehir: T.C. Anadolu Üniversitesi.
- Çelik, M. ve Şendağ, B. A. (2012). *İlköğretim müzik 6*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- Çelik, M. ve Şendağ, B. A. (2012). *İlköğretim müzik 7*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- Çelik, M. ve Şendağ, B. A. (2012). *İlköğretim müzik 8*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- Çelik, M., Efendioğlu, Y., Özer, H. ve Özkan, İ. (2017). *Ortaokul müzik 7*. Ankara: Özgün.
- Çelik, M., Efendioğlu, Y., Özer, H. ve Özkan, İ. (2018). *Ortaokul ve imam hatip ortaokulu müzik ders kitabı 5*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- Çelik, M., Şendağ, B. A. ve Yaşar, S. (2012). *İlköğretim müzik 5*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- Çetinel, Z. (2001). *İlköğretim müzik 6*. Ankara: Küre.
- Çetinel, Z. (2001). *İlköğretim müzik 8*. Ankara: Küre.
- Çetinel, Z. (2002). *İlköğretim müzik 7*. Ankara: Küre.
- Çiçek, S. (2000). *İlköğretimde müzik*. (1. bs.). Bursa: Livane.
- Çiftçi, E. (2010). Popüler kültür, popüler müzik ve müzik eğitimi. *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(2), 146-161.
- Değer, A. Ç. (2012). *Çocuk korolarının eğitiminde bir yaklaşım olarak eğitsel oyun kullanımının öğrencilerin müziksel erişimi düzeylerine etkisi*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Demirel, Ö. (2012). *Öğretim ilke ve yöntemleri öğretme sanatı*. Ankara: Pegem.
- Dönmez, M. (2000). *İlköğretim müzik 6*. Ankara: Tutibay.

- Erden, M. ve Fidan, N. (1998). *Eğitime giriş*. İstanbul: Alkım.
- Erden, M. ve Fidan, N. (1988). *Eğitim bilimine giriş*. Ankara: Repa.
- Ertürk, S. (1998). *Eğitimde program geliştirme*. Ankara: Meteksan.
- Güla, C. (1988). Cumhuriyetle başlatılan “müziğimizde devrim” neden gerçekleşmedi. *Birinci Müzik Kongresi bildirileri 1*, 594-597.
- Güler, L. (2009). İlköğretim ikinci kademe (6. 7. ve 8. sınıflar) *müzik dersi kitaplarında Türk müziği okul şarkılarına ayrılan yer*. Yüksek Lisans Tezi, Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Graziano, AB, Peterson, M., & Shaw, GL (1999). Enhanced learning of proportional math through music training and spatial-temporal training. *Neurological Research*, 21(2), 139-152. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/10100200> sayfasından erişilmiştir.
- İçli, S. (1988). İnsanın vasıf dokusunun geliştirilmesinde müziğin işlevi. *Birinci Müzik Kongresi bildirileri 1*, 221-222.
- Kabalevsky, D. (1988). *Music education: A composer writes about musical education*. London: Jessica Kingsley.
- Karakaş, G. (2016). *Geleneksel Türk sanat müziğinin Türk halk müziğiyle karşılaştırarak incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adıyaman.
- Karasar, N. (2003). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel.
- Karkın, K. (2000). *İlköğretim müzik 8*. Ankara: Elit.
- Karkın, K. (2001). *İlköğretim müzik 6*. Ankara: Elit.
- Karkın, K. (2001). *İlköğretim müzik 7*. Ankara: Elit.
- Kılıç, I. (2009). *İlköğretim okullarındaki müzik derslerinde karşılaşılan araç-gereç sorunları*. Sekizinci Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu’nda sunulmuş bildiri, OMÜ, Samsun.
- Koç, Y. (2007). *Müzik 7 Öğrenci Çalışma Kitabı*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- Koç, Y. (2009). *Müzik 7 Öğrenci Çalışma Kitabı*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.

- Kopuz, Fethi. (1988). Toplumun müzik düzeyini yükseltmede müzik kurumları, besteciler ve icracı sanatçılara düşen sorumluluklar. *Birinci Müzik Kongresi bildirileri 1*, 322-323.
- KltrveTurizmBakanlığı (t.y.). *Trkmusikisininyasaklanması*. <http://www.kultur.gov.tr/TR-96530/turk-musikisinin-yasaklanması.html> sayfasından erişilmiştir.
- Kn, Ş. S. (2015). *Cumhuriyetten günümüze müzik ders kitaplarında yer alan halk ezgilerinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Kütahyalı, . (1981). *Çağdaş müzik tarihi*. Ankara: Varol.
- Okumuş, M. (2008). *Okul ncesi dönem 4- 6 yaşı grubu çocukların müziksel yaşıntılarına popüler müziklerin etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Ondokuzmayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.
- Okyay, E. (1988). Türkiye’de yaşıyan müzik türlerinin ulusal ve evrensel normlar aşıısından teknik ve öz analizi. *Birinci Müzik Kongresi bildirileri 1*, 118-120.
- Oransay, G. (1973). *Cumhuriyet’in ilk elli yılında geleneksel sanat musikimiz*. 50. Yıl Kitabından, Ankara: Aynbasım.
- Oransay, G. (1988). Musikinın toplumla etkileşimi. *Birinci Müzik Kongresi bildirileri 1*, 17-20.
- zalp, R. ve Atanal, A. (1977). *Türk milli eğitim sisteminde düzenleme teşkilatı*. İstanbul: Milli Eğitim.
- zbek, M. (1990). “*Milli kültürümüz içinde Türk Halk Müziği*”, *Milli kültür unsurlarımız üzerinde genel görüşler*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi.
- zdek, A. (2012). *Ulusal müzik eğitiminde halk müziğinin yeri: Türkiye-Azerbaycan rneği*. Doktora Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- zdemir, N. ve Koç, Y. (2007). *Müzik 8 ğrenci Çalışıma Kitabı*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- zdemir, N. ve Koç, Y. (2009). *Müzik 8*. Ankara: Saray.
- zdemir, N. (2007). *Müzik 6 ğrenci Çalışıma Kitabı*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- zdemir, N. (2009). *Müzik 6 ğrenci Çalışıma Kitabı*. İstanbul: Doğan Ofset.

- Özeren, A. (2005). *Türk çocuklarının müzik bilinci ve müzik eğitimi” konusunda görüşler, öneriler. Müzik Sempozyumu Bildirileri 3 (üçüncü oturum) 107-122.*
- Paşaoğlu, S. (2005). *Müzikal-kültürel kimlik oluşumunda okul müzik eğitiminde kullanılan halk türkülerinin rolü: Türkiye, Bulgaristan, Macaristan örneği. Doktora Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.*
- Sağır, Turan. (2002). Okul müziğinde geleneksel Türk sanat müziği makam dizileri. *Çağdaş Eğitim Dergisi. 283, 40-44.*
- Sakar, M. H. (2009). Popüler müzik ve müzik eğitimi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 2(8), 385-393.*
- Say, A. (2002). *Müziğin kitabı. Ankara: Müzik Ansiklopedisi.*
- Say, A. (2009). *Müzik sözlüğü. Ankara: Müzik Ansiklopedisi.*
- Saydam, R. (1994). *Notadan ezgiye müzik eğitimi ortaokul 1-2-3. Ankara: Koza.*
- Saydam, R. (1999). *İlköğretim müzik 6. Ankara: Sevgi.*
- Saydam, R. (2002). *İlköğretim müzik 5. Ankara: Sevgi.*
- Senemoğlu, N. (1998). *Gelişim, öğrenme ve öğretim. Ankara: Özsen.*
- Senemoğlu, N. (2011). *Gelişim, öğrenme ve öğretim. Ankara: Pegem.*
- Sözer, V. (2012). *Müzik terimleri sözlüğü. İstanbul: Remzi.*
- Sun, M. (1969). *Türkiye'nin kültür-müzik-tiyatro sorunları. Ankara: Ajans-Türk.*
- Sun, M. (1984). *Kır çiçekleri. İstanbul: Adam.*
- Şahin, M. ve Duman, R. (2008). Cumhuriyet'in yapılanma sürecinde müzik eğitimi. *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi, 7 (16-17), 259-272.*
- Şahin, O. ve Melek, N. (2002). *İlköğretim müzik 5. Ankara: Okyay.*
- Şanlı, Y. (2007). *Türk müziği dizileri ve solfeji-1. Ankara: Marj Ajans.*
- Şentürk, N. (2001). Musiki Muamlim'den günümüze müzik öğretmeni yetiştiren kurumlar. *G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 21(2), 135-142.*
- Tarman, S. (2002) *Gazi üniversitesi müzik eğitimi anabilim dalı giriş müzik yetenek sınavlarının geçerlik ve güvenirlik yönünden incelenmesi ve değerlendirilmesi.*

- Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Türk Dil Kurumu (t.y.) *Nitelik*. http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5c55455cd2c211.26572445 sayfasından erişilmiştir.
- Türk Dil Kurumu (t.y.). *Halk müziği*. http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5c3f34baa1eab7.07122760 sayfasından erişilmiştir.
- Türkçe Bilgi (t.y.). https://www.turkcebilgi.com/t%C3%BCrk_pop_m%C3%BCzi%C4%9Fi adresinden erişilmiştir.
- Tyler, R. W. (2013) *Basic principle of curriculum and instruction*. United States: The University of Chicago.
- Uçan, A. (1987). *Müzik eğitimi. Güzel sanatlar eğitimi. Açık öğretim fakültesi eğitim ön lisans programı*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açık öğretim Fakültesi.
- Uçan, A. (2005). *Müzik eğitimi: temel kavramlar-ilkeler- yaklaşımlar ve Türkiye'deki durum* (3. bs.). Ankara: Evrensel.
- Uçan, A. (2018). *Müzik eğitimi: Temel kavramlar-ilkeler-yaklaşımlar ve Türkiye'deki durum* (Genişletilmiş 4. bs.). Ankara: Arkadaş.
- Varol, N. (1988). *Müzik-toplum etkileşimi*. Birinci Müzik Kongresi bildirileri 1, 28-33.
- Yaşar, N., Özdemir, A., Eren, Ö. E. ve Öztürk, S. (2007). *İlköğretim müzik 5 öğrenci çalışma kitabı*. İstanbul: Doğan Ofset.
- Yaşar, N., Özdemir, A., Eren, Ö. E. ve Öztürk, S. (2009). *İlköğretim müzik 5 öğrenci çalışma kitabı*. Ankara: Saray.
- Yaşar, N., Özdemir, A., Eren, Ö. E. & Öztürk, S. (2007). *İlköğretim müzik 5 öğrenci çalışma kitabı*. İstanbul: Doğan Ofset.
- Yeşilyaprak, B. (2002). *Eğitimde rehberlik hizmetleri* (Gözden Geçirilmiş 4. bs.). Ankara: Nobel.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.
- Yıldız, G. (2002). *İlköğretimde müzik öğretimi; birinci kademe*. Ankara: Anı.

- Yıldız, H. ve Çam, M. (1995). *İlköğretim okulları için müzik ders kitabı müzik 7*. Ankara: Özgün.
- Yıldız, H. ve Çam, M. (1995). *İlköğretim okulları için müzik ders kitabı müzik 8*. Ankara: Özgün.
- Yıldız, H. ve Çam, M. (1996). *İlköğretim okulları için müzik ders kitabı müzik 6*. Ankara: Özgün.
- Yönetken, H. B. (1949). *Okul müziğinin işlevi*. Müzik Görüşleri, 1, 2.
- Yönetken, H. B. (1952). *Okulda müzik öğretimi ve öğretim metotları*. İstanbul: Milli Eğitim.
- Yönetken, H. B. (1961). Halk müziği ve müzik eğitimi. *Yeni Musiki Mecmuası*, 13(155), 716-717.
- Yönetken, H. B. (1950). *Türkiye'de müzik eğitiminin önemi*. Müzik Görüşleri, 13, 2.
- Yurtoğlu, Ö. F. (1998). *İlköğretim müzik 5*. İstanbul: Düzgün.
- Yurtoğlu, Ö. F. (1999). *İlköğretim müzik ders kitabı 8*. İstanbul: Düzgün.
- Yurtoğlu, Ö. F. (2000). *İlköğretim müzik 6*. İstanbul: Düzgün.
- Yurtoğlu, Ö. F. (2000). *İlköğretim müzik 7*. İstanbul: Düzgün.

GAZİLİ OLMAK AYRICALIKTIR..